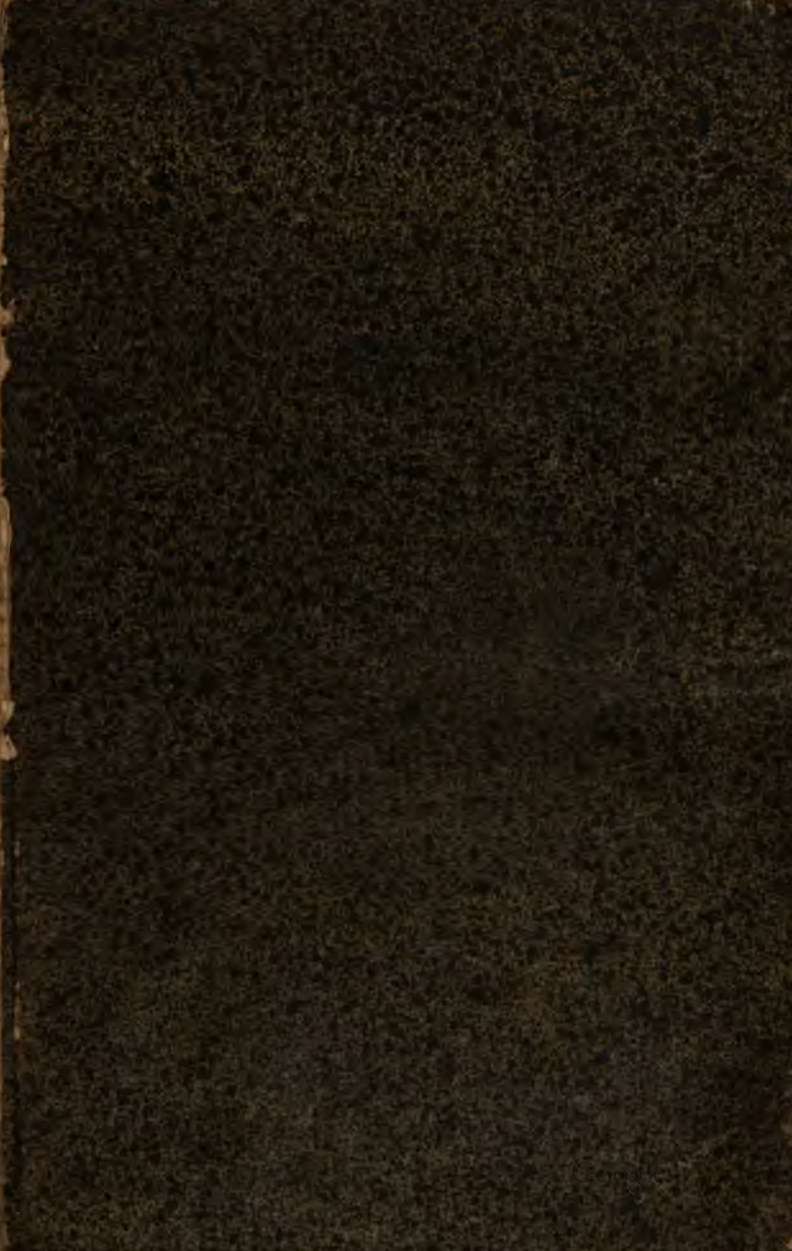

DOMI NUS ILLU
MINA TIO MEA
Taylor Institution.

GRAMMATICA LAPPONICA,

LINGUÆ

EUROPEARUM

PROPE ANTIQUISSIMÆ
SOLIDAM PLANAMQUE VIAM
GENIUM

LINGUÆ LAPPONICÆ

ADDISCERE DESIDERANTI
MONSTRANS,
OPERA AC STUDIO

HENRICI GANANDRI Abœnsis,
Comminist: Lapmarch: Tornœnsis,
Jam design. Pastoris in Siundo.
Elaborata.

Quæ sit occasio, ac reliqua ratio operis, docebit præfatio.

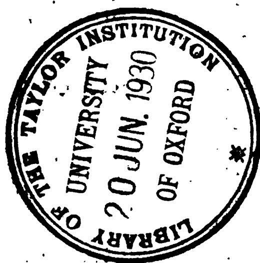
✠✠✠✠✠✠✠✠✠✠✠✠✠✠✠✠✠✠✠✠✠✠✠✠✠✠✠

HOLMIÆ,
Consensu & cura Directorum.
Typis LAURENT. SALVII.
Anno MDCCXLIII.

Imprimatur.

Gustaf Benzelstierna.

Stockholm d. 31. Aug. 1743.

S:æ R:æ M:tis

Summæ Fidei Viris Illustrissimis & Excellentissimis.

D:NO COMITI CAROLO GYLLENBORG,

Regni Sueciæ SENATORI, Regiæ Cancellariæ PRÆSIDI, Academiæque Upsaliensis CANCELLARIO.

D:NO L: BARONI OLAVO CEDERSTROM,

Regni Sueciæ SENATORI & Academiæ Aboënsis CANCELLARIO.

D:NO COMITI JOHANNI GYLLENBORG,

Regni Sueciæ SENARORI & Academiæ Lundensis CANCELLARIO.

Nec non S:æ R:æ M:tis summæ & Magnæ Fidei Viris

D:NO PETRO SILFVERSCHIÖLD,

Regni Sueciæ Justitiæ CANCELLARIO Perillustri,

D:NO BARONI GABRIELI GYLLENGRIIP,

Gubernatori Bothniæ Occidental: et Lapmarchium Perillustri.

D:NO DOCT. NICOLAO STERNEL,

Diœceseos Hernœ Sandensis Superintendenti Reverendissimo, Consistorii PRÆSIDI Laudatissimo,

D:NO OLAVO MALMER,

Vices Gubernatoris Apud Dalæ Carlos tenenti, Nec Non Legifero Bothniæ Occidentalis, Nobilissimo Consultissimoque.

UT

UT ET

Viris Consultissimis Maximeque Reverendis

D:NO PETRO AULÆVIL

Civitatis Holmensis Justitiæ Consuli Æquissimo Consultissimoque.

D:NO DOCT. OLAVO KIÖRNING,

Hactenus Ecclesiæ Gallicæ Holmensis, nunc autem quæ ad Div: Jacobum, & Johan: Ibidem Deo Colligitur Pastori Summe Reverendo.

D:NO MAG. ABRAHAMO FOUGT,

Ecclesiarum Tornoæ inferioris Pastori vigilantissimo, & juxta Tornoæ superioris adjacentiumque Lapmarchiarum Præposito Accuratissimo.

Directoribus Regiis, operis Ecclesiastici Lapmarchiarum gravissimis, Inspectoribusque Accuratissimis.

Dominis Meis Gratiosissimis.

Lætam & diuturnam lucis huius usuram, Gloriæque nunquam interituræ splendidam!

Viri. Illustrissimi. Generosi. Nobilissimi.

Summeque. Reverendi.

Ne.

Pereunte. Sorte.

Simul.

Usura. Intereat.

Pietatis. Et. Moris. Antiqui. Lege.

Cautum.

Muneribus. Et. Honoribus. Decorati.

In. Clientelam. Et. Fidem. Recepti.

Commendationibus. Alicujus. Grati.

Benefactorum. Et. Fautorum.

Mementote.

Vi. Legis. Hujus.

Virorum. Summi.

Quilibet. Vos. Censebit. Dignissimos.

Ut.

Statuis. Argenteis. Vel. Æreis.

No-

Nomina. Inciderentur. Vestra.
Ego.
Auream. Ubique. Non. Morarer. Ponere.
Quo.
Collatorum. In. Me. Beneficiorum.
Memoria.
Testatior. Esset.
Ast.
Fortuna. Id. Prohibuit.
Monumentum. Itaque. Hoc.
Chartaceum.
Venia. Vestra.
Vestrisque. Auspiciis.
Utinam. Auspicato!
Publicatum.
Oculis. Intuemini. Placidis.
Mæcenates. Summi.
Testem.
Vos.
Ecclesiæ. Politiæ.
Literarum. Literatorum.

X 4 Patro-

Patronos. Et. Promotores. Summos.
Dignissimos.
Quorum. Laudes. Et. Nomina.
Immortalia. Maneant.
Posteaquam.
Cœlestes. Animas. Cœlo. Reddidistis.
Vovet. Et. Vivit.
Magnorum. Nominum. Vestrorum.

Cliens & Cultor. Devotissimus.
HEN. GANANDER.

Pœna

L: B: S:

POena turris Babylonicæ ædificatoribus inflicta, ratione causæ & effectus horribilis magnaque fuit, & adinstar cataclysmi totum terrarum orbem oppressit, nullique genti pepercit. Hinc pro unica Hebræa, linguæ plurimæ, & gentis ejusdem, dialectus diversissimæ. *Europa*, inquit B. Ericus Schroderus in præfatione lexici latino Scondici, *orbis minima pars antiqui, si cum ceteris conferatur. Nunc VII. in universum linguis loquitur plane diversis, Runica scilicet, venedica, Slavonica, Græca, Latina, Islandica & Lapponica, unde omnes reliquæ, si quæ sunt, sunt autem plurimæ, ortum trahunt. Septem sunt dialecti quæ consentiunt in Runis, Suecica scilicet seu Gothica, Taurica, Germanica, Batavica, Britannica, Danica et Norvegica: In Runica*

quippe tamquam communi conveniunt, quia hinc ortæ sunt. Idem de linguis Fennica seu Venedica, & Æsthonica affirmare ausim, has in Lapponica, tamquam communi convenire & huic sicut hæc Hebreæ, origines suas debere. Nam non modo accidentibus Grammaticalibus, sed etiam vocibus perplurimis, vel integris, vel literis saltem mutatis concordant,

Exempli Gratia.

Hebraice	Lapponice.	Fennice.
צנף Circumligavit	Zianam ligo	Sidon
צינק Nervus	Suodnac funis ex nervis,	Suonicko.
צלם Imago	Sjalbme oculus.	Silmå.
ילך Ambulavit	Juolke pes.	Jalca.
יד Manus.	Kiedta, manus	Kåsi.
ירח Manavit, cievit.	Jodam proficiscor	Judan.
סלל Stravit, complanavit	humi Sallio. locus (conculcando complanatus	Silio.
באש Foetuit, male oluit	Puoskuom pedo	[Pasca, stercus.
גרה Comedit, devoravit	Poram, comedo.	(Puren mordeo.
המה Tumultuatus est.	Humam tumultuor,	(Huumisen.

Quid multis, ipsum etiam vocabulum Deus, Lapponis Boreal: Immel, Ibmiel, Austral:

Austral: Jummel, Jubmel, Fennice Jumala; ex Hebræo עם cum & אל Deus compositum videtur. Plurima hujusmodi exempla meus de Harmonia linguæ Lapponicæ & Hebreæ libellus, suppeditabit. Ut aliis, otio & ingenio abundantibus, occasio, rem propius inspiciendi detur, Addam, mihi ipsum vocabulum *Suomi*, *Suomenmaa*, *Suomalainen*, Fennia, Fenlandia, Fenno, a voce Lapponica, Saame, Saameladz, Saameddnam, Lappo, Lapmarchia, pullulare videtur. Adjiciam & illud, Norvegos ex adverso habitantes, vocem Lappo non agnoscere, sed quos alii Lappones, illi Finnar, contra aliorum Finnar, Qwäner salutare solent. Cur nunc pro Finnar Lappones, qui plurimis in Finlandia locis, ut Lapstrand, Lapfiord, Lapposocken, nomen dedere, nuncupentur, aptior dicendi locus quærendus est. Quod linguæ huic tenebris sepultæ, elegantissimæ, pronunciationisque difficillimæ, operam dederim meam, cura animarum, mihi commissa, cœgit. Quæ utinam omnibus curæ cordique esset! non laboraremus. Qum mea qualiscunque peritia hujus liuguæ, innotuerit, S:æ: R:æ: M:tis Magnæ Fidei viro, Bothniæ occiden-

cidentalis & Lapmarchiarum Gubernatori Perillustri Baroni Domino GABRIELI GYLLENGRIP, Cœpit Vir, de luce Evangelii, inter Lappones dilatanda, maxime sollicitus, hortari, scriptum aliquod imprimis Grammaticam conscriberem, quod si fecissem, magno mihi emolumento, & gentis utilitati futurum affirmat. Ego ne plane ingratus, in tantum Benefactorem meum, essem, in hoc quantum virium mearum esse credidi, morem gerendum putavi. Schedulas itaque meas in unum volumen congero, easque semel iterumque percurro, quæ mihi maxime necessaria videntur excerpo, & librum quem lector B: heic videt, conscribo, adque Perillustrem Gubernatorem mitto, qui ad Præpos: Bygdoensem Mag: Joh: Teliin linguarum orientalium callentissimum, & Lapponicæ satis peritum, ut sententiam suam de hoc scripto diceret, transmittitur. Quod autem viri hujus etiam in Cineribus venerandi, de hoc scripto fuerit judicium, ex epistola ejus ad amicum suum singularem, (qui & mihi svasor fuit, ut hanc linguam discere properarem:) D. Præp: Tornœnsem Mag. Abrahamum Fougt, die XVII Junii MDCCXLII data, claret:

Be-

Bemälte Herr Lagman Malmer, hade med sig Ganandri Lapska Grammatique, som han fått om händer af Högwälborne Herr Landz-Höfdingen, at med mig Communicera til genomläsning, thet jag ock i hastighet giorde til Syntaxin, mera hinte jag intet för hans afresa, emedan jag gaf honom thet förslaget, at han kunde lämna henne åt Mag: Holmbom, såsom Inspector öfwer Lapmarckerna, och har sig nu någorlunda bekant åthskilnaden i Lapska Dialecterna. Imedlertid, ehuruwäl Ganandri dialect elljes nog differerar ifrån den i Lyckséle och Pitheå gängse, fan jag doch särdeles nöije uti Hans Grammatique, så at jag begynte med alfwar recommendera, både Auctoris flit och grund i thet språket, efter des Dialect, som jämwähl har sin goda nytta, uti hwad dialect det ock är, Menande jag, at Kongl. Directionen wid thetta wärcket skulle åtaga sig omköstnaden på detta arbetets aftryckande. Gud wet, at jag finner hos mig en besynnerlig lust och kärlek, at kunna på något sätt thetta wärcket befordra &c. Ob causas in epistola recensitas motus, ad comitia, quibus durantibus et diem beate obiit, venit.

Tale

Tale quoque teſtimonium, non modo per literas ſe dediſſe narrat, verum etiam cum in aliorum, tum Illuſtriſſimorum Directorum præſentia, me audiente non ſemel exhibuit, vir minime ſilendus Pl: Rev: Mag: Petrus Holmbom. Hujus ſvaſu nonnulla mutavi, quæ minus neceſſaria videbantur, omiſi, & opus quantum fieri potuit, accuratum perficere ſtudui. Oſtendet forte aliquis, me aliquando neligentiorem in orthographia videri, dum in vocibus quæ, uo, ie, ou, &c: admittunt, mox ambas aſſumo vocales, iterumque alterutram excludo; ut: åiwie vel åiwe caput, kijttiem vel kijttem, gratiarum actio, puoerre puorre & puårre bonus, ſic etiam cum conſonantibus facio; verum non incuria, ſed ſtudio fit, ut Lapporum & ſcriptorum concordantia appareat. Id auſim affirmare neminem, qui libro hoc ſine præconceptis opinionibus uti dignatur, ſeduci; qui Fennicam tenet linguam & judicium adhibet, brevi Lapponice linguæ fundamenta, ſoliſſime capere; qui Fennicam Grammaticam, paulo curatiorem hactenus editis, luci publicæ dare deſiderat, inveniet hic nonnulla ſuis uſibus ſervitura; qui convenien-

tiam

tiam linguæ Hebreæ cum Lapponica cognoſcere avet, hic eam videbit: qui libros Lapponicos publici juris factos, recte an ſecus translati, probare cupit, ad normam hujus examinet. Non pro perfecto vendito, interim in hac lingua perfectiorem non habemus. Si primus vel ſecundus Grammaticus totius linguæ latinæ elegantias exhauſiſſet, fruſtra Bibliopolarum tabernas, ejus linguæ Grammaticis videremus refertas. Omnes libri hujus regulas & notas memoriter recitare, eſt ſe ipſum labore enecare. Paradigmata probe memoriæ mandaſſe, reliqua ſolummodo inſpexiſſe, ſufficit. Exempla ideo cumulata ſunt, ut lector vim regulæ plenius capiat, & copiam vocum ſimul habeat. Equidem non omnibus placere, quod nulli conceſſum, ſed omnibus prodeſſe, ſtudui. Si liber hic multis precibus, multisque vigiliis, Divina ope compoſitus, Lectoris erudito palato arriſerit, forte alia quoque opera, linguarum ſtudioſorum uſui proficua, meisque lucubrationibus quo tædium ſolitudinis fallerem, elaborata, ſi Deus vitam & valetudinem conceſſerit! ſequentur. Vale!

Holmiæ die XIIX. Octob. A:o MDCCXLIII.

Auct.

Auctori Prospera quævis!

Quantas molestias, miseris, γλωττοσύγχυσις illa Babylonita, devorandas creaverit, quibusvis etiam nolentibus, ubiq; constat; Ast propter Christum Mediatorem nostrum unicum omniumq;, etiam hæc pœni petulantia, in Paternam transmutata est castigationem; videmus jam hilares, linguas illas varias, pro sapientia & bonitate summi Numinis conservatas, indiesq; erutas ac excultas, plurimis, præcipuas, utut uni non singulas, tradi ac ædificio domus Dei inservire; Adeo ut verbum illius etiam in versionibus, quamvis non quoad idioma, bene tamen quoad sensum illum genuinum, qui animas efficaciter illuminat, reficit ac salvat, quotidie legere meditariq; liceat; Plana igitur plenaque solatii hinc sententia fluit: Usum Linguarum, præter Hebræa & Græca, etiam in studio Theologico, esse eximium; Eosque qui linguas, Gentis etiam obscuræ, addiscere cordi curæque habent, eo ut majori cum fructu, Ei notitiam ordinemque salutis inculcare queant, sciant se certo Deo servire, Eumque sibi Mercedem esse valde magnam, nulli dubitent; Gratulor itaque Tibi, Fautor & Frater mihi, bonisque omnibus æstumatissime, Te Deo duce! labores, concinnanda Grammatica Lapponica, animo sat prompto et alacri adiisse, eos summa sedulaque solertia superasse, tandemque prospere exantlasse, eris igitur HENRICUS GANANDER, *hic ceu Arbor in* Horto *Domini frugifera, Deo piisque omnibus charus, tandemque corona Gloria* honorandus! *Faxit Pater luminum; ut Ministri Ecclesiarum in Lapmarchia, præeunte hac Grammatica, lingua Laponica naturam adytaque exhauriant, ut opera sui Ministerii, eo facilius feliciusque expedire queant; tunc linguæ huic Eos cum Auctore nostro, operam suam navasse, haud pœnitebit!!!*

Ita

Virum Venerabilem bene pieque Doctum, Dn. Henr. Ganandrum *quum Grammatiam hanc suam Lapponicam publica daret luci, Gratissimus & Gratulabundus alloqui voluit ac debuit.*

CAROLUS ZIDBECK. Joh. Fil.

Holmiæ die XIV. Octob. MDCCXLIII. Tav. Finl.

A καὶ ω̃

GRAMMATICA LAPPONICA.

Partes Grammatices sunt quatuor.

1. Orthographia. 2. Prosodia. 3. Etymologia. 4. Syntaxis.

DE ORTHOGRAPHIA.

§. 2. ORTHOGRAPHIA versatur circa literas quæ totidem qvot Suecis sunt.

A. B. C. D. E. F. G. H. J. K. L. M. N. O. P. Q. R. S. T. U. W. X. Y. Z. Å. Ä. Ö. ij.

§. 3. Literæ dividuntur in vocales & Consonantes.

§. 4. Consonantes sunt octodecim sequentes.

B. C. D. F. G. H. K. L. M. N. P. Q. R. S. T. W. X. Z. Hisce etiam J consonum adnumerari debet.

Nota 1. Consonantes distinguantur ratione Qualitatis sive organorum. Et sic sunt vel Gutturales, AHAHA, LNDT, linguales. *Palatinæ* JGCK, *vel dentales,* SZR. *vel Labiales* BFMPW.

2. Literæ unius organi facile, Labiales autem frequentissime, interdum etiam Linguales & Dentales

 in-

inter se permutantur, *ut*: Nådzidet & Ladzidedt *instar ungularum concrepare*, Sachza & zachza, *autumnus*, rawam & rabam *aperio*, Wierbme & Fierbmie *rete*. Såzier & Sådziel *acutum*, Herketi & Helketi *perturbabatur*, Modnai & Monnai. *egoque*, Todnai & Tonnai *tuque*, Sednai & Sonnai *illeque*.

3. *Sunt quidem* B, P, C, G, K. D. & T, *æquisonantes*, *sed cavendum ne nobis indulgeamus magis*, *quam lingua pati potest*; *ut* kiedta, *manus*, *genet*. Kieda, poradam *commessor*, porahtam *cibo*, jugadam *multum & sæpe bibo*, jugahtam *bibere facio*, Cotzam *vigilo*, codzam *mingo*, Cadzam *sorbeo*. Catzam *Labor* Jag faller, Cazjaam *interrogo*.

4. H *hic vere est litera*, *non tamen ubique plenis buccis & aperto ore proferenda*, *præsertim ante vel post* D. *Litera Characteristica Hiphil existens*, *nec plane quiescit*: *nec multum auditur*. *ut* wiegahtam *currere facio*, *sector*. *Interdum cum* F & P *commutatur*: *ut*: huådnuo & fuådnuå *malus*. Hååckadaga & fackaodaga *repente*, cohti, coffti & copti, *quomodo*, Cahti, caffti, capti, *tunica*.

5. *Voces quæ* CGN *vel* GKN, *invicem sequentes habent*, *adminiculo gutturis & narium proferendæ*. *ut*: Sacgna *tempestas*, Sagkniedam *prurio*. *Hujusmodi voces difficillimæ pronunciationis sunt*.

6. *C tanquam alternans pro* K *ante*. a, o, u. & f *More Fennorum adhiberi potest*.

§. 5 Vocales adoptamus easdem quas Sueci, quamvis, y rarius occurrat.

§. 6.

§. 6. Diphthongi Lapponum sequentes sunt: ai, åi, au, åu, ei, eu, iu, io, oi, ou, ui, uo, åi, *ut*: aiwan perquam bonum, åidnam, video, auda virtus, åudel, ante, eipiel stupidus, heubnie aranea, tierra sordidus, tiedam scio, tiuttam sino, niommel, lepus, oittastam intelligo. Pouttam excito, luickalam deglutio. Wuordtam expecto, åijam erro.

Nota 1. *Diphthongi, Suecorum*, å, å, ö *ut pars utraque compositionis audiatur, enunciari solent, ut*: pådam, *venio*, pågam, *serpo*, puoerrie *bonus*. *Hinc Lund scripsisse videtur*: Poadam *venio*. *Solent* å, *&* å *stante fulcro punctum abijcere vel aliquando ut vix percipiatur absorbere, ut* ålmudz, almadz *homo*, påicka, paicka *stercus*, påsam, pasam *lavo*. *Nisi quis dixerit id, propter literarum* a *&* o *alalternationem fieri. Hoc stante, forte o unicum quemadmodum in linguis Latina & Fennica, sufficeret*.

2. Ie, oe, uo, *celerrimæ sunt pronunciationis, & quoniam uno spiritu efferuntur; hinc in plurium vocalium, concursu, pars præsertim posterior vix percipi potest. Et hanc credo causam, cur vocem eandem, non modo eodem, Auctores scripsere; quod exempla, ex infinitis paucissima probabunt*.

Tornæus.	Gran.	Auct. Anonym.	Lund.	Fielström.	
Wuostes.	Wuestes	Wuosts.	Wuostes.	Hwestes.	Primus
Puorre.	Puere, puore.	Buere.	Puorre.	Buöre.	Bonus.
Wuoigna.	Wueingen.	Wueingen.	wuoinga.	hweigenes	Spirit.
Wuosta.	Wuest.	Wuest.	Wuostai.	hwest.	Contra.

 §. 7.

§. 7. ORTHOPHONIAM obſcurat diverſus ille orthographiæ modus apud translatores occurrens.

Translatores quorum ſcripta, in manus pervenere meas, commode in tres claſſes dividi poſſunt.

Primæ claſſis eſt Beat. Mag. Joh. Tornæus Paſt. & Præpoſitus Tornoënſis, qui ut linguam communem erueret, omnibusque prodeſſet, ſcribit ſe præſtantiſſimos ex Lapmarchiis interpretes collegiſſe, quorum opera adjutus, tandem Holmiæ 1648. Manuale ſuum, librum omnium qui Lapponice extant, conſummatiſſimum edidit.

Viro huic, non quidem ætate ſed ſtili conformitate proximus eſt, Adm. Reverend. Dominus Præpoſitus Martinus Lund, Miſſionarius quondam Danicus Eccleſiarum, Altenſis & Hammarfeſtenſis in Fin-ſeu Lapmarchiis, poſtea Paſtor Altenſium; hodie vero Paſtor Eccleſiæ oefre Hallenſis & Præpoſitus diſtrictus Nomedalenſis, vigilantiſſimus. Hic Catechiſmum Danicum non male in linguam Lapponicam tranſtulit, Hafniæ 1728. excuſum.

Ad claſſem pertinet ſecundam. B. olavus Stephani Gran, Paſtor quondam Lyckſelenſis in operibus 1668. & 1669. publicatis. Auctorque Anonymus, qui 1726 librum elementarem & Catechiſmum Lutheri, Lapponi-

ni-

nice publicum fecit. Ut primæ, ita & secundæ classis Auctores inter se consentiunt.

Tertium locum sibi vendicat: vir eruditione & scriptis in linguam Lapponicam versis, Holmiæque 1738. in lucem datis, Clarissimus, Plur. Rev. D. Petrus Fielström, tunc Padægogus, nunc vero Pastor Lychselensium laudatissimus.

Non modo in vocalium assumtione, quemadmodum ex supra allatis exemplis patet, sed etiam literæ *Z* expressione, ut exempla declarabunt sequentia, Auctores laudati inter se discordant.

Tornæus.	Gran.	Auct. Anonym.	Lund.	Fielström	
Atze.	Aggie ackie.	Ackie.	Atze.	Attje.	Pater
Jietz.	Jegg/jeges.	Jegie.	Jedz.	Etz/egie.	Ipse.
Didzod.	Aggud.	Äggiod.	Ditzot.	Abtiot.	accipere.
Zjatzie.	Kiatzje.	Siatze.	Zjatze.	Tjatz	Aqua.
Kotzot.	Kuggud.	Säckiot.	Kotzot.	Kottiot.	Vocare.
Zjalme.	Sialme.	Sialmie.	Zjalme.	Tjalme.	Oculus.

§. 8. Ex allatis exemplis facile patet, quam diversus scribendi modus, proinde quam difficile sit lectori, præsertim linguæ minus perito, genuinum inde haurire sonum. Ego tantum mihi non tribuo ut hanc difficultatem penitus tollere possim. Potius patior quemlibet suo sensu abundare. Id tamen dicere debeo, quod meo quidem captui admodum conveniat mo-

modus scribendi a B:Tornæo & Domino Lund observatus. Ne autem hæc scribendi ratio linguæ Suecanæ adsvetis difficultatem pariat, sequentia monere necessum duxi.

Not. 1. Zja, zje, zjo, zju, *& ejusmodi syllabæ exprimuntur ab aliis per* thja, thje, thjo, thju, *vel sine aspiratione*, tja, tje, tju; *ut* Zjalam, *scribo*. Zjerruom *fleo*, Zjorwuom *clamo*, Zjuttam *resarcio; ab aliis* tjalam, tjerruom, tjuoette.

2. *Ubicunque autem* Z *absque I consono vocalem immediate præcedit, effertur simpliciter ut*. ds *vel* ts, ut Wadzam *eo*, *vel* Wadsam, maazam, *vel* maatsam, *redeo*, *revertor*. *Quocirca tamen observandum* (α) *Quod licet* Z *valeat* ds *vel* ts, *tamen ad differentiam exprimendam vocum, quæ* D, *vel* T *postulant*, D *&* T *Scribendum putavi*. (β) *Plurimas voces Lapponicas recte scribi & per nudum* Z *& per* Zj *ut*: ådzuodt *&* ådzjuodt *accipere*. *Pro dialectuum enim diversitate nunc asperius nunc lenius pronunciantur. Sic in fine vocum, quæ sibilo terminantur* Z *adhibeo, quia sibilus ejusmodi, nulla syllaba exprimi potest. Terminatio* Sie, *ad sibilum finalem exprimendum, aliis usitata, sine viva voce non intelligitur. Si* Z, *in fine pronuncies, non male, si* Sie, *uti scribitur legis, male legis, ut*: Almaz, almagie, *homo*, parnaſuaie, pardnechuoz.

3. *Mihi* Zia, zie, *& ad asperiorem sonum exprimendum, præter alias rationes propterea placent, quoniam deprehendi in lingua Suecana parum attendi ad dif-*

differentiam inter I consonum & i vocale, ita ut perinde sit, utrum scribatur Kjår, *sive* kiår *carus eodem enim sono leguntur. Sed in lingua Lapponica, necessarium est hoc discrimen observare; Quoniam linguæ minus gnari alias confunderent voces, toto cælo diversas, quod ab exemplis sequentibus patescit.*

Ziella	Latrat	Tiella	obtusum fit.
Zierra	Flebilis	Tierra	sordibus
Ziebam	Instar muris arrodo	Tiebam	assuo segmenta panni
Zierruom	Fleo	Tierruom	inquino
Ziuttam	Resarcio	Tiuttam.	sino, permitto.

Abjecta duplicis parte a vocibus ad sinistram collocatis, pari modo legerentur hæ ac illa ad dextram; ut enim tjåra *pix, a svecis scribitur utroque modo, sed uno sono legitur, ita* tjella *&* tiella *eodem modo legerentur, quod absonum esset: quare & observandum.*

4. *Me nunquam usurpare* J *consonum, ubi diphthongus esse debet, sed i vocale atque diphthongos,* ie, io, *&* iu *pronunciari ita, ut i paululum audiatur, e vero, o & u pleno sono.*

II.

DE PROSODIA.

§. Propter dialectuum varietatem certis circumscribere regulis Prosodiam nimis diffici-

facile est, quare quilibet ejusloci accentuationem ubi degit, discere tenetur, interim sequentia observare juvabit.

Not. 1. *Positio, diphthongus & vocalis geminata in bissyllabis longam faciunt Syllabam, ut* porra *edit.* ăiwie *Caput*, Wiegam *curro*.

2. *Paucissima nomina Polysyllaba accentum in Syllaba ultima habent: ut* Nialotas *assumentum* en lapp, som klåder lappas med. *Bissyllaba habent in priori ut* Pielie *auris*, pelgie *pollex*, laibie *panis*; *Adjectiva trium vel plurium syllabarum habent, in prima; ut:* Welgogas *qui cui aliquid debet*, pielsjetebmie *surdus*, Ziälmietebmie *cæcus*.

3. *Verba bissyllaba vocalem unam ante liquidas. L. M. N. R. & Medias* B. D. G. *habentia in prima & secunda præsentis accentum habent in ultima, ut* Palaam *timeo* Lamaam *abscondo*, manaam *eo*, poraam *edo*, wibaam *Moror*, radaam *dissuo*, roduom *evello*. *Neque id solum in* 1 *&* 2 *persona præsentis Kal, sed etiam in temporibus & personis, quæ inde formari possunt; E. G. tertia Sing. Perfecti a* tagam *facio*, tagai *fecit. imperat.* taga *fac. Subjunctiv. præsens*, tagazjam *faciam. &c.*

4. *In Hiphil hæc aliaque verba, si ultra tres syllabas non creverint, penacuta manent; hunc numerum excedentia, accentum fere habent in prima. ut:* tagatham. *facio*, Ziabmahtalam *vapulo*.

5. *Ad ambiguitatem ex accentu orientem tollendam nonnunquam vocales duplicandæ sunt, ut* Ziagam

gam *habeo locum*, Ziagaam *vivo sed instar ignis sopiti* tindrar som en under askan giömd eldgnista, pazjaam *Maneo*, paazjam *jaculor*; caaskam *mordeo* caskam, *ignem calybe elicio*, jag slår eld.

III.
DE ETYMOLOGIA.

Etymologiam seu veram originem & proprietatem dictionum, ex orientalibus præsertim Hebræa, nec non Svecana & Fennica Linguis habere possumus: ut Ruomash, insecta, reptile a רמש reptans, quod reptat, ainam video, hinc ainadagk, quando vestigia in pruina aut nive apparere possunt, ab עין oculus, seu riedam, a fora, sperdi a swärd gladius, pualswa a polwi genu.

Sect. I.
DE FIGURIS ETYMOLOGICIS.

§. 1. Enallage partis pro parte orationis, ut: ldm mannie sum iturus, pro manam eo; numeri pluralis pro singulari frequens, ut: aiwiech pauziastich, capita dolent, pro aiwie pauziast caput dolet. Ziadzidt jugam, aquas bibo, pro ziadzie jugam.

§. 2. Prosthesis, ut: Scaiaam pro caiaam vociferor. wadtam pro adtam, do, wuaidnam pro aidnam video.

§. 3. Aphæresis ut: Meldzu pro smeldzu, quod ampli est corporis, urttam pro jurttam, cogito, meditor, ristagas pro Christagas, Christianus, råppe pro kroppe, corpus. Lappones Tornoenses aliique Borealiores ante R aliam consonantem rarissime ferre possunt.

§. 4. Syncopen & Crasin verba passiva semper fere patiuntur, ut: Ziallujuswujudt, per Syncopen Ziallujudt & crasin Zialludt, scribi Nannam continens fasta landet, pro nanna vel nannos ådnam.

§. 5. Epenthesis, ut: Tåbdaim pro tåbdim agnovi, muittaim pro muittim memini, in verborum præteritis, nec non imperativis sæpe, nonnunquam etiam in præsenti usurpatur, ut: Pieija pro pija ponit; cøzajeked pro cøzed evigilate piega pro viga ancilla.

§. 6. Apocope sæpissime occurrit, ut: kåswo, pro kåswe Imago puålsw pro puålswa genu, kådt pro kiedta manus, hågg' pro hågaa spiritus.

§. 7. Paragoge, ut: Nådzaidana pro nådzaida crepat Ziockadama pro Ziockedam sedeo. Paragogice aliæ etiam particulæ inseparabiles superadduntur.

§. 8. Metaplasmus, Zjalbmie, zjalbma: oculus, kiedti, kådtei, In manum, cabmag, camea calceus.

§. 9. Antithesis Zjagartam, zjagaltam, tillo, zjalatim, zjalalim scriberem.

§. 10.

§. 10. Metathesis, ut: arbwa, abra, vel awbra pluit tawrana, tabrana adhæret, zåwie, zåiwe, uterus, tawia, taiwa sæpe.

§. 11. Synalæpha, åut, åltnui, pro åutti åltnui. Uni homini.

§. 12. Ellipsis; Zjalmist låm, oculis sum, scilicet æger, åiwin schaddai capitibus factus, scilicet æger vel ægrotans.

Sect. II.

DE NOMINE.

§. 1. Nomen est vel Substantivum, vel Adjectivum, Proprium vel Apellativum. Abstractum vel concretum. Ut Magga lå fawro Neida, Margareta est pulcra virgo. Abstracta ut: raame, jactatio, calle tham åltmust lå raame, satis jactationis est in homine illo, pro raame dackies lå jactuosus est. Concretum, suddo ålmudz homo peccati, pro homo peccator suddocaš ålmudz; o sudduo maidt tagkie! o peccatum quid fecisti, sæpissime dicunt, pro, o homo peccator quid fecisti? Præterea Participia fiunt Substantiva concreta, cuoduoteije pascens pro Pastor, tagkie faciens pro factor låneſteije redimens pro redemtor.

§. 2. Nomini accidunt octo. Genus. Numerus. Casus. Declinatio. Status. Comparatio. Figura. Species.

§. 3. Genus distinguitur maxime per nomina. Warjes, mas & Ningelas fœmina, ut warjes niommel, lepus mas, ningielies niommel, lepus fœmina, warjes slai genus masculinum, ningelies slai genus fœmininum ningelies slaist ådzum ex genere fœminino accepi warjes slaist ådzum ex genere masculino accepi.

In sequentibus videntur genera, masculinum fœmininum, & commune concurrere, ut: kåddie *cervus*, sarwes *Cervus mas*, alduo *vel* kåddie skagna, *cerva*, zjermak, *cervus anniculus mas vel fœmina.* Warjek, *cervus anniculus mas*, wuågnjal, *cerva anniculà*, pierdna, tiura, *ursus sit mas vel fœmina*, Cuåbdzja *ursus mas*, este *ursa*, pådnag *vel* piådnag *canis*, rawia *canis mas*, zjicko *canis fœmina* puåidag *mustela*, lekat, hårmelijn, kåigie, *mustela mas*, eadwie *mustela fœmina*, päntta *dives vir*, uspar, *dives fœmina*, puorcka *iracundus*, puorttuo, *iracunda*, hilbad *fastuosus*, albanichto *fastuosa*, waadzaloddie *tetraon*, tjåder, zuchzja *tetraon mas*, kirjusch, *tetraon fœmina*, nåidie *veneficus* cuåbas, cuåwas, *venefica*.

§. 4. Numeri sunt tres Singularis, Dualis, Pluralis.

Nota Dualis solum in statu affixo occurrit. Vix ultra unum habet casum, cujus nota est ska: *ut* Soi håggeska *vel* håddgasaska cuoim, *isti duo cum viso fuere, in aliis cum Plurali conveniunt.*

§. 5.

§. 5. Casus Nominum sunt tredecim. 1. Nominativus. 2. Genetivus. 3. Dativus. 4. Accusativus. 5. Vocativus. 6. Ablativus. 7. Locativus. 8. Mediativus. 9. Negativus. 10. Factivus. 11. Nuncupativus. 11. Penetrativus. 13. Descriptivus.

§. 6. Declinationes nominum sunt tres: Prima est desinentium in vocalem vel diphthongum, Secunda exeuntium in consonantem, Tertia est contractorum vel Literas permutantium. *Nota. Omnes hæ declinationes Absolute, Affixe & Interrogative, cujus nota est gos vel gost, flectuntur.*

§. 7. Paradigmata Primæ Declinationis Absol: Declinant:

Singulariter.

Nom.	Puålwa,	genu,	knå,	polwi
Gen.	Puålwa,	genu,	knäets,	polwen
Dat.	Puålwi,	genu,	knäet,	polwelle
Accus.	Puålwa,	genu,	knäet,	polwee
Vocat.	Puålwa,	genu,	knå,	polwi
Ablat.	Puålwast, de, e, ex, genu, om, utaf knäet, polwesta.			
Locat.	Puålwan, Puålwasn, Puålwast, in genu, uti knäet, polwesa			
Mediat.	Puålwain cum genu, med knää, polwella			
Negat.	Puålwataga, sine genu, utan knå, polweta			

Fact.

Fact. Puålwan, ut schaddai puålwan, mutatus in genu, blef til knå, muuttui polweri
Nunc. Puålwan, jodta puålwan, instar genu pergit, han far som et knå, polwena culke
Penetrat. Puålwi, in genu, in i knå. polwehen
Instruct. vel Descript. Puålwai. ut: med knä emot mig, polwin minuhun

Pluraliter.

Nom. Puålwach, genua, knåna, polwet
Genet. Puålwai, genuum, knånas, polwein
Dativ. Puålwaidi, vel Puålwaidin, åt knåna, genibus, polwille
Accus. Puålwaidt, genua, knån, polwet
Vocat. ut Nominat.
Ablat. Puålwaist, a genibus, af knåna, polwista
Locat. Puålwain, in genibus, i knåna, polwisa
Mediat. Puålwai cuoim, med knåna, cum genibus, pålwilla
Negat. Puålwaitaga, sine genibus, knåna förutan, polwitta
Factivus & Nuncupativus ut in singulari
Penetrativ. Puålwaidi, vel Puålwaidin, in genua, i knåna, polwihin
Instructivus vel Descript. ut in sing.

Nota. Idem significat zibpie, vel zibbie, *hinc habent verbum* zibbuostam vel zibpuostan, lägger något til som skal betäcka knåna. *Fennis* minä polustan.

Singulariter.	*Singulariter.*
Mådtie grex avium en flock med foglar, Lindu parwi,	Jagkie åhr annus, Wuosi.
Nom. Mådtie	Nom. Jagkie.
Gen. Mådie.	Gen. Jage.
Dativ. Mådtai.	Dativ. Jagcai.
Accus. Mådie.	Accus. Jage.
Vocat. Mådte.	Vocat. Jagke.
Ablat. Mådtiest.	Ablat. Jagest.
Locat. Mådien, Mådiesn. Mådiest.	Locat. Jagen, Jagest.
Mediat. Mådi.	Mediat. Jagie.
Negativ. Måddietaga.	Negativ. Jagetaga.
Factiv. Mådien.	Factiv. Jagken.
Nuncup. Mådtas, Mätien.	Nuncup. Jagaas.
Penet. Mådtai.	Penet. Jagcai.
Descript. Mådi.	Descript. Jagcalagai.

Pluraliter.	*Pluraliter.*
Nominat. Mådiech	Nominat. Jagech.
Genet. Mådii.	Genet. Jagij.
Dativ. Mådidi.	Dativ. Jagidi.
Accus. Mådidt.	Accus. Jagiit.
Vocativ. Mådiech.	Vocativ. Jagech.
Ablativ. Mådiest.	Ablativ. Jagijst.
Mediativ. Mådicuoim.	Mediativ. Jagiicuoim.
Locativ. Mådin.	Locativ. Jagijn, Jagisn.

Negativ. Mådiitaga.
Penetrat. Mådidin.
Descript. Mådin.

Negativ. Jagiitaga
Penetrat. Jagidin
Descript. Jagcalagai Fennis wuosittain.

Singulariter.

Wiesuo, domus, hus, huone.

Nom. Wiesuo.
Gen. Wiesuo.
Dativ. Wiesuoi.
Accus. Wiesuo.
Vocat. Wiesuo
Ablat. Wiesuost.
Locat. Wiesuon, Wiesuost.
Mediat. Wiesuoin.
Negat. Wiesuotaga.
Factiv. Wiesuon.
Nunc. Wiesuon.
Penet. Wiesuoi.
Descr. Wiesuolagai.

Pluraliter.

Nominat. Wiesuoch.
Genetiv. Wiesui.
Dativ. Wiesuoidi.
Accusat. Wiesuoidt.

Singulariter.

Lautzja, tabanus, bröms, parma.

Nom. Lautzja
Gen. Lautzja
Dativ. Lautzjai
Accus. Lautzja
Vocat. Lautzja
Ablat. Lautzjast
Locat. Lautzjan
Mediat. Lautzjain
Negat. Lautzjataga
Factiv. Lautzjan
Nuncup. Lautzjän
Penetr. Lautzjai
Descript. Lautzjalagai.

Pluraliter.

Nomin. Lautzjach
Genet. Lautzjai
Dativ. Laujatzjaidi
Accus. Lautzjaidt

Vocat.

Vocativ.	Wiesuoch.	Vocat.	Lautzjach
Ablativ.	Wiesuoist.	Ablat.	Lautzjaist
Locativ.	Wiesuoin.	Locat.	Lautzjain
Mediat.	Wiesuoi cuoim.	Medit.	Lautzjai cuoim,
Negativ.	Wiesuoitaga.	Negativ.	Lautzjaitaga
Fact. seu Mutativ.	Wiezuoin.	Fact.	Lautzjain
Penetrat.	Wiesuoidin.	Penetr.	Lautzjaidin
Descript.	Wiezuolagai.	Descript.	ut in sing.

§. 8. Paradigma Status affixi Pronominalis Nominum in vocalem definentium. Personæ Seu Rei unius de Re una.

Singulariter.

	Prim. Personæ.	Secundæ Personæ.	Tertiæ Person.
	Digitus meus.	Digitus Tuus.	Digitus suus.
Nom.	Suårbmam	Suårbmad	Suårbmas
Gen.	Suårbmam	Suårbmad	Suårbmas
Dat.	Suårbmasim	Suårmased	Suårbmases
Acc.	Suårbmam	Suårmad	Suårbmas
Voc.	Suårbmam	Suårmad	Suårbmas
Abl.	Suårbmastam	Suårmastad	Suårbmastes
Loc.	Suårbmasim	Suårbmased	Suorbmases
Med.	Suårbmainam	Suårbmainad	Suårbmaines
Neg.	Suårbmatagam	Suårmatagad	Suårbmatagas
Mut.	Suorbmanam	Suårbmanad	Suårmanes

Penetrat ut Dativ.

Pluraliter.

	Perſ. 1.	Perſ. 2.	Perſ. 3.
Nom. ut in Singul.			
G.	Suärbmaidam	Suårmaidad	Suårmaides
D.	Suårmaidasām.	Suårmaidasad	Suårmaidasas
Accuſ. ut Genet.			
Vocat.			
Abl.	Suårbmaiſtam	Suårmaiſtad	Suårmaiſtes
Med.	Suårbmainam	Suårmainad	Suårmaines
Neg.	Suårmaitagam	Suårmaitagad.	Suårmaitagas.
Penet. ut Dativ.			

§. 9. Paradigma Affixi Perſonarum Plurium De Re una, vel Poſſeſſivorum, noſter, veſter, illorum.

Singulariter.

	Perſ. 1.	Perſ. 2.	Perſ. 3.
	Digitus noſter.	Digitus veſter.	Digitus illorum.
Nom.	Suårbmame.	Suårmade.	Suårbmaſa.
Genit. ut Nom.			
Dat.	Suårbmaſemi.	Suårmaſedti.	Suårbmaſaſa.
Accuſ. ut Nom.			
Vocat.			
Abl.	Suårmaſtemi.	Suårmaſtedti.	Suårmaſtaſa.
Med.	Suårmainemi.	Suårbmainedti.	Suårmainaſa
Neg.	Suårmatagame.	Snårbmatagate.	Suårmatagaſa

Fact.

Fact.	Suårmanemi.	Suårbmanedti.	Suårma-naſa.
Penetrat. ut Dativ.			

Pluraliter.

N.	Suårmamech.	Suårbmadech.	Suårmaſach
G.	Suårmaidemi.	Suårbmaidetj.	Suårmaidaſa
D.	Suårmaidaſame.	Suårmaidaſade.	Suårmai-daſaſa
Accuſ. ut Gen.			
Abl.	Suårbmaiſtemi.	Suårmajſtedti.	Suårmai-ſtaſa
Neg.	Suårmaitagame.	Suårmaitagate.	Suårmai-tagaſa.
Penetrat. ut Dativ.			

§. 10. Paradigma Status Affixi Conjunctionalis, Declinat. Primæ.

Stalpie Lupus.

Sing.		*Plur.*	
N.	Stalpinai, lupusque.	Nom.	Stalpibcaga
Gen.	Stalpig.	Gen.	Stalpiinga
Dat.	Stalpainai.	Dat.	Stalpidinnag.
Acc.	Stalpig	Acc.	Stalpitaga
Voc.	Stalpinai.	Vocat.	ut Nom.
Abl.	Stalpiſtannai.	Ablat.	Stalpiſtnaga
Loc.	Stalpiſtaga.	Locat.	ut Ablat.
Med.	Stalpinaga.	Med.	Stalpiiaga cuoim
Neg.	Stalpitagat.	Neg.	Stalpihtagagen
Fact.	Stalpinag.	Fact.	ut Ablat.
Pen.	Stalpaiaga.	Penet.	ut Dat.
Deſcr.	Stalpalagainai	Deſcr.	ut in Sing.

Annotationes in Declin. Primam.

Nota 1. *Quæ* bp, dt, g *vel* ck, rr, *ante ultimas Nominativi singularis vocales habent; in Genet. Accus. Ablat. Locat. Med. Negat. Nuncup. Singularis, & toto Plurali, posteriorem consonant: excludere solent. ut:* kjedta *manus gen.* kjeda.

2. Ex Genetivo omnes utriusque numeri casus, adjectis literis characteristicis commode formari possunt, conf. Paradigm. Nec Genetivus natura, sed Paragogice in N desinit: nam Lappones Borealiores in Genet. vix N admittunt, sed est nota casus Locativi & Factivi. Australiores licet sæpissime admittant, quod etiam pars Australior Juckas jerfviensium facit, tamen non raro excludunt.

3. Terminatio Locativi in sn Borealibus rarius in usu nihilo minus intelligitur, ipsi hunc casum sæpissime parem Ablativo faciunt: ut shiitan lå, vel shiitast lå, in villa est.

4. Negativus terminatione & significatione ab Ablativo distinguitur, desinitque Primæ declinationis in taga & per apocopen in ta, Secundæ vero declinationis in atta vel etta, quæ per apocopen sæpe amputantur; ut zialmijtaga absque oculis, tolataga sine igne, cuabdasetta sine tympano. Quod in plurali per-

perpetuum non esse, ex utriusque declinat. casuum collatione apparet.

5. Nuncupativus ut Plurimum quoad terminationem, cum Factivo seu Mutativo convenit, nisi cum certæ cujusdam conditionis mentio fit: ut pådam påiwas, jag kommer til en dag, manan ådnadz ijas, går til denne natten, ziaskam jabmas, jag slår ihjäl, manam jagas, jag går til ett åhr, piam palckas, sätter på lega. Factiv. Mon piam palckan tuidnien, jag sätter detta tig tilllöhn, eller detta skal bliswa din löhn. In Plur. desinunt in di, muttuom peiwidi, jagidi, welgidi, ijaidi; til några dagar, åhr, gåld, nätter. Nec minus terminatio da locum habet.

6. Penetrativus formam Dativi ubique, significationem vero diversam retinet, ut adtam mådtai, do gregi avium & palkistam Mådtai, Immitto in gregem avium. Adde stalpai, då lupo, & cuågarti stalpai, serpsit in lupum.

7. Instructivus vel Descriptivus, hunc casum, nec omnia agnoscunt nomina, nec uno desinit modo; communis terminatio est i vel ai: Ut Zialmi lå muidnien, han står med ögonen mot mig. silmin on minuhun) paldalagai låp, Wi stå bredewid hwarannan, olemme rinnan eli rindacaisin, paarralagai, parthals, parittain,

Wuärrolaggai skiftewis, wuorottain. Frequenter ab his quæ in ai desinunt pars posterior diphthongi abscinditur Sunt & Sequentia vocabula casus descriptivi: Waraskon, medan then är färsk, tuorehelda, lieggaskon, dum adhuc calet medan then är ännu warm, lämbymäldi. Nominativus est Waras recens lieggas, calidus. Participiorum casus descriptivus terminatur in nodt ut Zjuodzjuodt tagca, stans facit, han giör ståndande. Zjockuodt porra, sedens commedit, äter sittjandes, syö istuwalda.

8. Qui statum affixum Pronominalem formare desiderat, Nominativis in, a, ja, uo addat solummodo in Prima Pers. m in 2. d. vel t, in 3. pers. s, aliorum E finale vel ie prius in a mutet: ut cuåbdzjam, ursus meus, cuåbdzjad ursus tuus cuåbzjas, ursus suus vid. Paradigm.

9. Aliæ Syllabicæ adjectiones, ut g, ges, nai, gos, gost, terminationem nominativi immutatam relinqunt: ut Zjalmieg, oculus quoque peiweges, dies etiam, peudenai & mensa, juolgegost, pesne?

II. Se-

§. II. Secunda Declinatio Desinent. in Consonantem.

Paradigmata Secundæ Declinationis Absoluta.

Singulariter.		*Singulariter.*	*Singulariter.*	
	Gratiarum actio.	Calceus.		Potus.
N.	Cabmag,	Kijttem.	Nom.	Juckamob
Gen.	Cabmaga,	Kijttema.	Gen.	Jugcamosa.
Dat.	Cabmagi	Kijttemi.	Dat.	Jugcamosi.
Accus.	Cabmaga.	Kittema.	Accus.	Juckamosa
Vocat.	Cabmag.	Kijttem.	Vocat.	Juckamos
Ablat.	Cabmagast.	Kijtemest	Ablat.	Juckamosast
Locat.	Cabmagan.	Kitteman	Locat.	Juckamosan.
Med.	Cabmagina	Kijttiemina	Med.	Juckamosain
Negativ.	Cabmagetta	Kijttemetta	Negativ.	Juckamosatta
Fact.	Cabmagen	Kijttemen	Fact.	Juckamosan
Nunc.	Cabmagan	Kijttemen	Nunc.	Juckamosan
Penet.	Cabmagi	Kijttemi	Pen.	Juckamoßi
Descr.	Cabmaglai	Kijttemlai	Desc.	Juckamosalai.

Pluraliter.		*Pluraliter.*	*Pluraliter.*	
N.	Cabmagach	Kijttemach.	N.	Juckamosach
G.	Cabmagii	Kijttemii	G.	Juckamosai

 D. Cab-

D. Tabmagiidta	Kijttemijtta	D. Juckamosaidi
Ac. Tabmagidt	Kijttemiidt	Ac. Juckamosaidt
V. Tabmagach	Kijttemach	V. Juckamosach
Abl. Tabmagist	Kijttemist	Abl. Juckamosaist
Loc. Tabmagin	Kijttemin	Loc. Juckamosain
Neg. Tabmagiitta	Kijtemiitta	Neg. Juckamosaitaga
Penet. Tabmagiitta	Kijttemiitta	Pen. Juckamosaida
		Descr. Juckamosailai

§. 12. Paradigma Stat: Affix: Declinat. Secundæ, Personæ unius de una, in omnibus Personis.

Singulariter.

	Prima Perſ. Deus meus.	Secund. Perſ. Deus tuus.	Tert. Perſ. Deus ſuus.
Nom.	Jubmelam.	Jubmelad.	Jubmeles
Gen.	ut Nominat.		
Dativ.	Jubmelasam.	Jubmelasad.	Jubmelasas
Accuſ.	ut Nominat.		
Voc.	Jubmeladzam.	Jubmeladzad.	Jubmeladzas
Abl.	Jubmelestam.	Jubmelestad.	Jubmelesties
Med.	Jubmelinam.	Jubmelinad.	Jubmelines:
Neg.	Jubmelettam.	Jubmelettad.	Jubmeletties
Fact	Jubmelenam.	Jubmelenad.	Jubmelenas
Penetrativ.	ut Dativus.		

Plu-

Pluraliter.

Nom. ut in Singulari
Gen. Jubmelijttam. Jubmelijttad. Jubmielijtties
Dat. Jubmeliittama. Jubmelijttada. Jubmelijttasa
Accus. ut Genet.
Voc. Jubmeladzaidam. Jubmeladzaidad. Jubmeladzaides
Abl. Jubmelijstam. Jubmelijstad. Jubmelijsties
Loc. Jubmeliinam. Jubmeliinad. Jubmelinies
Med. Jubmelijam cuoim. Jubmelijad cuoim. Jubmelijas cuoin
Negat. Jubmelijttam ut Genet.
Fact. ut in Singulari.
Penetr. ut in Dativo.

§. 13. Status Affixus Personarum Plurium De Re una.

Singulariter.

Prim. Pers.	Secund. Pers.	Tert. Pers.
Deus noster.	Deus vester.	Deus illorum.

Nom. Jubmelemi. Jubmeledti. Jubmelasasa
Gen. ut Nominat.
Dat. Jubmelasame. Jubmelasade. Jubmelasasa
Accusat. ut Nominat.
Voc. Jubmeladzame, Jubmeladzade. Jubmeladzasa

Abl. Jubmelestemi. Jubmelestedi. Jubmelestesa
Med. Jubmeliiniemie. Jubmelijniede. Jubmelijnasa
Neg. Jubmelettamen. Jubmelettaden. Jubmelettasa
Fact. Jubmelenimen. Jubmeleniden. Jubmelenasa
Penet. ut Dativ.

Pluralis.

Nominat. ut in Singulari.
Gen. Jubmelijttemie. Jubmelijttede. Jubmelijttesa
Dat. Jubmelijttasemi. Jubmeliittasedi. Jubmelijttasasa
Accusat. ut Genet.
Voc. Jubmeladzaidemi. Jubmeladzaideti. Jubmeladzaidasa
Abl. Jubmelistemen. Jubmelistede. Jubmelistesa
Loc. Jubmelinimie. Jubmeliinede. Jubmeliinasa
M. Jubmelijaim cuoim. Jubmelijade cuoim. Jubmelijasa cuoim
Neg. Jubmelijttame. Jubmelijttade. Jubmelijttasa
Fact. ut in sing. Penet. ut Dativus.

Nota. In vocativo vides Lapponum diminutivum Jubmeladzam, *quod nihilominus per omnes casus affixe flectitur.*

§. 14.

§. 14. Status Affixus conjunctionalis Declinat. Secundæ.

Singularis.		*Pluralis.*	
	Seippig, Epitethon lupi.		
Nom.	Seipicaga, vel Seippignai.	N.	Seipihcagach
Gen.	Seipicannag.	Gen.	Seipiikiag
Dat.	Seipikinnag.	Dat.	Seipikiittag
Accus.	Seipicannag.	Acc.	Seipikijttag
Voc.	Seipicaga.	Voc.	Seipiekijttag
Ablat.	Seipjegistag.	Ablat.	Seipiikijstag
Med.	Seipiekinag.	Locat.	Seipiikinnag
Neg.	Seipiekettag.	Med.	Seipikijag cuoim
Fact.	Seipikennag.	Neg.	Setpikijttaga
Penet.	ut Dativ.	Fact.	Seipiekennag
Descr.	Seipicagalai.	Desc.	Seipikijaglai.

Annotationes in Declinat. Secundam.

Not. 1. *Nomina verbalia in* os, *ut* juckamos *potus*, porramos *esus*, *quæ plurimum per u efferunt*, *ut* addamus, gifning, *in plurali*, *more nominum prima declinat. desinentum in* A, *moventur.* *Ut in Prima, ita etiam in secunda declinat. Genet. Sing. casuum in sing. Gen. Plural. sequentium casuum in plurali radix est.*

2. Quædam ultimum S vel Sh Nomin. Sing. secundæ declinat. in reliquis casibus,

bus, & utroque numero, in H mutant, ut: puolash gelu. Gen. puolaha, Accus. Plur. puolahidt, urdash lagg på kiåril Gen. urdaha, morash sollicitudo Genet. moraha, wuåwiåsh. Gen. wuåwiåha, Lappo, Lapponis. Hanc mutationem lit. S lingua Fennorum quoque subit, ut wieras, wierahan, hospes, ratas, rattahan, rota. Naaras, naarahan, hoona. &c.

3. Nominat. in ies, vocalem geminatam, in reliquis casibus & utroque numero, in A mutant: ut raidnies vel putties purus, gen. rainasa puttasa, påries vetus, genet. pårrasa, Plur. pårrasach. Ziuåhdzjes locus inquietus, gen. ziuåhdzasa.

4. Energetice nimis, nominibus Absolute, affixe, interrogative declinatis super addunt, particulas inseparabiles pe vel be, bai, quæ Hecræorum ה demonstrativo fere respondent: ut jochsaba taaht lå, thetta är då en båga, submelbe tham tagai, thet giorde då Gud, zialmechpe muust lieddakådtich, ögona wilja då blifwa så tunga för mig, laugadpe tuust litti lå, du hafwer då rätt kiåril. Sic affixis; jubmelampe mon rockuodalam, jag tilbeder då min Gud. Nota vero interrogandi, accedente nota demonstrandi, ultimas consonantes amittit: ut pro, kirkoskos ton pådac, kommer du ifrån kyrckian,

kian, kirkostcobai ton pådac, kommer du då ifrån kyrckian? manackos ton tockwo, går du dijt? manackobai ton tocko, giäller då resan dijt för tig?

§. 15. Tertia Declinatio contractorum vel literas permutantium.

Singularis.		Singularis.		Singularis.	
N.	Usca. Janua.	N.	Juocsa. Arcus.	N.	Kihcsa Tinca
Gen.	Usa.	G.	Juoußa.	G.	Kiußa
Dat.	Ucsi.	D.	Juoucsi.	D.	Kihcsi
Acc.	Usa.	Ac.	Juoußa.	Ac.	Kiußa
Voc.	Ucsa.	V.	Juåcsa.	V.	Kihcsa.
Abl.	Usast.	A.	Juåußast.	A.	Kiußast
Loc.	Usan.	L.	Juåußan.	L.	Kiußan.
Med.	Usain.	M.	Juåußain.	M.	Kiußain
Neg.	Usataga.	N.	Juåußataga.	N.	Kiußataga
Fact.	Ucsan.	F.	Juåcsan.	F.	Kihcsan
Nunc.	Ucsan.	N.	Juåcsan.	N.	Kihcsan
Penet.	Ucsi.	P.	Juåcsi.	P.	Kihcsi
Desc.	Ucsalagai.	D.	Juåcsalagai.	D.	Kihcsalagai

Pluralis.		Pluralis.		Pluralis.	
Nom.	Usach.	N.	Juåußach.	N.	Kiusach
Gen.	Ußai.	G.	Juåußai.	G.	Kiusai.
Dat.	Ußaidi.	D.	Juåußaidi.	D.	Kiusaidin
Acc.	Usaidt.	A.	Juåußaidt.	A.	Kiusaidt
Voc.	Usach.	V.	Juåußach.	V.	Kiußach

Abl.

Abl. Usaist.	A. Juåußaist.	A. Kiußaist
Loc. Usain.	L. Juåußain.	L. Kiußain
Neg. Usaihtaga.	N. Juåußaitaga.	N. Kiusaitaga
Pen. Usaidi.	P. Juåußaidin.	P. Kiusaidin.

Singularis.	*Pluralis.*
Nom. Achta, vel apta unus, a, um	Nom. åuttach
Gen. Åutta, vel autt'	Gen. åuttai
Dat. åutt'	Dat. åuttaidi
Acc. åutt'	Acc. åuttai
Voc. åutt'	Voc. äuttach
Abl. åutt'	Abl. åuttaist
Med. åuttain.	Loc. åuttain
Neg. åuttataga.	Neg. äuttaitaga
Fact. achtan.	Fact. achtain
Nunc. achtan.	Nunc. åuttain
Penet. ächti.	Penet. åuttaidi
Descr. åutai,	Descr. åutai.

Nota. Adjectiva in constructione cum substantivis, non modo in sing. Numero & plurimis casibus immobilia manent, verum etiam si in vocalem desinant, sequente vocali apocopen patiuntur, cujus nota hic in Dativ. Accus. Vocat. Abl. apostrophus est.

De Statu Nominum.

§. 16. Quæ sparsim de statu nominum dicta, ut facilius oculis animisque pateant, contraham, notabisque sequentia: 1, O-

1. Optime Status dividitur in Absolutum & Affixum, Affixus non solum est Pronominis, vel conjunctionis, verum etiam aliarum inseparabilium particularum, extra coujunctionem cum aliis, nihil significantinm; quas tamen quorundam libri a fulcris suis avulsas nobis exhibent.

2. Aliam figuram prima, aliam secunda declinatio, in statu affixo Pronominali, in casuum quorundam Personis, uti ex paradigm. videri potest, assumit. Quomodo nomina in vocalem desinentia stat. affixum forment, ad calcem Primæ declinat. annotavi, sed huic loco Consonantes seu declinat. secund. raservavi, quæ Genetivo in Prima Pers. superaddunt M. In Secunda Pers. D. in Tertia vero A. Genet. mutant in E. adduntque S. vid. Parad. nonnunquam, tertia Pers. terminatur in as. N. vero Paragogicum in omnibur declinationibus, status hic eliderc, solet.

3. Blande & honorifice aliquem compellantes, plurimum diminutivis utuntur, quæ locum vocativi in stat. affixo, egregie supplere videntur: ut o jubmeladzam puårradzam o Deus mi, optime mi!

4. Status Affixus Pronominalis, alia ex calce suffixa non excutit: ut jubmelasammai Deo meo etiam, ednamgos that lå, matris meæ ne hoc est?

5. Nulla nomina deprehendi carere statu affixo sive in h, M, vel S desinant, & statu affixo Pronomen possessivum absolute positum usitate satis præmitti

solet.

solet: ut wammoz, *corculum*, wamnmrzjam *corculum meum*, wammozjad, *corculum tuum*, wamnmozjes *corculum suum*, *sic* lodtadz *avicula*, mu lodtazjam, *avicula mea*, tu lodtazjad, *avicula tua.*

De Comparatione Adjectivorum.

§. 17. Comparatio fit per gradus. Positivis in vocalem desinentibus si addatur B, fit comparativus, ut Kedze gracilis arctus, Comparativ. kedzeb, Superlativus autem, addendo ad positivum, mus, ut kedzemus: In consonantem vero desinentia affigunt positivo ab, vel eb, in comparativo; in superlativo autem amus vel emus, ut raidnes, raidnaseb, raidnasemus. Purus, or, issimus, jorbasatz, jorbasatzab, jorbasatzamus, rotundus or issimus. Secundum stylum australiorum, fiunt comparativa in ub, Superlativa in umus: ut ånek, ånekub, ånekumus, brevis, or, issimus; hæ autem terminationes borealioribus minus in usu sunt. Datur etiam alia comparativorum formatio, ut enim a Positivo comparativus, ita etiam a compararivo superlativus emanat, idque secundum Lapponum loquendi institutum; ut enim D ante N, sic B ante M pro lubidine & admitti & excludi solet, hinc dicunt modo utroque: raidnes & raines purus, raidnaseb' & rainaseb', purior raidnasemus & raina-

rainaſebmus puriſſimus. Zjabbes, pulcher Zjab-beſeb' pulchrior, Zjabbaſemos & Zjabbaſebmus pulcherimus.

Nota. 1. Sunt comparativa non modo duarum & trium, ſed quatvor & quinque terminationum, ut

Jorbes.	Jorbeſebbuo	Jorbeſebmus.	Rotundus, a, um.
Jorbas.	Jorbaſeb'	Jorbaſemos.	
Jorba,	Jorbabbuo	Jorbamus.	
Jorbach	Jorbachebbuo,	Jorbachemos	
Jorbaſatz.	Jorbaſatzab	Jorbaſatzamos	
Zjaabbe	Zjabbeb'	Zjabbemos	Pulcher.
Zjaabbes	Zjaabbaſeb.	Zjaabbaſemus	
Zjaabpac	Zjaabpakeb.	Zjaabpakemus	
Zjaabbaſatz	Zjaabbaſatzab	Zjaabbaſatzamus	
Zjappad,	Zjappadeb'	Zjappadebmos	Niger, a um.
Zjappuok	Zjappuokeb'	Zjappuokebmuos	
Zjappadatz	Zjappadazjeb'	Zjappadatzjemuos	
Åne.	Ånebbuo.	Ånemus	Brevis.
Ånek.	Ånekebbuo,	Ånekemus	
Ånekatz,	Ånekazeb,	Ånekazemos	
Nioſkas	Nioſkaſeb,	Nioſkaſemuos	Crudus. a. um.
Nioſka,	Nioſkab,	Nioſkamus	Humidus. a. um.
Nuåſkie	Nuåſkieb,	Nuåſkiemus	Sordidus. a. um.

2. Stuårra magnus, mihi irregulare non videtur: nam comparat: eſt Sturrabbuo, vel Stuårab, ſuperralat. Stuårramuos maximus, ſic Stuårak, Suårakeb, Stuårakebmuos, idem; Stuåres, Stuårraſebbuo, Stuårraſebmuos, idem. Non ſolum puoerre bonus & wie-

 eſa

esa fortis, sed etiam paha malus & ådnak multum irregulariter & regulariter comparantur, ut Puoerre, bonus, Puoerreb vel pareb' melior, Puoerremus vel paremus, optimus, Paha malus, pahab' wårreb' pejor, pahaimus wårremos, pessimus, ednag, multum, enab, plus, eniemus, plurimum. Pro lickogas. vel lickolas, dicunt lickok, comp. lickokeb, super. lickokemus Austral. lickokub, lickokumus Est hoc etiam ex Adjectivis trium terminationum ut:

Lickogas,	Lickogasab'	Lickuogasamus	⎫	
Lickcolaz	Lickolazab'	Lickolazamus	⎬	Felix.
Lickog	Lickogeb'	Lickogemuos	⎭	

3. Moventur & quædam substantiva: ut Pådnag, pådnagebbuo, piednagemus, hundfatt, hundfattare, hundfattast, Ålbma, Vir, ålbmabbuo, ålbmamus, suålag, Fur, suålagebbuo, suålagemuos

4. Aliorum vestigia secutus, comparativos ut plurimum in nudum b finivi, raro enim ex Lapponum ore integrum comparativum assequi possumus; re tamen vera in bo vel buo desinunt, quod ex Dativo singulari aliisque casibus obliquis liquet: ut, stuårrab' major, Dativus stuårraboi, majori, Factiv. stuårrabuon in majus. Nisi ita esset, unde ista haberemus.

5, Super-

5. Superlativus gradus frequenter per continuam positivi repetitionem, indicari solet, ut: Stuärra ja stuärra, magnus & magnus, id est maximus.

De comparatione Præpositionum suo dicemus loco.

De Figura Nominum.

§.18. Figura est vel simplex quæ in alias individua est: Zjalme Oculus, Wuäpta, vel wuockta crinis: vel Composita, quæ in alias dividi potest: ut, Zjalmecaacka, pupilla oculi, Zjoluozjalmie, strabo, windögd, äiwiezjock vertex.

Nota. Componuntur nomina 1. *Inter se, ut* ruähdzcuäsa, *pinus arida*, zårbmawuäddud, *vel* kiedtäwaibmuos, *vola*, handloge 2. *Cum Pronomine, ut*. thackaradz *bujusmodi*. 3. *Cum Adverbio, ut* idiedatz, *matutinum*, eckedatz *vespertinum*. 4. *Cum Particulis inseparabilibus, ut* Callogis *frons etiam*. 5. *Cum Præpositione, ut*: Talwekäudel mitt om winteren, peiwekäudel, mitt på dagen.

2. *In compositis, vox posterior, exceptis particulis movetur. ut*, Metzemannie, *venator*, Jägare *Abl.* Metzemanniest, låbbuokedta *palma*, flat hand. *Gen.* Låbbuo kedal, kedta låäbpuo, *palmus*, Fyra twärfinger, neljänsormen lewens, kämmenen paxuus. *Genet.* kiedtalåäbuo.

De Specie Nominum.

§. 19. Species est vel Primitiva, seu primæ originis, ådzje Caro. Kött, Cuålga. vel sacsam. Crinis, håår; vel Derivativa ut: ådzjai dofwat, carnosus vel carnulentus fieri, Cuålgai vel sacameija, Pilosus Ludin.

Derivativa non solum ex Nominibus, verbis, Adverbiis Numeralibus, verum etiam Præpositionibus erumpunt.

Derivativa ex Nominibus orta sunt.

1. Possessiva: quæ possessionem aut Proprietatem significant, quorum terminatio fere est Atz, ut: aikasatz temporalis, ab aike tempus, agalatz æternus ævum, ab agkie ætas, Atzjalatz paternus, ab, Atzje Pater, kånagalatz regalis, a kånagas Rex, Wieljalatz Fraternus, a Wielja Frater, Adzjaladz carnalis, ab Ådzje Caro.

2. Gentilia, ut: Saameladz Lappo, Suåmaladz Finno. Ruobdzeladz Suecus, Carjeladz Moschovita, Laddeladz, Ruricola.

3. Denominativa, quæ variarum sunt terminationum.

(a) As, ut: armocas clemens, ab armuo clementia, Laicuogas, welcuogas, qui debet vel oportet aliquid facere; item ære alieno pressus, a laikuo æs alienum, welke debitum. Ziatzjas aquosum, a Ziatzje aqua. (b) Ed

(b) Eck vel At, ut: Tacktiec officus a tactie os ben, Ziuorwec cornutus a Ziuorwe cornu, Calljech vel calljach, Latus, a callje amplus a, um.

(c) Ai. Ziuorwai Cornutum, a, Ziuorwe cornu, tachtai officus: benig, a tachtie os, ben, Njalmai dicaculus som är stor i truten, a Njalbme os mun, åiwai capito, storhöfder, enwis, ab åiwe caput, Ziatzai aquosum a Ziatzje aqua, Muårrai & Marast arbustum, småskog, a Muårra arbor. Quoniam adjectiva in eija, omnium frequentissime apocopen patiuntur, ideo hoc modo sonant, alias utroque dicunt modo: Tuåuai vel Tuåijaieija laboriosus arbetsam, cuållai & cuålloieija piscosum, Harduo & harduoieija humerosus, a Tuåije labor, cuålle, piscis, harduo humerus.

(d) Es. ut Wielges, albus, Ziappies, Niger, pielles auritus, qui alios auditu superat, a pielje auris, wielgad, candidus, Wowies laboriosum, molestum, a waiwe, labor molestia.

(e) Eija, a nominibus in Ag, ut Muåttageija Nivosum, a Muåttog nix. Sauiageija, verminosum, a Sauiag vermis in naribus rangiferorum.

(f) Ad Denominativorum classem Negativa vel Privativa quo minus referantur non video, suntque

 1. In

1. In tem vel teme: ut Jerbmetebme demens, a Jerbme mens, intellectus, rubahtebme, sine opibus a ru bta pecunia, juålfetebme fotlös, fiedatebme handlös, a juålfe pes, fiedta, manus

2 In tis; nam adjectiva aliorum in s, quæ Privationem includunt, non nisi per syncopen ita finiuntur, sed in Tis desinunt, suntque æquivalentia cum illis, quæ Tem vel Temes in fine gerunt, unde etiam promiscue usurpantur: ut fabmotis fabmotebm & fabmotebmes, debilis, pielljetis, pielitebm & pelietebmes, surdus, jerbmetis, jerbmetem & jerbmetemes, vesanus, wårjotis, wårjotebm, & wårjotemes, inermis. Nihilominus dantur adjectiva in s vel ds, non privationem sed possessionem inducentia, quod exemplis supra probatum & sequentibus affirmo, Zjälmelas acuto gaudens visu, a Zjalbme oculus, fiedalas vel fiedalas, promtus manu, a fiedta manus. Laagas, similis, ut puorrelagas, godlijk, Hywan lainen, vel puorrelain, pahalagas, vel pahalain, malo similis.

3. In Apta & dacka nobis in usu non sunt, sed fena & decka vel fedta quæ raro nominibus puris, sed nominibus quæ ex verbis nascuntur, vel potius verborum infinitivis adjungi solent: ut porrabtfenna vel porrabtfedta jejunus, impransus, verbotim sine edere, pagabtfenna vel pagab-

pagadkedta, *sine docere, impunitus, indoctus* mannadtkenna *sine ire*, orest ogådt, siuniedecka: *sine benedicere, non benedictum*, tagadecka *sine facere, infectum.*

Nota 1. Facilis est formatio adjectivorum in tis *vel* tem, tebme, *a substantivis, quorum, si in vocalem exeant, Genetivis adjunge* tis, *ut*: kiedta *manus, Gen:* kieda. *Hinc* kiedatis, kiedatebme, *cui manus non sunt. Si vero in consonantem, cum casu negativo pari modo fac: ut* cabmagetta, *sine calceo*, cabmagettis, *cui calcei non sunt*: skolôs. Jubmel *Deus*, *Casus Negativ.* Jubmeletta, *sine Deo*; *hinc* Jubmelett s, *qui sine Deo est, impius.* Jubmelmettuoni *idem*, piussitas *vel* pichtas *vestis*, *casus negat*: pichtasatta *sine veste*, pichtasattis, *qui vestibus caret.*

Not. 2. Privativa seu Negativa in Tis *non flectuntur, sed horum synonyma in* Tebme *vel figurate* Tem. *Non dicunt* adde ruhdatisi, *sed* adde ruhdatebmai, *vel* ruhdatisålmui, gif åth den penningeloſa menniſkian, Ziuårwuo pelictebmai, *non* peljetisi, ropa den döſwa till.

Nota 3. Non solum Adjectiva in Tis, *verum etiam* is, ai, as, *immobilia manent*: *ut* Wielgis *Candidus*, Ziappies, *Niger*, Ziazki & Ziazsas *aquosum*, raigai & raigas *foraminosum*, suåigai & suålgas *villo-*

villosum. Apocope facit ut nisi. Ziazza, cuålga, raiga, *pro* Ziazai, cuålgai, raigai, *vix audias. Quædam habent sua Synonyma in quibus moventur ut* Wielgad, *albus*, Ziappad, *niger*, *quæ vero videntur apocopen passa, per* eija *flectuntur*, *ut* Ziazaieija.

(*a*) Quemadmodum ex nominibus substantiva virtutem aut vitium continentia, per particulam Wuådt deducuntur: Ita per adjectionem particulæ ejusdem, ex adjectivis substantiva fiunt, ut: Almai vir, Almaiwuådt virilitas manndom, Manlighet, pådnag, canis, pådnagwuådt, hundsatthet, Wielgies & wielgad, albus, wielgies, wielgadwuådt, albor, hwitma, hwithet, allag, altus, hög, allagwuådt, altitudo, högdhet, Ziengal, profundum, diup, Ziengalwuådt & ziengaliswuådt, profunditas, diuphet, puorre bonus god, puårrewuådt bonitas godhet.

Nota 1. *Casus negativus horum, in* Wuådataga *definit, ut:* puårrewuådataga, *absque bonitate*, allagwuådataga, *sine altidudine. Sæpissime detruncant syllabam ultimam ut:* Ziengalwuådata *sine profunditate.*

2. *Non modo particula inseparabilis* Wuådt, *sed etiam* dage, *adjectiva in substantiva convertit, ut* puårre *bonus* puoruodage *bonitas*, Ziappad *niger*, Ziappuodage *nigredo*, swarta, paaha, *malus*, ond, pahuodage, *malitia*, ondska, *casus negativus* pahuodagatta *sine malitia.*

4. Dimi-

4. Diminutiva, quæ non omnia, in Az, vel Uz; sed modo sequenti formentur; *desinentibus in* A, I, O, U, *vel* uo, *adjiciatur* Z, *vel si placet* z, E *vero ultimum ante augmentum mutatur in* A. *Nominativis, quorum ultima litera consonans est, agglutinetur* Az, *vel genetivis more Boreali* Z, *ut* äiwe, *caput*, husw[illegible]d, äiwaz, *capitulum*, *capitellum* litet hus[illegible], acka, *uxor*, *anus*, aackoz, *uxorcula*, *anicula*, kirje *liber*, kirjaz *libellus*, friri *bestia* fpiriz *bestiolæ*, wieno *domus*, wiezuoz *domuncula*, pådnag *catus*, pådnagaz *catellus*, cabmag *calceus*, cabmagaz *calceolus*, puårrebuctz *meliusculus*, [illegible]uorrabuoz [illegible], *qualia ab omnibus comparativis exsurgunt; gradum quo comparativum non in consonantem sed vocalem, uti antea dictum, desinere arguunt. Ex diminutivis igitur optime judicari potest, in vocalem vel consonantem nomina desinant: quod eo facilius fieri, quo* [illegible] *feracior lingua diminutivorum, quæ ab omnibus fere nominibus extrahuntur.*

Nota. 1. *Diminutivorum quædam commiserationi, quædam diminutioni, quædam blanditiis inserviunt: Horumque numerum augent particulæ* [illegible] Chuåtzje, *vel* kuåtz, & chåttoch, *suntque æquipollentia cum latinorum misere & misello, item* [illegible] *cum Svecorum* stackars, item [illegible]gen asleden, & *Fennorum* parca, curia, [illegible], pardnechuåtz, stackars Gåße lilla, atziechuätziam *vel* atzierockam, min saline Fader, wieljachuätziam

 vel

vel wielsarockam, min salign afleden Broder, eller min Bror stackare, maanna Chåwach, stackars barnen, päidnie chåwa, stackars Gubbe lilla, aackuochåwa, stackars Gumma lilla, låddechåwa stackars fogel lilla. *Illud tantummodo discriminis:* Chuåtzje & räcke, *vivis & mortuis*, chåbwa *solummodo vivis competit*.

2. Utzje *parum*, utzjanatz *est diminutivum ab* utzjan *paululum*, *parvum*, *horum quasi diminutiva sunt* unna & unnatz, *admodum parum*, *parvulum*: *ut*, unnatz waldim, *nimis parum sumsi*, unna maanatz ett ganska litet Barn, unnadzjam maannadzjam, mitt hjertans lilla Barn. *A* pitta *bucella*, *habens* pinnatz, *admodum parum*: *ut*, tutzie pin'pinnatz addi *in supremo gradu parum dedit*. *Hujusmodi ex intimo corde procedentium diminutivorum*, *ut nulla inopia*, *ita difficilis in alias translatio linguas est*.

3. *Denique*, *tum substantiva tum adjectiva vi præfixarum* O & eppe, *naturam refragandi induunt*: *ut* oculluogas & eppecullogas *inobediens*, oculluogaswuodta & eppe culluogaswuådt, *inobedientia*, eppejacke *incredulus*, eppejackienwuådt, *incredulitas* otrohet. Omaattuo & omaattuotebme, *qui non potest vel tenet*, okunnig, som intet kan, taitamatoin.

Ver-

Verbalia.

Ut Participia a verbis ſurgunt, & in nomina officiorum degenerant; Sic etiam alia nomina pro conjugationum numero & natura, verbo originem ſuam debent, ut:

Conjug. Prim. Kal. Tagkie factor, Tagceleie, qui citiſſime facit, Piel Tagadeije, qui cum opere ſuo continuat, Hiph. Tagahteije qui fieri curat Tagahtattie, idem.

Conjug. Secund. Kal. Tuålmuo peſſundans, Tuålmaſteje qui citiſſime peſſundat, Piel Tuålmuohtattje, qui peſſundari curat.

Conjug. Tert. Kal. Måiweſteje, miſcens qui miſcet, Piel Måiwedeije qui cum mixtura continuat, Hiph. Måiwehtattje, qui miſcere curat, Måiwehteije quod miſceri poteſt, item qui mixturæ præeſt.

Reperiuntur præterea nomina verbalia variarum terminationum & ſignificationum.

(a) m, Jaackiem, fides, fiducia, a jaackam, credo, påttiem adventus a pådam venio, låneſtebmie redemtio a låneſtam redimo, mannam itio a manam eo, Jeerram inquiſitio meditatio, a Jeram inquiro, meditor, Jeradebmie, frequen-

tiæ

tior inquisitio, a Jeradam, sæpe inquiro, Jeerahtehnne, cura inquirendi, a Jeraptam, inquiro ipse, vel in alium inquirendi curam transfero.

(b) O vel uo, tagcuo, factum, gidrniug a tagam facio, mannuo, iter a manam eo, laulo cantus a lauluom cano.

(c) G. vel ge, ck, Ziallag scriptura, a Ziallam scribo, jodatage via hyemalis lubrica, vel plana, a jodam iter facio, porahtage cadaver a bestiis dilaceratum, a poram edo.

(d) Ackjes, ut poradackies, commedo, Zieuzjadackies, calcitrosus, manadackies, fugax, mårahtackies iracundus, a poradam comessor, Zjeuziadam, calcitro, manadam eo, Mårahdam irascor.

(e) Es vel ies, juckies bibax, porries edax, kielies mendax, a jugam bibo, poram edo, kielliestalam mentior.

(f) Z. juwitz bibax, poritz, edax, hamsoulo mordax a jugam poram, hamsuom, mordeo. Aidnuowatz visibilis ab aidnam video.

(g) Uås Wuåsnås, et koak, a wuåsham coquo. paldnås horridum a paldtam terreo, almas, patefactum, ab almåhtam patefacio,

ziegnos, absconditum, a ziegam abdo, abscondo.

(b) Ac vel ack, ak agk, caaskak, morsum a caaskam, caaldac castratum, a caaldam castro, jugastagk, vel jugastak, haustus vel potus en drack, sieme, a jugiestam, diminutivum verbi jugam bibo.

(i) Uom, jågadmettuom, inobediens, a jågadam obedio, loacamettuom, innumerabilis, a logam lego, numero, tiettemettuom inscius, owetande okunnig, a tiedam scio.

Nota. Aliorum Privativa in ek, quæ ab infinitivo activo rectissime formantur, non natura sed figura talia sunt: åstek' *pro* åstekenna *vel* åstedketta, *inemptus*, juogek' *pro* juogedketta, *vel* juogekenna, *indivisus*, porrek', *pro* porrakenna *vel* poradketta *jejunus*, fåruok', osömmat, *pro* fåruokenna *vel* fåruodketta.

Adverbialia

Quæ in utz exeunt, ut odnatz hodiernus, ab odnie hodie, taallatz, modernus, a taal nunc, modo, tallatz, illius temporis a talle tunc fåsutz, cujusnam temporis, a fåße quando, tolutz, pristinus a tåulu olim vel tolin, iwuitatz hesternus, ab iktu heri, idedis, matutinus ab

idied

iðied mane, eecfedis vel eeckedatz vespertinus, ab eecked vesperi, åbmedadz, quod ante lustrum fuit, som för fem eller sex åhr sedan är skiedt, ab öbmed, ante aliquot annos.

Ex Præpositionibus.

Lusasatz qui adest, a lusa ad, luhtesatz qui apud, a luhte apud, Mangasatz qui post a mangai post, vuåttasatz vel fåudasatz qui ex adverso est, a vuåtta, vel fåuda qui e regione, åudasatz qui ante, ab åudi ante, valdasatz qui juxta, a valdi juxta, virrasatz qui circa, a virra circum, tham vållasatz qui cis, tuom vållasatz qui ultra, olgosatz qui extra, ab olgon extra vel foris, caskasatz qui inter, a caski inter.

Numeralia.

1. Cardinalia, de quibus quæritur per quot, Lapponice, calli? Acht unus, cuåhte duo, colma tres, nielie quatuor, wihtta quinque, cuhdta sex, zjetzja, tiehtzja septem, cautzje vel cachtzje octo, åutzje vel åchtzje novem, logie decem.

Non eo inficias Numeralia, ubi numerum denarium excessere, ab uno ordiri hoc modo: acht' låge nal, unum super decem, cuohte loge nal, duo super decem, colma loge nal,

nal, tria ſuper decem, & cuåhte loge vel cuohte logie, viginti, cuåhte loge ja acht 21, cuåhte loge ja cuohte 22, colmaloge 30, colmalogie ja nielja 34, colmaloge ja zjetzja 37, &c. Verum multo accuratius & uſitatius, ſequenti modo numeras, ubi a numero denario ad viginti, numero ordinali nubpie, ſecundus, & caſu penetrativo numeri denarii, loge, decem, locum cedis hoc modo: achtanubbelogcai, undecim, cuåhtenubbelogcai, duodecim, colmanubbelogcai tredecim, quaſi diceres; unum, duo, tria &c.. ſecundæ decadi, ſive in ſecundam decadem. Nieljanubbelogcai 14. wihdtanubbelogcai 15. cuhdtanubbelogcai 16. & ſic deinceps. cuohteloge, vel cuohtelogk 20. achtacolmadlogcai 21. cuohticolmad logcai 22. colmacolmadlogcai 23. nieljecolmadlogcai 24. colmalogie vel colmaloge 30. achtanieljadlogcai 31. cuohtenieljadlogcai 32. zjetzjanieljadlogcai 37. nieljalogie 40. achtawidtalogcai unum in quintam decadem. Widtaloge 50. cuohte cudadlogcai, duo in ſextam decadem 52. cudtalogie 60. cautzjazjetzjadlogcai 68. zjezjalogie 70. åutzjacautzjadlogcai 79. cautzjelogie 80. widtaåutzjadlogcaj, 85. åutzjalogie 90. Nunc omnes decades addunt: Achtalogie, una decas cuohtelogie, duodecades, colmalogie tres decades &c. Zjuårte centum. Hinc formula loquendi inter Lappones uſitata, catte ſon

juo

juo lå logad-logcai, nog är han redan på Tijonde tijende: thet är öfwer nittio, in emot hundrade åhr gammal. Quamvis nec diffitear sequenti modo numerari posse. Autzialogie ja acht &c.

Nota. I. Numerum millenarium forte Lappones multis locis ignorant, M. Lund vero, vocabulo apud boreales usitato, Tuhat *expressit; Sic dicunt:* mäddi tuhat såddit åidnim, *multa avium millia vidi.*

2. Zeecke, non proprie decem, sed notam cultro incisam seu cæsuram denotat. in conjugatione Prim. Zeeckuom est cæsuras incido, Fennice pykälöitzen. Quod Lapponibus zeeckes id Fennis pykälä; zeeckes muårra, pykälä-puu.

2. Ordinalia de quibus quæritur per quotus, callad? desinuntque ut plurimum in ad, ut wuåstamudz vel wuastadz Primus. Nubbie vel nubbad, Secundus. Colmad Tertius. Nielsjad Quartus. Widad Quintus. Cudad Sextus. Ziezjad Septimus. Cautzjad vel cachtzjad Octavus. Autzjad vel åchtzjad Nonus. Logad Decimus. Wuostesnubbelogcai XI. Nubbesnubbelogcai XII. Colmadnubbelogcai XIII. Nieljadnubbelogcai XIV. Widadnubbelogcai XV. Cuohtelogad XX. Colmalogad XXX. Widadnieljadlogcai XXXV. Zuodad Centesimus. Tuhad Millesimus.

3. Di-

3. Diſtributiva, de quibus quæritur per quoteni, caſaſi? ut: Fárti, åutai åuit. i ſinguli, cuåhti cuåhti, bini, colmai colmai, terni, nieli nieli, quaterni, widai widai, quini, cudai cudai, ſeni, ziezjai ziezjai, ſepteni, cautzi cautzi, octeni, åutzi åutzi noveni, logi logi, deni, åutzai nubbelogi, undeni, cuåuhte nubbelogi, duodeni, colmanubpelogi, ternideni, nelinubp logi, quaterni deni, widainubpelogi, quinideni, cudanubpelogi ſenideni, zietzia nubpelogi, ſeptenideni, cautzjanubpjelogi octenideni, åutzienubpelogi, novenideni vel deninoveni, cuåhtilogi viceni, colmalogi triceni, zjuodi centeni, tuhadi milleni.

Ubi non ordo ſed numerus ſolum obſervatur, locum hæc diſtributiva habent: achtoc, cuohtes, colmas, nieljas, widas, cudas, ziedzjas, cautzjes, åutzjes, logies, cuohteloges, colmaloges mij tocko manaime, Trettio man ſtarcke foro wi dijt, cudas mij låp, wi åro ſex ſtycken, colmas, på tre man hand.

4. Numeralia in atz, quæ quamvis de pluribus dicantur, raro vel vix in plurali occurrunt, ut: achtaſatz, communis, cuohtaſotz, binarius vel duernio, colmaſatz, ternarius vel ternio, neljaſatz, quaternarius vel quaternio, widaſatz, quinarius, cuhttaſatz, ſenarius &c. logaſatz, denarius, cuohtielogaſatz, vicenarius,

colmafogaſatz tricenarius, ziuottaſatz centenarius, ut monnu cuðhtaſatz pârta, noſtri bini, aut noſter duernio venit, nielljaſatzi addi, quaternioni dedit.

5. Numeralia diviſiva in adas, ab ordinalibus augmento as, formata; ut a colmad, tertius, colmadas, pars tertia, nieljadas, quarta pars, widadas, quinta pars, cudadas, ſexta pars, & ſic deinceps: ut ziejjadaſa twidni addam, den ſiunde delen giſwer jag åt tig, widadas twuidni peerri, den femte delen bör jag haſt wa. Idem valet ordinale auxilio vocis åßie pars; ut logad åßie, pars decima, vel logadas, cautzjad åßie ſidam, partem octavam volo, vel cautzjadaſa ſidam.

Multiplicativa, quæ in ag, ain, vel atz deſinunt; ut: åuttakerdag, åuttakerdain, åuttakerdatz, ſimplex, cuåhtikerdan, cuåhtikerdagas & cuohtekerdagatz, duplex, colmakerdaſatz, triplex, &c.

Sect. III.

DE PRONOMINE.

§. 1. PRONOMINA in univerſum, ſimplicia, Compoſita, Diminutiva, ſunt viginti & octo, 1. Mon, ego, 2. Todn, vel Ton tu, 3.

Sodn

Sodn, ille. 4. Thaat, hic, 5. tuåt, ille. 6. taht, is iste, 7. ijetz, ipse, 8. cutte, quis, cuttemudz, quisnam, achtacuttig, unusquisque, 9. kij vel kijas, quis quisnam? 10. mij, mijas, mijs, quid, 11. juocko & jocko, qui, 12. muttiem, muttuom, muttiemadz, quidam, 13. jockahadz, quilibet, 14. ijetzcuttig, quilibet. 15. cobba, uter, 16. jobbacobba, alteruter. 17. cuttig, quisque, 18. mait, maite, maidas, quid, 19. fårtticuttig, fåracuttig, fårtti, quivis. 20. mijo, meum, 21. tuo tuum, 22. suo suum, 23. siuj, eorum, 24. mijen, noster, 25. tijn, vester, 26. alde, ejus, suus, 27. såbmies, såbmasatz, quidam, 28. johptag, modo quodam.

Latinorum Possessiva per Genetivos Primitivorum Mijo, tuo, suo, mijen, tijen, sijen, *exponenda esse, certum est.*

§. 2. Pronomini accidunt octo:

Status, Significatio, Figura, Ordo, Persona, Numerus, Casus & Declinatio.

§. 1. Status est duplex Absolutus & Affixus.

Status affixus est vel Nominalis, vel Pronominalis, vel Verbalis. Status affixus Nominalis fit demtis capitibus a genetivis Pronom.

Prim. Muo / Tuo, Suo, quæ possessivorum vicem supplent; hæc capita, M. T. vel D. S. nominibus affiguntur: ut zjalme, oculus. Affixe zjalmaM, oculus meus, zjalmaD, oculus tuus, zjalmaS, oculus suus.

Statum affixum admittunt Pronomina alde & ijetz; ut: allasim, allasid, allasis, mihi, tibi, sibi, ijetzjam, ijetzjad, ijetzjes, mei, tui, sui ipsius.

Status affixus verbalis in verborum infinitivis clarissime cernitur: ut porradt, edere, porradinam, edere me, porradinad, edere te, porradines, edere se, potius ad genium linguæ latinæ, me edente, te edente, &c.

§. 2. Significationes Pronominum sunt quinque:

Demonstrativa: Mon, ton, son, thaat, tudt.
Relativa: Cutte, ijetz, suof, jocko, taht, cuttig, jockahadz, ijetzcuttig, achtacutte, kiickenes, cutackenes, quicunque
Reciproca: Aldes, allasis, aitzis suo, sijen
Interrogativa: Kijs, kijas, cutties, mij, mijas, mius, cobba, jobbiecobba, mait, maite, cattemudz.
Possessiva: Mun, tun, sun, mijn, tijn, sijn.

Nota 1. *Possessiva absolute præmittere, & nihilo minus suffixa adjungere solent, qui genium linguæ attendunt. Egregie sententiam absolvunt nomina cum solis suffixis, non item, omisso suffixo & solummodo Possessivo absolute præmisso. Omnium in hac re accuratissimus est D: M: Lund. Interim in concursu Pronominum, ubi posterior rem quasi digito demonstrat Lappones affixum omittere observavi, ut:* Muo thact lå pădnag, *meus hic est canis pro* muo pădnagam.

2. Non modo Jucko & Maite, verum etiam jocke, maibas, achtacute &c. indeclinabilia sunt.

3. Indefinita Pronomina sunt, Muttuom, muttiem, såbmas, såbmasatz &c.

§. 3 Numeri Pronominum sunt tres, Singularis, Dualis, Pluralis. Duali est locus, cum sermo de duobus.

§. 4. Figuræ Pronominum duæ sunt. Simplex ut todn, tu, sodn, ille. Composita ut Tonao, tune, songo, illene, kiiickennes, quicunque. Componuntur Pronomina (1) interse, ut: ijetzcuttig, quilibet. (2) cum Nominibus, pardnam filius meus, (3) cum verborum infinitivis, & tunc vim duorum Ablativorum consequentiam designantium inferunt, ut påttedinam me veniente, mannabinad te eunte, walbedines illo capiente. (4) cum syllabicis adjectionibus;

nibus; de quibus notabis (a) Quasdam emphasin addere. (b) Conjunctionem copulativam includere. (g) Nonnullas aliis quoque orationis partibus adjungi Suntque Eck, eg, aa, kis, ge, ke, kena, ai, b, vel p, ut taattag tat'is, tuätten, mongis, monkena, sodnai, monib, tomb, somb. Ex his, ek, eg, ag, kis & ai, habent vim conjunctionis copulativæ &, etiam, quoque. Cæteræ emphasin addunt, ut momb, tomb, somb, mijbai &c. Sed ken, kena kenna verbis potissimum inserviunt: ut alie manacken gack icke heller, alie sardnuoken, tala icke där om en gång.

Nota. Pronominum quæ inter se componuntur plurimorum pars prior flectitur, *ut*: ijetzcuttig *Gen*: ijetzcubiga. *Contra* cuttieickenes, *quicunque ablat*: keestickenes *a quoqunque*.

§. 5. Ordo Pronominum est duplex.

Præpositivi ordinis si genium linguæ & loquendi consvetudinem respexeris sunt: Muo, tuo, suo, mijen, tijn, sijen, mij, mijas, mijs, cuhtte, cutemudz, achtacuttig, kij, kijas, juocke, jocko & cobba; dicunt, Mijen atzje, noster pater, vix, atzje mijen, non, acsuo muo, sed muo acsuo securis mea, non acka muo uxor mea, sed muo acka. Particula tamen negativa vel interrogativa præmitti solet, ut: imbe modn, icke jaa, ickobai cuttigen, må icke någon. Mij quid, non

in

interogantis, sed exclamantis est cum postponitur, ut ach maanna mij lej, ach hwad för ett godt barn dett war, ach pådzugi mij pådi erid, ach hwad för en reen bortkom. Cætera Pronomina indifferenter præ- & postponuntur.

§. 6. Personæ Pronominum sunt tres.

Prima, Mon. Secunda, Don. Tertiæ sunt reliqua omnia; ijeß trium personarum est. Idem exprimitur per jura, & icsenis. Ut jura mon, jura ton, jura son, rätt samme jag, &c.

§. 7. Casus Pronominum sunt undecim.

Casus nuncupativus per factivum exprimitur, Casu descriptivo Pronomina, non autem negativo carent.

§. 8. De Declinationibus Pronominum.

Pronominum quædam peculiarem sibi vendicant flectionem; quædam more nominum præsertim in Plurali; quædam absolute, quædam affixe, uti ex sequentibus liquet, moventur.

Paradigmata Declinat. Pronominal.

Sing.		Dualis	Pluralis
Nom.	Mon	Moi	Mij
Gen.	Mu, Mun	Monnuo	Mijen
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]

Dat	Muidnij Munien	Monnuidi	Mijdin
Acuſ.	Muo.	Monnuo	Miin
Vocat.	Monnahtam.	Moijatebme	Mijatebmie
Abl.	Muſte	Monnuſt	Mijſte
Loc.	Muſtnai	Monnuſtnai	Mijſtnai
Med.	Muidna	Monnuin	Mijnna
Negat.	Muutta	Monnuotaga	Mijtta
Fact.	Munien	Monnuon	Mijen
Pen.	Muidnien	Monnuodi	Mijdin

Sing.	Tu	Dualis	Pluralis.
Nom.	Ton Todn	Tåi Toi	Tiſe Tiſ
Gen.	Tuu Tuun	Tåmmo Todnuo	Tijen Tijn
Dat.	Tuidnien	Tonnudi	Tijdin
Accuſ.	Tuu	Todnuo	Tije
Vocat.	o Todnatad	Toijatedti	Tijatedti
Ablat.	Tuſte	Todnuoſtnai	Tijſtnai
Locat.	Tuſtnai	Todnuoſtnai	Tijſtnai
Med.	Tuidna	Todnuoin	Tijnna
Negat.	Tuu	Todnuotaga	Tijetta
Factiv.	Tunien	Todnuon	Tien
Penet.	Tuidnien	Tådnuoidi	Tijdin

Licet Pronomina Mon, todn, ſodn, Affixi Pronom: reſpuant, ubi tamen in vocativo exclamationibus inſerviunt, aſſumunt.

Singul. Ille.	Dualis	Pluralis
Nom. Son Sodn	Soi	Sij vel Siie

Gen.

Gen.	Suu. Suun	Sodnuo	Sijn Siien
Dat.	Suidnai, Suidnien	Sodnuidi	Siidin
Accus.	Suun	Sodnuo	Siien.
Vocat.	Sodnahtas	Sojahtasa	Siiahtasa
Abl	Suust	Sodnuost	Siiste
Locat.	Suustnai	Sodnuostnai	Sijstnai
Med.	Suidna	Sodnuoin	Sijnaj
Neg.	Suutta	Sodnuotaga	Sijetta
Fact.	Suinien	Sodnuon	Sijen
Penet.	Sunjen	Sodnuoidin	Sijdi

Singulariter.

	Qui,	*Quis,*	*Quid, Quod*
Nom.	Tuhtte	Kij Kijas	Mij, Mijas Maidt
Gen.	Tudi	Keenna	Man, Mannas
Dat.	Tosa	Kääsa	Masa, Masas
Accus.	Tudi	Keen	Man, Maides
Vocat.	Caret	Caret	Caret
Ablat.	Tost	Keest	Mast, Mastes
Locat.	Tonne		
Med:	Tudin	Keina	Maina, Mainas
Negat.	Tuhdta	Keeta	Matta, Mattas
Fact.	Tunjen	Kenjen	Manien, Manies
Penet.	Tosa	Kääsa	Masa, Masas,

Pluraliter.

Nom.	Tudit	Käach	Mach, Machas
Gen.	Tudii coi	Keij	Maij, Maijas

 Dat.

Dat.	Coidta	Keidta	Maidta, Majdtas
Accus.	Coidt	Keidt	Maidt, Maidtas
Vocat:	Caret	Caret	Caret
Ablat.	Coist	Keist	Maist, Majsties
Locat.	Coin	Kein	Main, Mainies
Negat.	Coitta	Kejdta	Maidta Maidtas
Fact:	Conien	Kenien	Manien Maniis
Penet:	Coidta	Keidta	Pen: ut Dat.

Singulariter.

Is, ea, id, ille, Iste, Hic, Quilibet, unusquisque

Nom.	Taht	Tuåt	Taat	N. ijetzcuttig
Gen.	Tahm	Tuåm	Taam	G: ijetzcudiga
Dat:	Tahsa	Tuåsa	Taasa	D: ijetzkååsag
Acc:	Tahm	Tuåm	Taam	A: ijetzcudiga
Vocat:	Caret	Caret	Caret	Caret
Ablat:	Tahste	Tuåste	Taaste	Ab. ijetzcostag
Loc:	Tahst	Tuåst	Taast	Loc: ijetzcostag
Neg:	Tahtta	Tuåtta	Taatta	M. ijetzkeennag
Fact:	Tahnien	Tuånien	Taanien	N: ijetzcuditaga
Penet:	Tahsa	Tuåsa	Taasa	F. ijetzcuttinaga
				Pen: ijetzkåsag.

Pluraliter.

Nom:	Tahk	Tuåch	Taac	Nom: ijetzcudichaga
Gen:	Tahi	Tuåi	Taai	G. ijetzcudijaga
Dat:	Taihdta	Tuåidta	Taaida	D. ijetzcudidin
Acc:	Taiht	Tuåidt	Taaidt	A: ijetzkeidtas

Voc:

Voc:	Caret			V. Caret
Abl:	Tahist	Tuåist	Taaist	A: ijetzkeistag
Loc:	Tahin	Tuåin	Taain	L: ij tzkeinag
Neg:	Tahitta	Tuåitta	Taaidta	N: ijetzcudihtaga
Fact:	Tahnien	Tuånejn	Taanien	F: ijetzcuttinah
				Pen: ijetzcoittag vel ijetzcudidinnag

Nota 1. Ut aliorum adjectivorum, ita etiam Pronominum ea ratio est, ut sequente substantivo fere immobilia maneant; hinc dicunt adte tuåm ålmui *da homini isti, non* tuåsa ålmui, *absolute autem dicunt* adte tuåsa *da isti.*

2. Taat de propiori, Taht remotiori, cobba, juobbacobba de duobus dicuntur. Flectitur quidem cobba in Singulari ut Nomina Primæ Declinationis, In Plurali vero tanquam Secundæ, & quasi Nominat. Sing. terminationis g esset, significatque ambo, ambæ, ambo, ut cobbazjoch kiedach ambæ manus, cobbazi kiedgi cuoim niåmoi kidta ambabus manibus apprehendit. Cobbazin ådzinom ab ambobus accipio, cobbazidt åidnim ambos vidi.

Paradigma Declinat: Affix: Pronom:

Singulariter ijetz *ipse*

Prima Persona *Secund: Pers:* *Tert: Pers:*

Nom: Ijedzam, Mon ijedz, ijedzad, Ton ijedz, ijedzjes Son ijedz.

Gen: ut Nom: Mei Ipsius. Tui ipsius, Sui ipsius
Dativ: Jiedzasim Jiedzasid Jiedzases
Accus. ut Nom:
Vocat. o Jiezahtam o Jiezahtad o Jietzahtes
Abl: Jietzastam, Jiezastad Jiezastes
Locat: Jiezanam Jiezanad Jiezanes
Mediat: Jiezainam Jiezainad Jiezainis
Negat: Jiezahtagam Jiezahtagad Jiezahtagas

Pluraliter.

Nom: Jiezaimech Jiezaidech Jiezaisa
Gen: Jiezaidebmie Jiezaidedti Jiezaidasa
Dat: Jiezaidasame Jiezaidasade, Jiezaidasasa
Accus: ut Gen:
Abl: Jiezaistebmie Jiezaistedti Jiezaistasa
Locat. Jiezainebmie, Jiezainedti Jiezanasa
Med: Jiezaidebmie tuoim &c.
Fact: ut locat
Neg: Jiezaidagame Jiezaidagade, Jiezaidagasa.

Not: 1. Jiez *Absolute vix, nisi in Nominativis occurrit, Genetivus vero hujus Pronominis pro Latinorum Possessivis usurpatur* Jiedzam *Meus, vel mei ipsius.*

2. Jiezahtam habet locum, quando indignantes exclamant, solentque præmittere O, idcirco in vocat: collacavi.

3. Frequentissime pro dativis, aliisque hujus Pronominis affixati Casibus, usurpantur

tur casus Pronominis Defectivi alde, ejus: cujus casus residui absolute & affixe moventur, suntque sequentes quos reperire potui. Absol: Genet: alde ejus, Dativ: allii, ej, Accus: Alld. Negat: alttaga. Suffixe: Sing: Dat: allasim, mihi ipsi, allasid tibi ipsi, allasis, sibi ipsi, vel allasam, allasad allases, vel contracto alzim alzid, alzes. Abl: altam a me ipso, altad a te ipso, altes a se ipso. Plur. Gen: alttame, alttade, altasa noster, vester illorum. Dat: allasebme, nobis ipsis, allasede, vobis ipsis, allasasa sibi ipsis, vel alzime, alzide alzisa. Dualis Soi allasaska, Isti duo sibi ipsis. Dativ: Sodnudi allasasa.

Paradigma Status affixi Conjunctionalis.

Singularis. Ego etiam. Dualis. Pluralis.

Nom. Monnai, Monnag Mäigies Mijag, Mijkes
        Moncken   måjai
Gen: Muunnai, Mugies Måånnug Mijennag
        Muunnag
Dat: Muidnienai Månnuidinnag Mijdinnag
        Muniegies
Accus: ut Genet: Monnoges Accus. ut Genet:
Vocat. Monnacktammag Måijatebmag Mijatebmig
Ablat. Mustag Monnuostaga Mijsteges
        Musteges
Locat: Mustnai Mennostnai Mijestenai

Med:

Med: Muinag Monnuoinges Mijage cuoim Monnuoinag
Neg: Muutatagagen
Muutttages Monnuotaga Mijetaga
Fact: Munienaga Monnuonaga Mijenaga
Penet: ut Dat:

Inter Pronomina Defectiva venit etiam Juok, vel jocko den som, ut jocko tietto, den som wet Nom. Jocco. Genet: Juonck & juonckeman. Dat: Juosaa, Accus: Juoida vel juogo. Vocat: caret. Fact. & Nuncupat Juonan, Penet: Juoso. Hujus casus descriptivus videtur esse Jehptaa, modo quodam, någorledes, joinkin. Plurali Numero plane caret. Defectum hunc nostrates compensant per Pronomen Cuhdie vel cuhtte, Qui, nec non casibus pro rei circumstantia a kij, kijas, Mij, mijas, commodato sumtis.

Sectio IV.
DE VERBO.

§. 1. Verbum per tempora, Numeros, Personas flectitur; idque vel absolute seu nude, ut: manam eo, tagam facio; vel affixe: 1. Affirmative cujus signum ag vel ges; ut: manammag, manamges, certe eo, pådammag, versioque. 2. Interrogative & dubitative; quorum nota gos vel gost; ut: sbidacos tagcudt, vis ne facere? jaackamgos credam ne? 3. Negati-

gative, vel præmittendo adverbium negandi ii, quæ particula, motionem & formam personarum in se transfert, ut: im loga, adtam maidt adtam, non lego, do quid do; vel suffigendo infinitivis particulas kenna vel keta; ut: lá taabmadketta, est sine domare, h. e. indomitus, caabmadkedta, sine calceare, discalceatus ossoddo.

Nota. Quemadmodum plurimi, supervenientibus particulis kenna *vel* ketta, *ultimas infinit. consonantes absorbent; ut:* zioguokenna *sine pectere, impexus; ita verba trisyllaba harum causa ab omnibus decurtantur, ut a* caamadam *calceo, infinit.* caamadedt, *non* caamadedtketta *sed* caamadkedta. Jugahtam *poto infinitivus* jugahtedt *potare,* jugahtkenna, *qui nondum potum accepit. Sic* lassanet *augeri,* lassanketta, puorranedt, *meliorescere,* puoranketta, ugianetl, *minui,* ugianketta, *quod non minutum. Ipsa hæc particula verba amputans, sæpissime apocopen patitur, hinc pro* ugianketta *dicunt,* ugiante, harjanketta *sine assuefieri,* harjange, *inexercitatus.*

§. 2. Verbum est vel Personale vel impersonale.

Verbo Personali accidunt octo: Genus, Species, Figura, Tempus, Modus, Persona, Numerus, & Conjugatio.

§. 1.

§. 1. Genera verborum sunt tria:
Activum. Passivum. Neutrum.

Activum, quod actionem significat; gignitque ex se Passivum, ut culam, audio, cullujuswujum, audior.

Passivum, quod passionem significat, & habet suum activum.

Neutra: quæ vel Activa, formam Activi habentia & significantia Actionem Absolutam; ut: jågadam pareo, juedzjuom sto, åiwaſtalam, superbio, ſtuerraſtalam, elatius me gero; vel Passiva, seu Neutralia Passiva, quorum forma cum Activo, significatio autem cum Passivo congruit; quorum terminationes.

Anam, ut: uzamam minuor, jag förminſkas, lazanam, augeor jag ökes, pahanam, pejor fio, blifwer wärre.

Dam: zjaappuodam, nigresco, jag warder swart, soradam, intricor, jag warder insnärd, wielgeuodam, albesco, jag warder hwit, warekuodam, sanesco, jag blifwer friſk, arckuodam, audeo, jag törs, fördriſtar mig.

Uom, ut uzuom, diminuor, jag förminſkas, neuruom, pejor fio, blifwer wärre, it. afta.

[illegible] jag hungrar. [illegible]

Dofwam: Seugniedofwam, tenebræ ingruunt, mörckret öfwerfaller mig, ijaidofwam. [illegible] pei- [illegible] præcurrit [illegible] [illegible] quidem [illegible]

[illegible] sed ortum fere ex Hiphil habent, ut Ulawahttalam, ijabmahttalam, vapulo, jag warder slagen, wuobdahtalam, veneo, jag [illegible] objurgor, jag får bannor, laittahtalam, vituperor, jag warder lastad.

De Specie Verborum.

Species verborum sunt duæ, Primitiva & Derivativa; [illegible]

Derivativa fiunt multiplicia, quoniam non solum ex Nomine, verum etiam partibus orationis inflexibilibus verba deducunt. Hæc [illegible] in omnibus conjugationibus, verba diversarum terminationum & significationum progenerant, quæ copiosius tradenda, quo brevior in dictionario esse [illegible] Credo enim, ad [illegible] formari,

dis ab aliis formata, facile intelligi posse. Ob majorem itaque lucem, pro captu mediocritatis meæ, ex omnibus conjugationibus exempla promam.

1. Amo. Kal åhtjam amo, åhtjestam, amo aliquantum, Piel åhtjastam, frequenter amo, åhtjeelam, frequenter quidem sed minus amo, åhtjelestam, omnium minime amo. Hiphil. åhtjehtam, curo ut amet, jag låter älska, åhtjehtattam, jag lager så at en annan får älska, åhtjahtalam, jag warder älskad, eller låter mig älskas, åhtjehtattalam, jag låter en annan älska betta eller länge, &c.

2. Clamo. Kal. tjuorwuom, ropar, hudan, tjuorwuojeps, tjuorwuolestam, ropar til en gång, huuasen, ferran huudan. Piel. tjuorwuedam, clamito, ropar tidt, huutelen. Hiph. tjuorwuohtam, clamare facio, låter en ropa, huudatan, tjuorwuohtattam, låter en annan ropa för mig, annan huuta, tjuorwuohtalam, blifwer efter ropad, tulen huudetuxi. Hiph. tjuorwuostuwam, hafwer lust at ropa, mieli tese huuta.

3. Misceo, Turbo. Kal. Mäiwim, mäiwistam. Piel Mäiwiedam. Hiph. Mäiwihtam, mäiwihtattam, mäiwihtattalam, mäiwihteestam. Hiph. mäiwahuwam, welle mäiwahuwai, mänes bles ermahet, mieli fuli sekoitetuxi.

4. Lano-

4. Senesco Kal. Pårasmuam. Hiph. Påreſmuhtam.

Quædam derivativorum imitantur Latinorum.

1. Inchoativa, quorum nota conſpicua particula ſådam, Verborum infinitivis annexa, movetur, verbo ipſo immobili manente; ut jackefådam, jaackefådac, jaackefådia, incipio, incipis, incipit, credere, &c. Horum formatio facilis; in verbis biſſyllabis primæ & ſecundæ conjugationis, abſorbe ultimam conſonantem T; vel quod idem eſt dt, in verbis biſſyllabis tertiæ conjugationis, priorumque polyſyllabis, muta illud in S, pari modo in quarta, quæ in hoc ſtatu syncopen ſæpiſſime patitur; ut a logcadt legere, logcafådam incipio legere, puerranedt, revaleſcere, puerranestådam incipio convaleſcere, saddidt, mittere, saddisfådam, mittere incipio; wielgcuodet, albeſcere, wielgcuodesfådam, ruopsuodet, rubeſcere, ruopsuodesfådam rubeſcere incipio, wiſkuodedt, wiſkuodesfådam flaveſcere incipio vel flaveſio, zialmetewat cæcus fieri, zialmetowas: & per syncopen zialmetosfådret, Måtzaidowat, måtzaidowas: & måtzaidosfådtet ſylveſcere.

2. Diminutiva; dari diminutiva in ſtam,

 quo-

quorum infinitivus in stet, negari nequit; sed, juxta sciendum, non omnia verba in stam, quorum infinitivus in stet, esse diminutiva; ut lånestam redimo, infin. Lånestet, diminutivum lånestestam. Non solummodo hoc, verum etiam alia diminutiva, in ielam, testam, ustam, estelam, ut: ex præcedentibus claret. Exigua hac ex se gignit.

3. Imitativa: Suomastattam, Saamestattam, Taaruastattam, Fennorum, Lapponum, Norvegorum mores & sermonem imitor.

4. Desiderativa, Porastowam, esurio, Jugastowam sitio.

5. Frequentativa, weisaatalam cantito, lintasiam volito, cuottaziam fero, porto.

Derivata Nominalia, seu verba ex Nominibus orta, variarum significationum sunt; ut: lobbadam, jento a lobbje avis, Fennice otan linnun palan; Tachtim exosso tuger benen bort, tachta, thet blifwer hårdt (de gramine) tauttatuwam, jag hålnar a tachte, os ben. Porasmuwam senesco, warruosmuwam sanesco, tieurasmuwam, validior fio; porasmuhttam antiquo, warruosmuhttam efficio ut sanescat, tieurasmuhttam, corroboro, a porie senex, warres sanus, tieura robustus. Talia cum latinorum inchoativis

vis conveniunt, & nihilominus notam inchoativi kadam assumunt; ut: nuorrasmuat, begynna se uppre ut, nuarrasmuskadam, adzaidoswam, jag blifwer frodig, kommer til en god hull, adzaidohttam, jag utmärglar, ab adzje caro.

Nota. *unum nomen, verbum Privativum & positivum emittit.* *Privativa fiunt ex Nominativo & Negativa; Positiva autem ex Penetrativo casu eruuntur; ut: a colle aurum, collehtuwam, aurum mihi deficit, blifwer gullet qwitt, collehtuttam, aurum alicui auffero,* giör någon guldlös, *&* collaidoswam, *aurum mihi abunde crescit,* gullet wäxer [illegible] til för mig. *Sic* zjalmie *oculus,* zjalmehtuwam *caecus fio,* zjalmehtuttam, *occaeco;* zjalmaidoswam *oculatior fio, visum recipio, &c.*

Nec Nomina Numeralia sterilia sunt; ut: [illegible]adastam in duas, colmadastam in tres, [illegible]adastam in quatuor, widadastam in quinque, cuhdadastam, in sex, [illegible]adastam, in septem, [illegible]adastam, in octo, [illegible]adastam, in novem, logadastam, in decem partes seco &c. Zjuottadastam, in centum frustula partior, hugger i hundrade stycken.

Verba Adverbialia: Taabbanam, horsum melius venio, a taabbie hic, tauhbanam illhuc me moveo, a tauppie isthic, olgubanam remotius

tius eo, går bättre bort, lackanam, appropinquo a lacka prope, cuckanam procul eo, a cucken procul, orjanam Zephyrum versus contendo, lagar mig närmare til wäster, ab orjas wäster åt: Nuortthanam, orientem versus eo, går bättre öster åt, a nuortas öster åt, lullanam, austrum versus proficiscor a lulas, söder åt, allanam, tawwanam, boream versus ascendo, flytter mig närmare åt norr, ab alas seu tawas, nor åt, mozjedam, recta contendo, går gena wägen, a muozjuonag, recta, mangedam, sero venio a manged sero.

Verba Præpositionalia. Paalbestam, paalbastatam, juxta eo, går på sidan i upsåt at wela förebimma, a paldan, paldast, juxta, pirastam, circumeo a pirra circum, castadam, interrumpo, skär twärt af, eller skiljer fört eller i tu, a casti, inter, wel castast, suoladam, furor, jag stiehl, a suollieb, clam, iulgcadam, jag teles wäl, jag kämmer intet före, a iulga palam, miedetam, concedo, gifwer med, a miedtan secundum.

De Figura Verborum.

§. 2. Figura est duplex. Simplex, ut: jugam, bibo, jag dricker, composita, ut: pirejugam, dricker omkring, illudum, [illegible]

ǒigcs ǒidigcuŏm, effundo, tarwaniam fastnar, fid. sataruoanam, fastnar fast, tager fast.

Nota. Quæ latinorum Præpositionibus respondent, non inseparabiliter verbis adhærent, sed nunc præ- mox postponuntur, ut: pirra manam & manam pirra, circumeo, àudipiam, & piamàudi, proponò. *Latinorum verba composita, nimis eleganter per verba simplicia, ex aliis orationis partibus ipsisque Præpositionibus nata, exprimuntur, ut:* rastebtam, *trajicio a* rasta *trans*, tjabadam *perfecte operandō*, a tjaba *per*, [illegible] *repergo, a* [illegible] *contra*, [illegible] dam *exalto, ab* ala, *super, supra.*

Tempora Verborum sunt Septem: Duo Præsentia, Primum & Secundum, Unum Imperfectum, Perfecta duo, posterius Aoristus, Plusquamperfectum, Futurum, In Passivo Tria Præsentia habemus.

Nota. [illegible] *dividi possunt. Tempora simplicia sunt [illegible] in Indicativo Præsens & Præteritum, in Subjunctivo Præsens & Imperfectum. Reliqua tempora composita, ut re vera sunt, [illegible] Præsens [illegible] Imperfectum [illegible] [illegible] Perfectum [illegible] Plusquamperfectum [illegible] Participii orta. Futurum, verbum* calgcam [illegible]

[illegible] me, & Infinitivus constituunt; quod tempus [illegible] elegantissime per Futurum Participii activi exprimere solemus, ut, lâm tâare facturus sum, lâm mannie, iturus sum. Quae in Activo, eadem tempora in Passivo propria, cetera aliunde mutuata sunt. Praesens Secundum & Perfectum Secundum & Plusquamperfectum [illegible] Subjunctivi, nec non Futurum Subjunctivi, Plusquamperfectum, & Futurum infinitivi [illegible] verba [illegible], quaedam sine Participio Praesente Passivi [illegible] defectu [illegible] Praesens [illegible] & imperfectum in verbo sum, [illegible] faciem [illegible] indicativi [illegible] crescunt.

Modi Verborum sunt Quatuor: Indicativus, Imperativus, Subjunctivus & Infinitivus.

Nota 1. Optativus per Indicativum & *particulas* o! wat doap! waipe, *enunciatur*; *ut* [illegible] *foret facultas.* [illegible] jospe mon [illegible]

Nota 2. Multi Subjunctivum Indicativo permittunt: qui tamen modus magnae elegantiae, nec immerito Lapponicae linguae [illegible] appellari meretur: cujus usus, non parum splendoris B. Tornaei & D. Lundii translationibus addit.

F 2 3. Im-

Imperfectum Subjunctivi duplici modo, in zin & sim desinit, quod, ex sola literarum dentalis & lingualis commutatione eveniens, nullam gignit discrepantiam sensus, utra terminatione delecteris. B. Tornæo sim D. vero Lund terminatio zim, arrisit. Dicant modo uterque [illegible] & [illegible], & ego dicerem, jag skulle och säija.

4. Et Imperativus & Præsens conjunctivi Permissive adhibetur, quando Potentialiter & concessive eleganter usurpantur, ut: wadzuos eat, han må gå, pätus veniat, han må komma, [illegible] det må [illegible] giöra, Aidied vel [illegible], [illegible] förwisso kommer.

5. Cum aliquid rogamus aut concedimus, habet Analogia linguæ Suecanæ locum, cum vero aliquid imperamus [illegible], ut: paaja mu mamak, sine me abire, [illegible] permitto te venire vel ut venias, contra imperantes aliquid, Suetici more [illegible], ut: låt oß gå, wadzuop, låt oß nu bedia, rockuodallum.

§. 5. Personæ & Numeri sunt Tres:

Singularis, Dualis, Pluralis.

P. 1. Tagam, facio. moi Tagkie. mij Tagkeb.

P.2. Tagat, facis. toi Tagkabette. tij Tageabetibt.
P.3. Tagea, facit. soi Tageaba. sij Tagkich.

PASSIVUM

P.1. Tagcujusiwujum. Tagcujuswuejedne. Tagcujuswuejup.
P.2. Tagcujuswujut. Tagcujuswuobette. Tagcujuswuobetid.
P.3. Tagcujuswuja. Tagcujuswuoba. Tagcujuswuoich.

Nota 1. Cur notam secundæ Singularis alii præter Dond omiserint, non video; adhibuit tamen Auctor catechismi Lapponici Ao. 1726, licet raro, literam H, ut leh es, non male; quia nonnulli ex gutture vel cum aspiratione, plurimi asperius cum c vel k proferunt.

2. Secundam Pluralem Præs. indicativi per apocopen terminamus in bet, alias animadverti in utroque genere, personam hanc per betibt enunciantes, ut jaackebet & jaackebetibt.

3. Primam & Secundam dualis, a prima & secunda persona Pluralis, præter pronomina videtur apocope distinguere, sicut tertia dualis Paragogice in N desinit.

4. Ob alternationem literarum Bumaph, per idem fit, sive scripseris tageaba vel tageawa, tageawet vel tageabet, Zjalluiusuwujum Zjalluiuwwujum, Ziallujubbujum, tot modis ipsi Lappones sonant.

§. 6. CONJUGATIONES SUNT QUATVOR

	Præsens	Præter:	Supinum	Infinitiv:
Prim.	Am	Im	Dzjet	Att vel Edt
	Logam lego	Logkim	Logadzjedt	Logeadt
	Logahtam	Logahtim	Logahtadzjedt	Logahtedt
Secund:	Uom	Um	Dzjet,	Wuot.
	Kåiwuom haurio	Kåiwum	Kåiwudzjet	Kåiwuot
	Påätcuom, Abrumpo.	Påtcum	Påtcudzjedt	Påtcuodt
Tertia	Im	Jim	Jdzjet	Jdt
	Ustim diffidero,	Ustiim	Ustidzjet	Ustidt
	Leickim, fundo	Leickijm	Leickidzjedt,	Leickidt
Quarta,	Uwam,	Uwim	Uwadzjet	Uwadt
	Porastuwam, esurio	Porastuwim	Porastuwadzjedt	Porastuwat
	Zjalmeruwam,	Zjalmeruwim	Zjalmeruwadzjet,	Zjalmeruwat.

Nota 1. Quædam verba ad duas conjugationes, ut in Secunda frequentativa, in Tertia diminutiva sunt, pertinent, ut: Zjuorwuom *clamito*, Zjuorwim *clamo semel*,

semel, Swayhuom jacto, Swaysim semel jacio, Raatcuom sæpius abrumpo, catcon, raatkim, semel abrumpo, catcaisen, Zidaluom, perfect. Zisllum, plures eviscero aves, Zisllim unam eviscero avem, Ziuagcuom pungo sæpius, pistelen, Ziuggim semel pungo, pistän, Leickuom sæpe fundo, walelen, leickim semel fundo, walan, Luaddum plura ligna findo, Luaddim, unum lignum vel semel findo, Ziuoigcucom, multum redarguo, Ziuocgim, minus seu verbulo increpo.

2. Quædam fere nihil mutant; ut: [illegible]bam, & ussim, desidero, peeckam, incipio jurgari, peeleksim, jurgor, objurgo.

3. Alia rursus in conjugatione eadem mutationem inferunt, uti Suochitam semel gemo. Suochaim sæpius gemo.

4. Quoniam verba ex una pullulantia radice, pro diversa terminatione & consideratione, diversas includere significationes, verbis Hebræorum respondentes, intellexi; ob majorem itaque commoditatem, in lingua semi Hebræa, Hebræis nominibus conjugationes signandas putavi, suntque. I. Activum Kal, Passivum Niphal. II. Activum Piel, Passivum Pyal. III. Activum Hiph, Passivum Hophal. IV. Hithpael.

PARADIGMA PRIMÆ CONIUGT: KIRIO

Præsens I.

Sing:	*Dual.*	*Pluralis*
Jaackam	Jaackeba	Jaackep
Jaacka.	Jaackebatte	Jaackebet
Jaacka	Jaackeba	Jaackich

Credo, Jag tror, Mina uskon

S:	*Præs: II.* *D.*	*P.*
Låm	Låndeie	Låp
Låd Jaackemen	Låppie Jaackemen	Låpit Jaackemen
Lå	Laba	Lach

Sum in credendo, Jag är i troon, olen uskosa, uskomasa

Imperfectum.

Singularis	*Dualis*	*Pluralis*
Leijm	Leijme	Leijme
Leit Jaackemen		Leijste Jaackemen
Leij	Leijcka	Leijn

Credebam, holt på att tro, olin uskomasa

Perfectum I.

S.	*D.*	*P.*
Jaackim	Jaackimen	Jaackimek
Jaackit	Jaackidte	Jaackidte
		Jaacki

Jaacki	Jaackige	[illegible]

Credidi Jag trodde. Mina uskoin

Perfectum II.

S.	D.	P.
Lâm	Lâdnie	Lâp
Lâc Jaackam	Lâppe Jaackam	Lâpit Jaackam
Lâ	Lâba	Lâch

Jag hafwer trodt, olen uskonut

Plusquam Perfectum.

S.	D.	P.
[illegible] Jaackam	Leijme Jaackam	Leijme Jaackam
Leije vel	Leijdte vel	Leijde vel
[illegible] Jaackedt	Leijeâ Jaacket	Leije Jaackedt

Crediderani Jag hade trodt, olin uskonut

Futurum.

S.	D.	P.
Calgeam	Calgen	Calgiep
Calgeac Jaackiedt	Calgabette Jaackiedt	Calgebet Jaackiedt
Calga	Calgaba	Calgich

Credam, Jag skall tro. Minun pitä uskomān, vel uskoa.

Imperativus.

Sing.	*Dualis*	*Pluralis*
Jaacki	Jaackus moi	Jaakuop mij
		Jaackiedt mij
		Jaackus

Jaackus	Jaackusta sui	Jaackusa sij

Crede, Tro, usko.

Subjunctivus. Præsens

Sing.	Dualis	Pluralis
Jaackezjam	Jaackezie	Jaackezjeb
Jaackiezjac	Jaackiejennie	Jaackiejeris
Jaackjezja	Jaackiezjeba	Jaackezjeck

Credam jag må tro, uskonen

Imperfectum I.

S:	D:	P:
Jaackazjem	Jaackazjime	Jaackazjime
Jaackazjec	Jaackazjite	Jaackazjite
Jaackazje	Jaackazjicka	Jaackazjin

Imperfectum II.

Jaackalim	Jaackalijme	Jaackalijme
Jaackalic	Jaackalitte	Jaackalijtte
Jaackali	Jaackalijcka	Jaackalin

Crederem Jag trodde, uskoisin.

Plusquamperfectum.

S:	D:	P:
Lichpzim Jaackam	Lichpzime	Lichpzime
Lichpzic vel	Lichpzite Jaackam	Lichpzite
Lichpzi		Jaackam
Lichpzi Jaackedt	Lichpziga	Lichpzin

Credidissem Jag hade trodt, olisin uskonut.

Futu-

Sing: *Dualis* *Pluralis*

Låm Låbne Låp

Låc Jaacke Låäppe Jaackech Låäppe Jaackech

Lå Lådba Låch

Creedero jag warder troende, olen ussoma.

Infinitivus Modus.

Præsens & Imperf. Jaackot, credere, att tro, ussoa.

Perfectum & Plusq: Jaackamadzjen, credisse, att hafwa trodt, ussonedt, ussoneri.

Gerundium 1: Jaackema credendi, til att tro, trones. 2. credendo med genom troende, jaacke, ussoin. 3. Jaacke, Credendum, ussomahan.

Supinum, Jaackadlet, creditum, til at tro, ussomahan.

Participium.

Præteritum, Jaackam, qui credidit, som hafwer trodt, ussonut.

Futurum, Jaackie, crediturus, som skall tro, ussowa.

PASSIVUM NIPHAL.

Indicativus Modus.

Præ-

Præsens I.

Singularis	*Dualis*	*Pluralis*
Jaackujuwwujum	Jaackuojuwwuojedne	Jaackuojusfwuojup
Jaackujuwwuojuc	Jaackuojuwwuobeite	Jaackuojuwwuobetidt
Jaackujuwwuju	Jaackuojuwwuojumba	Jaackuojusfwuoich

Præs: II.

S:	*D:*	*P:*
Låm Jaackuojusfwuome	Lådnie	Låp
Låc vel Låppe	Låpit	Jaackuojubmje
Lå Jaackuojubmje	Lååba	Låch

Sum in eo statu, ut mihi credant, jag betros.

Præsens III.

S.	*D.*	*Pl.*
Muun	Modnuo	Mijn
Tuun Låch Jaackemen	Todnuo	Tijn Låch Jaackemen
Suun	Sodnuo	Siin

Credunt me. Man tror mig, owat minua uscomasa. Minä uscotan.

Imperfectum

Muun
Tuun Leich Jaackemen &c.
Suun

Credebar, jag trobdes, hölls på at tro mig.

 Per-

Perfectum I.

S.	D.	P.
Jaackuojuswuoim	Jaackuojuwwuoime	Jaackuo-[juswuoime
Jaackuojuswuoic	Jaackuojuswuoide	Jaackuo-[juswuoide
Jaackuojuswuoi	Jaackuojuswuoiga	Jaackuo-[jubwuoin

Creditus sum, jag troddes, Minä uscottihin.

Perfectum II.

S.	D.	P.
Låm	Lådne	Låp Jaackuojus-[wuojubmai
		Låpipt
Låc	Låppe	
Lå	Låba	Låch Päädtam

Jag hafwer blifwit trod, olen tullut uscoturi.

Plusquamperfectum.

Leijm pädtiet	Leijmje Päädtam	Leijme Pädtam
Leijc Jaackuojuswo-	Leijdte jaackuo	Leijdte jaackuo
Leij Jubmai	Leijcka (juwwuojubmai	Leijn Juswuo-(jubmai

Creditus eram, hade blifwit trodt, olisin, tullut uscoturi.

Futurum.

S:	D:	P.
Calgcam Jaackuo-	Calge Jaackuo-	Calgap Jaac-

Cal-

Calgacat (jufwuo Calgabette (jufwuo Calgabet (ku Calga (judt. Calgaba [judt Calgiech (jufwujudt.

Credar, jag skall tros, minä pitä ußkottamahan.

Imperativus Modus.

S:	D:	P:
Jaackuojufwuojus Tuun	Jaackuojubwuojusa Mod- [nuo Pl. Muun	
Jaackujufwojus Suun	Jaackuojubwuojusa Tod- (nuo Tijn	
		Jaackuojubwuojusska Sodnuo Sijn

Credere, wåre tu trod, ußkottacohon sinua.

Subjunctivus Modus Præsens.

S.	D.	P.
Jaackuojubwuodzjam	Jaackuojufwuodzie	Jaackuo- (jufwuodziep
Jaackuojubwuodziat	Jaackuojufwuodzieppe	Jaac- [kuojufwuodziepit
Jaackuojuwwuodzia	Jaackuojuswuodzieba,	Jaac- (kuojufwuodziech

Credar, jag tros, må tros, ußkottanehen.

Imperfectum I.

S.	D:	P.
Jaackuojufwuodzim	Jaackuojufwuodzime	Jaac- [kuojufwuodzime
Jaackuojufwuodzic	Jaackuojufwuodzite	Jaackuo- [jufwuodzite

Jaackuojuswuodzi Jaackuojuswuozgiga Jaackuo-
(juswuodzin
Crederer, jag trodDes, usfotaisibin.

Imperfectum II.

Jaackuojuswuolim &c. ad formam imperfecti primi.

Plusquamperfectum.

Lihtzim
Lichtzic Jaackuojuswuojum &c.
Lichtzi
Creditus essem, jag hade waret trod, olis usfottu.

Futurum.

Pådam	Pådte	Pådtep
Pådac Jaackuojus,	Pådtebette	Pådtebet (Jaackuojubmai
Pådta wuojubmai	Pådteba	Pådtich

Creditus ero warder trod, tulen uscoturi.

Infinitivus Modus.

Præsens Jaackuojuswuojudt credi at tros uscotta.
Perfectum & Plusq: Jaackuojuswuojum creditum esse, at hafwa warit trod, uscotun.
Futurum Jaackuojuswuojubme, creditum iri, at skola tros, usfottawan.

Participium.

Præter. Jaackuojuswuojum, trodd uscottu creditus
Futu-

Futurum Jaack teebpe credendus, som skal twos uskottawa.

ANNOTATIONES IN ACTIVUM KAL.

1. *Ut in Hebræa certi Characteres conjugationem a conjugatione distinguentes, dantur, certo respectu; de lingua Lapponica verbis idem affirmare ausim: est itaque character hujus Conjugationis Charactere carere.*

2. *Significatio est vel Activa, vel Neutralis: ut,* Poram, *edo,* logam, *lego,* wiegam *curro,* ådnahant; *multum mihi videtur,* tycker wara mycket paljorun, stuorrahom, *magnum mihi videtur* tycker wara stor, isostun, utzaham *parum mihi videtur* tycker wara liten eller lijttet, wåhårun wåhåstun, wucinaham, *contemno.*

3. *De temporum compositorum formatione antea dictum, tempora simplicia & paucca & facilia formatu: a Præsentis Prima Pers: habes Præteritum, mutando* am *in* im, *a tertia Sing: Præsentis imperativum vertendo* a *in* e. *vel* ie, *hinc Subjunctivi Præsens addendo* Ziam. *Imperfectum subjunctivi, a tertia Singulari Præsentis indic: suffigendo* Zim, *Imperfectum Secundum a Primo, Commutatione lingualis cum dentali. Præsentis imperativi secundæ Personæ affigatur* T: *vel* Dt. *fit Infinitivus Præsens, Tertiæ Sing: Præs: indicat: alligetur* dziet *vel* e *aut* ie *imperativi mutatur in* e, *ante* dziet, *habemus Supinum, Perfectum infinitivi cum Præterito Participii coincidit, cui frequentissime addunt*

 adzjen,

adtjen, *ut*: sarnojuswuo tagcam *vel* tagcamadtjen, *dicitur fecisse*, Zielcujuswuo mannam *vel* mannamadtjen *dicunt ivisse*, & *per Apocopen* mannamadz, *hinc* mannamadz jagke, *annus præterlapsus*; mannamadz wactno, *præterita septimana*.

4. *Alias* Præsens *infinitivi*, *cujus rei mentio superius facta*, *suffixa* Pronominalia *admittit*: *ut* Jaackedinam *me credente*, jackedinad *te credente*, jaackedines, *illo credente* Plural. jaackedinieme, *nobis credentibus*, jaackedimede, *vobis credentibus*, jaackedinasa *illis credentibus*.

5. *Gerundia ac Supina nec ejusdem sunt terminationis neque ab Infinitivo omnia deducuntur, nec unico Gerundio, Latinorum Gerundia & Supina, Lapponice reddi possunt. Qui igitur Latinorum Gerundia Lapponice vertere desiderat hoc fiat modo*: I. Jaackema, porrama, mannama muddo, *tempus credendi, edendi, eundi. Estque Gerundium hocce Primum, Nomen Genetivi Casus, quasi diceres tempus fidei, esus, itineris. Ultima vocalis frequenter eliditur*. 2. *Gerundium in do, pari modo cum Imperativi secunda Sing. fere semper definit, ut*: Pådi wiega *venit currendo*, adzjuoi åstie *accepit emendo*, jaackie mij auduegasian påttiep, *credendo salvamur*, Ziaaska Ziaasskam la tola, *extinguendo extinctus est ignis: h: est penitus extinctus. Gerundium hocce aliquando, per casum mediativum nominis verbalis interpretari potest, ut*: pelckimina *jurgando*, faggadellamiin *luctando*, cojemiin, *vigilando*, luobbimiin *expendendo*. 3. *Gerundium Latinor*

tinor: in dum. Lapponice duplici modo formatur, vel addunt Præsenti *Infinit:* in *ut*, ådhedt *dormire*, ådhedin, *interdormiendum*, cozjedt *vigilare* cozjedin *inter vigilandum, & tunc suffixa pronominalia, sicut* Præs. *infinitivi recipit, ut:* pådtedin *inter veniendum*, pådtedinam *me veniente. Vel per casum nuncupativum nominis Gerundio huic locum concedunt, quod in libellis proxime editis factum est.* Borealior. *raro nude sed vel affixe hunc casum efferunt, vel aut simplicem infinitivum, aut supinum ejus loco inserunt; ut:* manam jugcat, *vel* jugatsjedt *eo bibitum*, manam wiedzadt, *eo afferre, vel* wiedzadzjet *allatum.*

DE PASSIVO NIPHAL.

1. Explanate libuit conjugationem hanc exscribere, non quod ita, nisi rarius occurrat, sed ne obvians ignota sit. Solenne est huic genti non præterita solum, verum etiam alia Passivi tempora per Syncopen & Crasin contrahere, ut: Jaackujuswujum, Per syncopen jaackujuwum & crasin jaackujum credor. Perfectum jaacknojuswuoim, creditus sum, jaackujuwuim & jaackuim &c. unde in sequentibus Passivis contractionem sequar.

PARADIGMA SECUND: CONIUG: ACT: PIEL.

Indicativus Modus.

Præsens I.

Sing.	Dualis	
Jaackazjam	Jaackazje	Jaackazjep
Jaackazjac	Jaackazjeppe	Jaackazjepit
Jaackazja	Jaackazjewa	Jaackazjeh

Præsens II.

Lām
Lāc Jaackazjebmie &c.
Lā

Imperfectum I.

Leijm
Leijc Jaackazjebme &c.
Leij

Perfectum I.

Jaackazim	Jaackazime	Jaackazjme
Jaackazic	Jaackazjitte	Jaackazjitte
Jaackazi	Jaackazijcka	Jaackazin

Perfectum II.

Singularis
Lām
Lāc Jaackazjam &c.
Lā

Plusquamperfectum.

Leijm
Leijc Jaackazjam
Leij

Futurum.

Futurum.

Galgcam
Galgac Jaackaziedt
Galga

Imperativus.

S.	D.	P.
Jaackazja	Jaackaziednuo	Jaackazjuop
	Jaackaziedtie	Jaackaziedde
Jaackazjus	Jaackazjusska	Jaackazjusa

Subjunctivus Præsens.

S.	D.	P.
Jaackazizam	Jaackazizje	Jaackazizep
Jaackazizac	Jaackazizjebettie	Jaackaziz betidt
Jaackaziza	Jaackazizaba	Jaackazizich

Imperfectum.

S:	D:	Pl:
Jaackazihpzim	Jaackazihpzjme	Jaackazihpzimie
Jaackazihpzjc	Jaackazichpzitie	Jaackazihpzjte
Jaackazihpzi	Jaackazihpziga	Jaackazihpzin

Plusquamperfectum.

Lihpzim
Lihpzic Jaackazjam &c.
Lihpzi

Futurum.

Låm
Låc Jaackezjeije
Lå

F 5 ENL.

INFINITIVUS MODUS.

Præsens Jaackazjedt
Perfectum Jaackazjam
Gerund. 1. Jaackazjebmie. 2. Jaackazja
Supinum Jaackazjzadt.

PARTICIPIUM.

Præteritum Jaackazjam. Futur. Jaackazjeije.

PASSIVUM PYAL.

Indicativus Præsens I.

Sing.	*Dual.*	*Plur.*
Jaackazjuswuom.	Jaackazjuswuöi.	Jaackazjuswuop.
Jaackazjuswuoc.	Jaackazjuswuobet.	Jaackazjuswuobet.
Jaackazjuswuo.	Jaackazjuswuoba.	Jaackazjuswuoit.

Præsens II.

Låm
Låc Jaackazjumie &c.
Lå

Imperfectum.

Leijm
Leijc Jaackazjuswumie &c.
Leij

Per-

Perfectum.

Jaackazjuswuim.	Jaackazjuswuime.	Jaackazjus-wuime
Jaackazjuswuic.	Jaackazjuswuide.	Jaackazjus-wuidje
Jaackazjuswui.	Jaackazuswuiga.	Jaackazjus-wuin.

Plusquamperfectum.

Leijm
Leijc Jaackazjum &c.
Leij

Futurum.

Calgcam
Calgcac Jaackazjudt &c.
Calga

Imperativus.

Jaackazjuswujus topn
Jaackazjuswujus sodn &c.

Subjunctivus Præsens.

Sing.	*Dual.*	*Plur.*
Jaackazjuswuodzjam.	Jaackazjuswuodzje.	Jaacka-zjuswuodzep.
Jaackazjuswuodzjac.	Jaackazjuswuodzeppje.	Jaac-kazjuswuodzj[illegible]

Jaac

Jaackazjusrwuodzja. Jaackazjusrwuodzjeba. Jaackazjusrwuozich.

Imperfect. I.

Jaackazjusrwudzim. Jaackazjusrwuodzime. Jaackazjusrwuozjme
Jaackazjusrwuodzic. Jaackazjusrwuodzite. Jaackazjusrwuozite
Jaackazjusrwuodzi. Jaackazjusrwuoziga. Jaackazjusrwuozin.

Imperfect. II.

Jaackazjusrwuolim, &c. ad formam imperfect. primi.

Plusquamperfect.

Lichpzim, Jaackazjusrwuom &c.

Futurum.

Pådam
Pådac   Jaackazjubmai &c.
Pådta

Infinitiv. Mod.

Præsens Jaackazjusrwadt & jaackazjudt.
Perfect. & Plusquamperfect. Jaackazjusrwuojum & jaackazjum.
Futurum Jaackazjubmai.

Parti-

Participium.

Præterit. Jaackazjum.

Futurum. Jaackazjeeppe.

ANNOTATIONES IN PIEL ET PYAL.

1. *Character hujus in conjugatione Prima*, alam, zam *vel* dam, *in conjugation*ə *secunda* udam, *Tertia* idam, *verum hæc de bissyllabis & quidem generaliter primitivis intelligenda. Quæ vero ex his surgunt conjugationes, terminationem quidem eandem, sed sæpe cum aliqua significationis mutatione retinent, ut:* jaackalam, *credo continue*, jaackelam, *idem, sed cum diminutione actus.*

2. *Ut plurimorum verborum character conjugationis primæ Piel, est* lam, *præcipue quorum terminatio in Kal est* dam, *ita non pauca sunt quæ potius* zjam, *aliquando etiam* lam, *sibi in Piel vendicant, suntque verba bissyllaba ante terminationem Kal*, z, dz, bd, sk, rdt, st, dn, dd, tt, tt, ck, bm, aa, åå, *&c. habentia. Ut* wadzam, *eo, Piel.* waadzazjam, wuopdam, *vendo, Piel* wuopdazjam, wuordtam, *expecto*, wuordtazjam, hastam, *provoco*, hastazjam, maattam, *possum*, maattazjam, zjaabmam, *verbero*, zjaabmazjam, kååsam, *trabo*, kååsazjam. *Trissyllaba in Kal, in piel in* alam *terminantur.*

§. 2.

§. 2. Significatio ab Activis intensiva seu frequentativa. Interdnm a Kal videtur alia seu contraria, ut wadzam, eo, jag går, Piel wadzelam, aufugio, jag bortrymmer, Neutralis; ut: reickestelam, jag spaßerar, ålmastalam, virum me præbere satago, stuorastalla, magnificum se ostentat, han yswes.

PARADIGMA CONJUG. TERT. HIPHIL.

Indicativ. Præsens I.

Singular.	*Dual.*	*Plural.*
Jaackehtam	Jaackehtedne & Jaackehte	Jaackehtep
Jaackehtac	Jaackehteppe	Jaackehtepit
Jaackehta	Jaackehteba	Jaackehtich.

Præsens II.

Låm
Låc Jaackehtebme &c.
Lå

Imperfectum.

Leism
Leisc Jaackehtebme
Leis

Perfectum.

Jaackehtim Jaackehtime Jaackehtime

Jaac=

Jaackehtic	Jaackehtite	Jaackehtite
Jaackehti	Jaackehtiga	Jaackehtin.

Perfectum II.

Låm
Låc Jaackehtam &c.
Lå

Plusquamperf.

Leijm
Leijc Jaackehtam vel Jaackehtedt &c.
Leij

Futurum.

Calgcam
Calgcac Jaackehtedt.
Calga

Imperativus.

Sing.	*Dual.*	*Plur.*
	Jaackehtednuo	Jaackehtup
Jaackehta	Jaackehtedtie	Jaackehted
Jaackehtus	Jaackiehtuska	Jaackehtusa.

Subjunctivus Modus Præsens.

Sing.	*Dual.*	*plur.*
Jaackehtidzjam	Jaackehtidzje	Jaackehtidzjep
Jaackehtidzjac	Jaackehtidzjebettie	Jaackehtidzjabettit
Jaackehtidzja	Jaackehtidzjeba	Jaackehtidzich.

Imper-

Imperfectum.

Jaackehtiszim	Jaackehtiszmie	Jaackehtiszmje
Jaackehtiszic	Jaackehtiszitie	Jaackehtiszitie
Jaackehtiszi	Jaackehtisziga	Jaackehtiszich.

Plusquamperfect.

Lichpzim
Lichpzic Jaackehtam &c.
Lichpzi

Futurum.

Låm
Låc Jaackehteije.
Lå

Infinitivus Modus.

Præsens Jaackehtedt
Perf. & Plusquamperf. Jaackehtam, Jaackehtamadz.
Gerundium I. Jaackehtebmie. 2. Jaackehta. 3. Jaackehtaman Affixe Jaackehtamasam.
Supinum. Jaackehtadzjedt.

Participium.

Præteritum. Jaackehtam
Futurum. Jaackehteije.

PASSIVUM HOPHAL.

Indicativus Præsens I.

Jaackehtuswum Jaackehtuswuoje Jaackehtuswuop.

Jaac-

Jaackehtuswuc	Jaackehtuswuobettie	Jaackehtus-wuobetidt
Jaackehtuswuo	Jaackehtuswuoba	Jaackehtus-wuoich.

Præsens II.

Muun, Tuun, Suun låch jaackehtebme &c.

Imperfectum.

Muun, Tuun, Suun leijn jaackehtebmien &c.

Perfectum I.

Jaackehtuswuim	Jaackehtuswuimien	Jaackeh-tuswuimen
Jaackehtuswuic	Jaackehtuswuiden	Jaackehtus-wuiden
Jaackehtuswui	Jaackehtuswuiga	Jaackehtus-wüin.

Perfect. II.

Låm, låc, lå, jaackehtuswujum &c.

Perfect. III.

Låm, låc, lå, pådtam jaackehtubmai &c.

Futurum.

Calgcam, calgeac, calga, jaackehtud, jackehtus-wudt.

Subjunctiv. Modus præsens.

Jaackehtuswudzjam. Jaackehtuswuodzje. Jaac-kehtuswuodzje

Jaackehtuswuodzjac. Jaackehtuswuodzjeppe. Jaackehtüswuodzepie
Jaackehtuswuodzja. Jaackehtuswuodzich. Jaackehtuswuodzich.

Imperfectum I.

Jaackehtuswudzim. Jaackehtuswuodzjednie. Jaackehtuswuodzcip
Jaackehtuswudzic. Jaackehtuswuodzjeppie. Jaackehtuswuodzjepit
Jaackehtuswuodzi. Jaackehtuswuodzjeba. Jaackehtuswuodzin.

Imperfectum.

Jaackehtuswulim, jaackehtuswuolic &c. ad modum imperf. I.

Plusquamperfectum.

Lichpzim pådtam. Jaackehtubmai &c.

Futurum.

Pådam, pådac, pådta jaackehtubmai.

Infinitivus.

Præsens Jaackehtuswuojudt, & jaackehtudt.
Perfectum & plusq. Jaackehtuswuojum, jaackehtuswum.
Futurum Jaackehtuswuojubmai, & jaackehtubmai.

PARTICIPIUM.

Præteritum Jaackehtuswuoium, per Syncopen jaackehtuswuom & crasin jaackehtum.
Futurum Jaackehteeppe.

AN-

ANNOTAT. IN CONJUGAT. TERT.

1. *Character hujus conjugationis est litera* H, *ante ultimam syllabam* tam, *vel* dam, *ut:* poram, *edo*, porahtam, *manduco*, *pasco*.

2. *Significatio est* (a) *Activa a verbis Neutris in Kal*, *ut:* wiegam, *curro*, wiegahtam, *sector fugientem*, *currere facio*, puozam, *ægroto*, puozahtam, *ægroti curam gero*, ponduom, *ditesco*, pondushdam, *dito*, jauckam, *pereo*, jauckahdam, *perdo*, *perire facio*.

(b) *Translativa actionis in aliud subjectum*, *cujus nota in plurimis est* dahttam, *in frequentativis* dahttalam, *ut* piduostam, jag ansar, skôter, piduostahttam, jag låter andra ansa eller skôta. Tagam, jag giör. *Hiphil.* tagahtam, jag låter giöra, & tagahdattam.

(c) *Impulsiva & permissiva*, *ut* sugåhtam, *impello ad remigandum*, *Fennice* soudatan, wiezjahtam, *jubeo permitto afferri*, låter håmta, *Fennice* noudatan. *Sic* porahtta, *aptum ad esum*, jugahtta, *aptum ad potum*, *h. e. edere*, *bibere se sinit*.

(d) *Neutralis*, *ut:* Jdiehdastam, *mane proficiscor aut aliud quid ago*, åtiehdastam, *vesperi quid ago*, *proficiscor*, porasmahttam, *veterascere facio*, nuorasmahttam *juniorem facio*.

3. *Tertia Sing: præsentis & Secunda Sing. imperativi hujus conjugationis semper in constructione apocopen patitur, ut:* Jugaht' maanna, *pota infantem.*

4. *Usurpatur hæc conjugatio, non modo quando verbum in Kal inusitatum est, verum etiam licet in Kal usurpetur, & tunc per actionem simplicem exponi potest, non vero sine circumstantiarum reique consideratione. Quæ verba trisyllaba cum aspiratione ante syllabam ultimam a Lapponibus proferuntur, eorum Kal communiter, modo in usu, bissyllabum est, aspiratio vero verbum ad Hiphil pertinere indicat, ut:* logam, *lego, Hiphil* logahtam, *legere facio.* Wuohzuohtam, *stillare facio adipem, in Kal semper impersonaliter occurrit* wuozuo, *adeps stillat. &c.*

§. PARADIGMA QUARTÆ CONJUGAT. HITHPAEL.

Indicativus præsens.

Sing:	*Dualis*	*Pluralis*
Jaacketuswam.	Jaacketuswe.	Jaacketuswap.
Jaacketuwac.	Jaacketuswabettie.	Jaacketuswabettid.
Jaacketuswa.	Jaacketuswaba.	Jaacketuswich.

Præsens II.

Lim, Læc, Lå, Jaackettuswamen &c.

Imper-

Imperfectum.

Leijm, Leijc, Leij, Jaacketusiwamen &c.

Perfectum.

Sing.	*Dual.*	*Plur.*
Jaacketusiwim.	Jaacketuwaimien.	Jaacketuwai-mien.
Jaacketusiwic.	Jaacketuwaidien.	Jaacketuwai-dien.
Jaacketuwai.	Jaacketuwaiga.	Jaacketuwin.

Plusquamperfectum.

Leijm, Leijc, Leij, Jaacketusiwam &c.

Futurum.

Calgcam, Calgcac, Calga, jaacketusiwat.

Imperativus.

Sing.	*Dual.*	*Plur.*
	Jaacketusiwuo.	Jaacketusiwuop.
Jaacketusiwa.	Jaacketusiwie.	Jaacketusiwed.
Jaacketuwus.	Jaacketusiwuosska.	Jaacketusiwuosa.

Subjunctivus Modus.

Jaacketusiwadzjam. Jaacketusiwadzie. Jaacke-tusiwadzep.

Jaacketusiwadzjac. Jaacketusiwadzieppie; Jaacke-tusiwadziepit

Jaackeтуſwuodzja. Jaacketuſwadzieba. Jaacke-
tuwadzich.

Imperfectum I.

Jaacketuſwadzim. Jaacketuſwadzieme. Jaacke-
tuſwadzimie
Jaacketuſwadzic. Jaacketuſwadziedte. Jaacketuſ-
wadzitie
Jaacketuſwadzi. Jaacketuſwadziga. Jaacketuſ-
wadzin.

Imperfectum II.

Jaacketuſwalim, Jaacketuſwalic, Jaacketuſwali,
&c.

Plusquamperfectum.

Lichpzim, Lichpzic, Lichpzi, jaacketuſwam, &c.

Futurum.

Pådam, Pådac, Pådta, jaacketuſwam.

Infinitivus.

Præſens Jaacketuſwadt.
Perf. & plusquamp. Jaacketuſwamadzien.
Futurum Jaacketuſwamen.
Gerund. I. Jaacketuſwama.
Supinum Jaacketuſwadziedt.

Participia.

Præterit. Jaacketuſwam.
Futurum Jaacketuſwe.

ANNO-

ANNOTAT. IN HITHPAEL.

Characteres sunt syllabæ muam, tuswam, lus=wam, huswam, stuswam, schuwan, nuwam, dus=wam.

Significatio est (a) *Reciproca vel Neutralis, ut:* Pårasmuam, *senesco*, coickaluwam, *sitio*, wuola=tuswam, *inebrior*, juowun.

(b) *Passiva; ut:* wuorrastuwam, *premor periculo*, blifwer nödstäld, hådåstyn, kiddaiduwam, *a vere ingruente quid patior*, lickuotuswam, *fortuna mea circumagitur*, bortmister lyckan, niestetuwam, *commeatus mibi deficit*, lagniahuwam *vel* lagniashu=wam, *findor. Hæc in Hiphil Activam inducunt significationem; ut:* wuorrastuwam, *Hiphil* wuor=rastuhttam, *periculo aliquem objicio*, nödställer=nå=gon, hådåstytån, padnetuswam, *dentibus privor*, blifwer tandlös, tulen hambaittomari, *Hiphil* Padnetuhttam, *edento*, giör tandlös, tehen hambaittomari.

(c) *Desiderativa eujus nota est* stuwam, *vel* stö=wam, *ut* Porastuwam, jugastuwam, spiddestu=wam, kierdabatteßtuwam, *desidero edere, bibere, verberare, viere*, waldtestuwam, *desidero accipere vel sum conjugii cupidus*, jag häfwer lust at gifta mig, adtestuwam, *desidero dare*, wil gifwa.

3. *Tertia Singularis Præteriti, eamque sequentes numeri Dualis & Plural. anomaliam sequi videntur;*

tur; non enim dicunt jaackeтuwi, zjalbmetuwi, *sed* jaackeтuwai, zjalbmetuwai, addanuwam, addanushham, *angor*, *spiritum reddo*, jag upgifwer anđan, år i siählatåget, addanuwai, addanushai.

4. *Non dixerim omnia verba in omnibus conjugationibus ordinarie occurrere. Imprimis Neutralia passiva piel: nisi ex Hiphil orta fere ignorant; ut:* Puorranam *revalesco*, blifwer frisskare, kommer mig före. *Hiphil.* Puorrehdam, jag förbättrar, *hinc piel* Puorrahdalam.

§. CONJUG. SECUNDA DESIN. IN UOM.

Activum Kal.

Indicativus præsens.

Singul. Molshuom, uoc, uo.
Dual. Molshuo, ubettie, uoba.
Plural. Molshuop, uobett, uoch.

Perfectum I.

Singul. Molshum, uc, u.
Dualis Molshuimie, uidie, uiga.
Plural. Molshuimie, uidie, shon.

Imperativus.

Singul. Molshuo, Molshus.
Dual. Molshuo, oshuo, ussa.
Plural. Molshuop, oshud, usa.

Sub-

Subjunctivus Modus.

Singul. Molšuodzam, dzac, dza,
Dual. Molšudzje, zeppie zeba.
Plural. Molšuzep, zeppit, zich.

Imperfectum I.

Singul. Molšuodzim, zic, zi.
Dual. Molšuodzimie, zijtie, zijcka.
Plur. Molšuozimie, zijtie, zin.

Imperfectum II.

Singul. Molšolim, lic, li, *&c. ut* I.

Infinitivus.

Præsens Molšuodt.
Perf. & Plusquamp. Molšuom.
Gerundium I. Molšuoma, 2. Molšuo.
3. Molšuoman.
Supinum Molšuodzjedt.

Participium.

Præteritum Molšuom.
Futurum Molšuo.

PASSIVUM.

Indicativus præsens.

Singul. Molšojufwum, uc, u.
Dual. Molšojubuimie, wuidie, wuba.
Plural. Molšojufwuop, betid, ich.

Perfe-

Perfectum.

Singul. Molſojuwuim & Molſoim, ic, i.
Dual. Molſojuwuimje, ide, wuiga.
Plural. Molſuimie, ide, in.

Imperativus.

Singul. Molſojuſwujus & Molſus.
Dual. Plur. Molſojuwuſa & molſoſa.

Subjunctivus Præſens.

Sing. Molſojuwudzam, ac, a.
Dual. Molſojuwuodzje, zeppie, zeba.
Plur. Molſojuſwuodzep, zepit, zich.

Imperfectum I.

Singul. Molſojuwudzim, ic, dzi.
Dual. Molſojuwudziijme, ziitje ziicka.
Plur. Molſojuwudziimie, zitie, zin.

Imperfectum II.

Singul. Molſojuſwulim, lic, li, &c.

Infinitivus.

Præſens Molſojudt.
Perfect. Molſojum.
Futurum Molſojumie.

Participium.

Præſens Molſojuwum.
Futurum Molſoteeppie.

Nota.

Nota, Tempora composita cum Activi tum passivi, ad formam conjugationis primæ formantur.

CONJUGAT. TERT. VERB. IM.

Activum Kal.

Indicativ. præsens.

Singul. Saddim, ic, i.
Dual. Saddjedni, bettie, diba.
plural. Saddip, betidt, dich.

Perfectum.

Singul. Saddijm, saddijc, saddij, &c.

Imperativus.

Singul. Saddi, saddius.
Dual. Saddjednuo, saddjette, saddjuska.
plural. Saddiop, saddjedt, saddjusa.

Subjunctivus.

Singul. Saddidzam, zac, za, &c.

Imperfectum I.

Singul. Saddizim, ic, i, &c.

Imperfectum II.

Singul. Saddilim, lic, li, &c.

Infinitivus.

Præsens Saddidt.

Per-

Perfectum Saddim
Gerund. I. Saddima. 2. Saddi. 3. Saddiman.
Supinum Saddidzjedi.

Participium.

Præteritum Saddim.
Futurum Saddjeije.

Nota. Passivum *Niphal*: *cum reliquis conjugationibus, ut Secundæ, ita hujus Tertiæ, ad formam conjugationis primæ, servatis solummodo literis characteristicis, flexibile, ideoque paradigm. non eget.*

§. PARADIGMA VERBI SUBSTANTIVI SUM.

Affirmative.

Indicativus præsens.

Singul. Låm, låc, lå.
Dual. Lådnie, låppie, lååba.
Plur. Låp, låpit, låch.

Præteritum I.

Singul. Leijm, leijc, leij.
Dual. Leijmie, leijttie, lejcka.
plural. Leijmie, leijttie, leijn.

Præteritum II.

Singul. Låm, låc, lå, &c. lååmadz.

Plus-

Plusquamperfectum.

Singul. Leijm, leijc, leij, &c, Låmadz.

Imperativus.

Singul. Låge ton, låågeos sodn.
Dualis Låågeo vel låådnuo, låågie, låågeuska.
Plural. Låågcuop, låågked, låågcusa.

Subjunctivus præsens.

Singul. Lådzjam, lådzjac, lådzja
Dual. Lådzje, lådzjabettie, lådzjaba
Plural. Lådzjap, lådzjabetid, lådzich.

Imperfectum Subjunctiv.

Singul. Lichpzim, lichpzic, lichpzi.
Dual. Lichpzimie, zidie, ziga.
plur. Lichpzimie, zidie, zin, vel lihzim, lihzic, lihzi, hinc B. Tornæi lifli.

Plusquamperfectum.

Singul. Lichpzim, ic, i &c. låamadz.

Infinitivus.

Præsens Lådt & leemi.
Perfectum Låamadz.

Participium.

Præteritum Låm låamadz.
Futurum Leije.

§. Sum

Sum Negative.

Præsens.

Sing. Im, ic, ij
Dual. Em, eppje, Ååba Lå
Plu. Ep, åppjed, ååij

Præteritum I.

Sing. Im, ic, &c. Lååm

Præteritum II.

Sing. Im, ic, ij, &c. Lå Lååmadz

PlusquamPerfectum.

Sing. Im, ic, ij &c. Låm, Lååmadz

Imperativus.

Singl. Allje lågje, Alluos lågcuo
Dual. Alluo låågcuo, allje lågje
allusſa låågcuo
Plur. Alluop lågcuo, alljed lågie
allusa lågcuo

Subjunctivus

Singu. Im, ic, ij
Dual. Am, åppie, åwa Lådzia
Plur. Ap, åppjed, åij.

Imperfectum.

Sing. Im, ic, ij &c. Lichpzi

Plus-

Plusquam Perfectum.

Sing. Im, ic, ij &c. Lichpzi lámadz

Infinitivus.

Præsens Ji Ládt

Verbum Substantivum Fortius Affirmans.

Indicativus Præsens.

Sing. Lámag, Lácag, Lága
Dual. Láádnig. láppig, lábag
Plura. Läpag, lepitennag, lácagh.

Perfectum I.

Sing. Leijmaga, leijckaga, láijaga
Dual. Leijmieg., leijttieg, láijckaga
Plur. Leijmieg, leijttieg láijnaga

Perfectum II.

Sing. Lámag &c. Lámadz

Plusquamperfectum.

Sing. Leijmaga &c. Lámadz

Imperativus.

Sing. Lágeba Láácku\|aga
Plur. Lágcopaga, Láácketennag Lácu\|aga

Subjunctivus Præsens.

Sing. Ládzjamaga, caga, ag.

Dual.

Dual. Lådzinaga, lådzjabettig, Lådzjabamnag
Plural. Lådzjapaga, Lådzjabetitinnag, vel Lådzjabetitaga, Lådzichcaga

Imperfectum.

Sing. Lichzinnaga, Lichzicaga, Lichzijaga
Dual. Lichpzimennag, Lichpzidennag, Lichpzjgaga
Plur. Lichpzimennag, Lichpzitennag Lichpzinaga

PlusquamPerfectum.

Sing. Lichpzimaga caga, ijaga &c. Låmadz

Infinitivus.

Præsens Låtag
Plusquamperfect: Låmazjaga

Verbum Substantivum Fortius Negans.
Indic: Præsens.

Sing. Im, ic, ij &c. Lågken

Perfectum.

Sing: Im, ic ij &c. Låmgen

Plusquamperfectum.

Sing. Im, ic, ij Låmgen Låmadz

Futurum.

Sing. Im, ic, ij, &c. Lågken Låije

Impera-

Imperativus.

Sing. Alie Lågken, Alluo Lågcuokena
Dual Alluo Lågcokena, allie Lågekeena, allusta
(Lågcokena
Plural. Alluop Lågcokena, alljed Lågekena allusta
(Lågcoken

Subjunctivus Præsens:

singul. Im, ic, ij, &c. Lådzjaken

Imperfectum:

Sing. Im, ic, ij Lichpzikena.

PlusquamPerfectum.

Sing. Im, &c. Lichpzikena Låmadz

Infinitivus.

Præsens Ji Lådtkena
Plusquamp: Ji Låmadzken

Nota 1: Pari modo cætera quoque verba cum affirmative, tum negative cum affixis moventur, ut: Shidam volo Shidammag vel Shidamges.

Subjunctivus.

Shidaziammag vel Shidaziamkes & hinc: Tham mon sbittimmag id est quod volui. Tham ton

H Shid-

Shidaziccag, id est quod velles. Sic Negative: im shida vel im shidacken, nolo, Perfectum imshit-tamgen nolui, alje shida vel alje shidacken, noli vel ne velis, åstunda icke &c.

§. 2. Prout imperativus verbi cujusque, ita verbum dum in Præsenti negamus desinit, ut: Im jaackje non credo, im pora, non edo. Im manaa, non eo, imsaddi, non mitto.

INTERROGATIVE CONJUGANTUR VERBA.

Modo sequenti, Manaam eo, jag går.

Indicativus Præsens.

Singularis	*Dualis*	*Pluralis*
Manamgos	Marrniegos	Mannapcos
Managcos	Mannabettiegos	Mannabettidcos
Mannagost	Manabagost	Mannichcost

Imperfectum I.

S:	*D:*	*P:*
Mannimigos	Manaimegos	Manaimegos
Mannigeos	Manaidegos	Manaidegos
Manaigost	Manaibagost	Mannigost vel [Manaigagost.

Perfectum II.

S. Låmgos, Lågcos, Lågost &c. Mannam Imperativo caret

Sub-

Subjunctivus Præsens

Singularis	*Dualis*	*Pl.*
Manazamgos	Manazednigos	Manazepigos
Manazagcos	Manazeppegos	Manazeppiegos
Manazco	Manazebagost	Manazichcost

Imperfectum I.

Sing.	*Dualis*	*Pluralis*
Manazimgos	Manazimegos	Manazimegos
Manazigcos	Manazitegos	Manazitegos
Manazigost	Manazijckagost	Manazijgcogos.

Imperfectum II.

Sing.	*Dual.*	*Plur.*
Manalimgos	Manalijmegos	Manaljimegos
Manaligcos	Manalijttegos	Manalijttegos
Manaligost	Manalijckagost	Manaligcost

Infinitivus.

Præsens Mannadtcos
Perfectum & Plusquamperfectum Mannamgost
Gerundium. 1. Mannamago 2. Managost 3. Mannamamgost Supinum Manazetcos

Participia.

Præteritum Mannamgost
Futurum Manniegost.

Nota: Quando verba interrogativa Paragogice per syllabam bai *conjugantur, tunc* S *seu ultima nota interrogationis litera eliditur, ut:* Manamcobai, manackoba, mannacobai, *ibone, ibisne, ibitne. Alias Paragogice ut in Nominibus ita verbis syllaba* be *cum emphasi superadditur; ut* Porambe, Ziaalambe, rogambe, jag åter, skrifwer, beder ju.

DE VERBIS ANOMALIS.

Inter Anomala refero verba, quæ in Præsentis, & præteriti personis, nec non infinitivo, novam assumunt formam, quam aut consonantes aut vocales figurant de quibus seqentia notentur.

1. Prima vel Tertia persona præsentis indicat: radix communis reliquorum temporum ordinetur.

2. Verba sunt dispescenda in bissyllaba & polysyllaba: bissyllaba sunt vel unam liquidarum, vel mediarum, in prima persona præsent: indicat: ante am vel aam habentia, in tertia pers: sing: & pluralis repetendam: vel eas in prima persona præsentis multiplicantia, in tertia vero persona abjicientia. Hisce annumeranda videntur S unicum ante am, item Z in medio habentia. Exempli Gratia:

	1. *Pers: Præs:*	3. *Pers.*	3. *Præter.*	*Imperat.*	*Infinitiv.*
Liquidæ L	Palam timeo	palla,	palai	pala,	pallat,
	Wuålam/	wuålla,	wuålai/	wuåla,	wuållabt, exasciare.

M: Ram-

M: Ramam rahma, ramai, rama, rahmadt, (strepere
Riemam, riehma, riemai, riema, riehmat, in-(cipere
N: Manam, manna, manai mana, mannat, ire
Måånam, måånna, måånai, mååna, måånnat, (nominare.
R: Poram, porra, porai, pora, porrat; edere.
Cuoram, cuorra, cuorai, cuora, cuorrat, vestigo.
Me- W. Wibam, wibpa wibai, wiba, wibpat.
diæ (Morari.
Ribam, ribpa ribai, riba, ribpadt, rapere
Niowam, niåwwa, niåwai, niowa, niowwadt, (deglubere.
G: Tagam, tagca, tagai, taga, tagcat facere.
D. Radam, radta, radai, rada, radtadt, dis-(suere.
Tudam, tudta, tudai, tuda, tudtadt, sufficit.
S. Inter vocales
Påsaam, påssa, påsai, påsa påssadt, lavare
Pasaam, passa, passii, pasie passiedt, torrere
Maasham, maasshha, maasshai maasha maasshat, (vacare.
Waasam, waassa, waasi, waasie waassiet, præ-(terire.
Z. in medio
Puozjam, puotzja, puotzai, puotzja, puohtzat, (ægrotare.
Paatzjaam, paatzia paadsi paazie paatziet, jaculari.

De Bissyllabis quæ plures consonantes in Prima Persona Præsentis indicativi connectunt; in tertia vero persona diminuunt, ut & reliquis temporibus & modis; ut:

Wuolgcam, wuolga, wuolgi, wuolgke, wuolget, abire.
Colgcam, colga, colgai, colgca, colgat, fluere.
Kierdtam, kierda, kierdtai, kierdta, kierdat, tolerare.
Pargcam, parga, pargcai, parca, pargat, laborare.
Wjedzjam, wjedzja, wjedzjai, wjedzja, wjedzjat, afferre.
Zjasskam, zjasska, zjasski, zjasskie, zjasskiet, verberare.
Zjaaskam, zjaaska, zjaaskai, zjaaska, zjaaskat, extingui.

Plurium vocalium concursus quoque nunc analogiam mox anomaliam uti ex sequentibus patet, producit.

Wuojaam, wuoja wuoij, wuäje, wuojet, agere.
Wuoojam, wuooja, wuoojai wuooja, wuooijat, natare.
Wååjam, wååja, wååij, wååije, wååijet, valere.
Tååiam, tååja, tååi, tååje, tååjet, frangere.
Toiaam, toija, toij, toije toijet, sperare, fidere.

Ex multis hæc in medium afferre libuit,

quo

quo citius linguæ natura percipiatur. Jam ad Paradigmata Anomalorum.

Indicativus Præsens.

Singul:	*Dual:*	*Pl.*
Palam. Timeo.	Palle	Pallap
Palac	Pallabette	Pallabet
Palla	Pallaba	Pallich

Perfectum

Pallim	Palaime	Palaime
Pallic	Palaide	Palaide
Palai	Palaiga	Pallin

Imperativus.

Pala	Palluo	Palluop
Pallus	Palle	Palled
	Pallusſa	Pallusſa

Infinitivus.

Præſens Palladt timere.
Plusquamperfect: Pallam

Participium.

Præteritum Pallam
Futurum Palle

Præ-

Præter enumerata, verba in Auhttam, ijuttam, äutam, äuzjam, jeuzam desinentia, ad classem anomalorum transeunt. Horum Paradigma sit verbum Louttam, imbuo, inweker, doppar & Zjeuzjam calcitro.

Indicativus Præsens.

Sing.	Louttam,	Louttac,	Lochta.
Dual.	Lochte,	Lochtebettje	Lochteba
Plur.	Lochtep,	Lochtebet,	Lochrich

Præteritum.

Sing.	Lochtim,	Lochtic,	Loutti
Dual.	Louttime	Louttide	Louttiga
Plur.	Louttime,	Louttide,	Lohtin

Imperativus.

Sing:	Louttje ton,	Lohtusson	
Dual.	Lohtuw moi,	Lohtke toi,	Lohtuska soi
Plur:	Lohtupmij,	Lohtied tij,	Lohtusa sij

Subjunctivus Præsens.

Sing.	Louttiedzam,	Louttiedzac,	Louttidz
Dual:	Louttidze,	Zeppje,	Zjeba
Plur.	Louttizep,	Zjepit,	Louttizich

Imperfectum.

Sing. Louttalim, Louttalic, Louttali &c.

In-

Infinitivus.

Præsens Lohtiedt
Perfect. Lohtam
Gerund. 2. Loutte. 3. Lohteman
Supinum. Louttadzjedt

Participia.

Præteritum, Lohtam
Futurum Lohtie.

Activum Indicativus Præsens.

Sing. Zjeuzam, Zjeuzac, Ziechza
Dual. Zjechzje, Zjechzjabettie, Zaba
Plur. Zjechzjap, Zjabet, Ziechzich

Præteritum.

Sin. Ziechzim, Zic, Zjeuzai.
Dual. Zjeuzaimie, Zaidie, Zaiga
Plur. Zjeuzaimie., Zaidie, Zjechzin

Imperativus.

Sing. Zjeuza ton Zjechzus son
Dual. Zjechzuomoi, Zjechzie, Zjechzusta
Plur. Zjechzup, Ziechzied, Zjechzusa

Subjunctivus Præsens.

Sing. Zjeuzjazjam, Zjac, Zja

Dual. Zieuʒazie , Zeppie , Zeba
Plur. Zieuʒiaʒiep , Ziepit Ziaʒich

Imperfectum.

Sing. Zieuʒialim , lic , li , &c.

Infinitivus.

Præsens Ziechʒiadt
Perfectum Ziechʒiam
Gerund. 2. Zieuʒia. 3. Ziechʒiamaſam
Supinum Ziechʒiadʒiedt

Participia.

Præteritum Ziechʒam
Futurum Ziechʒie

PASSIVUM.

Indicativus Præſens.

S. Lochtujuwum & Lochtum , Lochtuc, Lochtu. Ziech-(ʒiujum &c.
D. Lochtui , Lochtubettje , Lochtuba
P. Lochtup , Lochtubet , Lochtuich

Præteritum.

S. Lochtujuwwuim & Lochtuim Lochtuic , Lochtui. (Ziechʒuim &c.
D: Lochtuimie , Lochtuidie , Lochtuiba
P. Lochtuimie , Lochtuidie , Lochtuin

Im-

Imperativus.

Lochtusa muun, tuun, suun & Ziechzusa

Subjunctivus Præsens

S. Lochtudzjam & Lochtujuwudzam, Lochtudzjac, Lochtudzia.

D. Lochtudzje', Lochjndzjeppje, Lochtudzjeba Ziechzujuwudzjam.

P. Lochtudziep, Lochtudzepit Lochtudzich.

Imperfect. I.

S. Lochtujuwudzim, Lochtujuwudzic, Lochtujuwudzi Ziechzujuwudzim.

D. Lochtujuwudzimie, Lochtujuwudzitie Lochtujuwudziga.

P. Lochtujuwudzimie, Lochtujuwudzitie, Lochtujuwudzin.

Imperfect. II.

S. Lochtulim, Lochtulic, Lochtuli Ziechzulim

D. Lochtulijmie, Lochtulijttie Lochtulijcka

P. Lochtulijmie Lochtulijttie, Lochtulin.

Infinitivus.

Præsens Lohtujudt vel Lochtujuwudt
Præteritum Lochtujum vel Lochtujuwum
Futurum Lochtujunie.

Participia.

Præteritum Lohtujum

Fu-

Futurum Louhttieteeppje
Sic pouttam excito, Ziuttam resarcio, tiuttam sino.

DE VERBO IMPERSONALI.

Habet lingua hæc impersonalia & Activæ & Passivæ vocis, quorum quædam per accidens, quædam per se & absolute impersonalia sunt, ut: Paittalasta vel aickalusgha, Soles in aere apparent, thet wijsa sig wädersolar. Kåylada circulus est circa solem vel lunam, Solen, Månen hafwer en krantz eller gård omkring sig; Zjorna instar jaculi in altum tendit, thet far som pijl i högden, rååbeda, aurora videtur, Morgonrödnan går för Solen. Chorda, Sol affligit vel urit, solen sticker mycket starckt, atza, aqua exundat, watnet stiger op. Jäägca retinet liquores, thet låker icke. Awwieda, transmittit liquorem thet låker, lustieda, libet, thet behagar, tokki, placet, thet behagar. Wuåisa pleurisi laboro jag hafwer styng, thet sticker mig, heiwi convenit kommer öfwer ens, soitta, contingit, thet händer sig, wailuo restat, thet står tillbaka, cuostuo, apparet, thet är uppenbart, synes. &c. Plura itaque verba vere impersonalia, huic linguæ, quam unicum wadnona desit, thet felar fattas, inesse: plurima ex hisce arguunt.

Impersonalia Passivæ vocis fere per accidens talia sunt, ut: Porruo, editur, man äter, juckuo, bibi-

bibitur, Man dricker, Ziuodzjojuswuo, statur man står, zockahuswuo, sedetur man sitter, mannujuswuo. vel mannuo itur man går, Nieliguojuswuo licet esurire man får swålta, coickaluswuo. Licet sitire man får törsta, tagcu agitur, geritur, man giör, haswer för sig, logcu, man låser, culluo, auditur, thet höres per crasin pro cullujuswuo.

Nota. Nimis frequenter quando Tert: Sing. Passivi, sine brevissima contractione & impersonaliter utuntur, ultimum u *in* a, *quod alias fieri vix observare potui, abit; ut:* ipmertuswuojuwa *intelligitur*, porrudjswa *editur*, tagcujuswa *fit*, mannujuswa, *itur*.

Ad impersonalium quoque naturam accedunt verba exemtæ actionis seu potestatis, ut: Ziuockuoda lucescit thet lysnar, raanuoda, thet år gryning, etcuoda vesperascit, blifwer afton snart, weickuoda, thet år skymning, crepusculum instat, Zjerguo tonat thet dundrar, Zuormasta, grandinat thet haglar, pieggastuswa, ventus incipit flare, thet årnar sig til blåst, cuostahi', såtter til kall wåhrwåder, Zjåsosta, aer frigefacit thet kyler, år kulit, jelacasta, serenat, thet år klart, cuoldus, thet yr, år uhrewåder. Zjerga, ventus conglobat nivem quoad indurescat. Juouga, idem. Muåtta, ningit, arwa, pluit, kernit, thet luchtar som brånt horn, zjurida stincker som en le-

kat;

kat, zjuuttida, stincker som en kåt bock eller dylik, zjunid, thet luchtar efter brändt hår.

Ad impersonalium naturam accedunt denique verba, quæ in Latina, Nomen certum gustum aut odorem significans, sibi adjungi volunt, hæc fiunt a nominibus adjecta particula njadda; ut: widnenjadda, vini odorem spirat, thet haswer lucht af brännwin wijnalle tule, wijnalle haise, Tuppacknjadda Nicocianum olet, luchtar af toback, Tupakille tule, zjedganjadda, salicis saporem habet haswer smak af wiide, pajulle tule, zjazjenjadda sapit ut aqua, thet smakar som watn wedellelaimahta, mielckinjadda lactisgustum præ se fert, haswer miölck smaken maidollemaista.

Nota I. *Per primam Pers: Sing: etiam, aliarum recte & accurate exponunt linguarum impersonalia, ut:* unuchastam *piget* thet förtryter mig, saangartam, injartam *pænitet*, thet ångrar mig, suttam, wiesam, *tædet*, ledes wid.

2. Tertia Sing: Præs: indicat: verbi orruom nomini junctum est minister & adjutor impersonalium, ut orruo hååppaden thet år eller blifwer skam, orruo ackeden, tædet thet år ledsamt, orruo unuchaßan piget thet förtryter orruo wecken, thet hjelper juvat, orruo hauskuodagcan delectat thet förlustar &c. Non tamen solius orruom, sed & aliorum ministerio verborum, circumlocutio fieri potest.

DE

DE PARTICIPIO.

Participia ſunt quatvor. Duo Activa; Præteritum jaackam qui credidit. Futurum jaackie crediturus. Paſſiva duo, ut Præterit: jaackujum, creditus. Futurum, Jaackehtteppe credendus.

Participio accidunt quinque; Status Numerus Caſus Tempus & ſignificatio. In ſtatu Affixo & Abſoluto habent Participia ſeſe ut Nomina. Pertinentqne Futura ad Declinat: Primam, & Præterita ad Declinat: ſecundam.

Tempora unde formentur quilibet videt. Significationem Syntaxis docet.

DE ADVERBIO.

§. 1. Adverbia ſunt vel primitiva vel derivata ex aliis orationis partibus. Suntque vel abſoluta, ut tockuo eo dijt, vel affixa ut tockuogos eo ne, coſa quo, hwart, coſas quonam: ut coſasmanam, quonam ibo:

§. 2. Species & Significationes adverbiorum, tot numerari quot latini habent, posſunt. Sunt itaque Adverbia loci quadruplicia.

(a) In loco, coſte, hwareſt, ubi. Taoſt, här, hic. Touppe, Tuoſte, Tobpe, ther, ibi iſtic vel illic. Jjetzjaſajjen, ijetzjaharen, annorſtädes, alibi, juoſtag, någorſtädes, alicubi,

ej

ij costigen, ingenstädes, nuspiam, ij mastigen, ingenstädes, nullibi. Olguon, ute, foris. Siste, inne, intus. Audtast, före, ante. Augniold, cuduoltagast, långt bakefter, pone. Mangest, bakefter, post. Paijen, oppe, åfwanföre, supra. Wuällen, nere, nedanföre, infra. Sisfuospäld, inwärtes, intrinsecus. Siskelest, inbättre, olguospäld, olguolest, utwärtes, extrinsecus. Lacka, hardt när, prope. Cucken, långt bort, procul. Cost ickenes, hwar som hälst, ubicunque. Saappuin, tilest, juouszam muktuost, lackasiin, tilstädes, præsto. Jocke paikiest, färtisaijest, allestädes, ubique. Paicci, någorstädes, alicubi. Tahst mitzatz, jämwäl ther, etiam ibi. Josca cust, någorstädes, uspiam. Olguobun, olgcuobust, längre ut, exterius. Siskebun, siskebust, bättre in, interius.

(*b*) De loco. Coste, maste, hwadan, unde. Touppeli, tuäbbele, tamen, taste, tädan, istinc, illinc. Taabbeld, hädan, hinc. Jiezjasaijest, ifrån annan ort, aliunde. Jockehaarest, färte suorest, suärrelogast, jockepaikest, ifrån alla orter, undique. Costickenes, cost tattus, cost sittus, hwadan som hälst, undecunque. Hui cucken, wiecka matkest, cuckes laiduost, långt ifrå, peregre. Hui lacka wiecka lacka, när in til, cominus. Siste, innan ifrån, ab intra. Olgueld, utan ifrån, ab extra. Olgcuobust, längre ifrån, longius

longius. Paijeleſt, op ifrån, e ſupra, ſuperne. Wuålleleſt, nedan ifrån, inferne. Caſkus, mit ifrån, de medio.

Nota. Ablativus & Caſus locativus nominis, facile adverbii naturam induunt, ut almieſt, af himmelen, *cœlitus.* Jubmeleſt, af Gudi, *divinitus.* Teluodzjeſt, pårraſeſt, fordom dags, af ålder, *antiquitus.* Maadtaſt, wädteſt, ifrån roten, *radicitus.* Nuårttald, öſtan efter, *ex oriente.* Orjald, wäſtan efter, *ex occidente.* Lulde, ſunnan efter, *ex plaga auſtral.* Tawield, alield, nordan efter, *ex aquilone.*

(c) Ad locum. Coſa, maſa, kåpus, hwart, quo. Tocko, dijt, eo. Taucko, tuackuo, tijt, illuc. Taſa, tueſa, där, tijt, iſthuc, illuc. Tjäckie, tååk, hijt, huc. Juoſage, någon hwårt, aliquo. Joscoſag, josjuoſag, om någon hwårt, ſi quo. Ij maſage, ingen hwårt, ne quo. Siſa in, intus. Olgcuos, ut, foras. Coſa kåuloi, cobbeli, hwart ut, quorſum. Jietzja ſaijai, til en annan ort, alio. Cobpag påållai, til bägge ſidor, utrinque. Ij kåbpag påållai, til ingenthera ſidan, neutro. Muttuom couluoi, åt något rum, verſus locum. Tieäckie couluoi, hijt åt, horſum: Tocko couloi, dijt åt, iſtrorſum. Pajascouloi, upföre, upåt, ſurſum. Wuoluos, nedföre, deorſum. Alckies, rieutties, påållai,

 til

til höger, dextrorsum, curuopäällai, til wänster, sinistrorsum. Audascouloi, framåt, antrorsum. Ruohptuodt, tilbaka, retrorsum. Päsiuodt, som är på sne, som icke haswer sig rätt, Cuckas, långt bort; procul peregre. Nuärtthas, öster ut. Orjas, til wäster. Lulas, til söder. Alas, til norr.

(d) Per locum ut: Cogguo, hwarigenom, qua. Taggno, therigenom, isthac. Taagco, härigenom, hac. Tuogcuo, therigenom, illac. Nuozuonaga, wuäigisdaga, rätt ända fram, recta. Meddiel, paldal, förbi, præter. Caskal, midt på, midt igenom, per medium. Audal, fram, förbi, ante. Selgield, bakom, a tergo. Cogguogen, at icke genom någon ort, nequa.

Nota. Præpositiones, zjada, pachti, neiga, *adjectæ casibus Nominum*, *idem efficiunt*, *ut*: Kedge zjada, *per lapidem* zjada ijaldt ja peiwidt, *dies noctesque*.

§. 3. Temporis. Cosie, när, quando. Talli, tå, tunc. Muttiemijn, någongång, aliquando. Odni, i dag, hodie. Idied, i morgon, cras. Ichti, i går, heri. Olgcuobpeiwie, tuompeiwie, i förgår, nudius tertius. Metjadpeiwe, i förre förgår, nudius quartus. Peiwidt audet, dagen för, pridie. Peiwidt man=

mangiedd, dagen efter, postridie. Pättieän tiedpeiwie, öfwermårgon, perendie. Wela, ännu, adhuc. Taal, nu, nunc. Tuuli, för en tid sedan, non dudum. Touli, fordom, olim. Warga, ruuwa, taggawidi, tadtiewidtie, strax, statim. Åsta åhddhasist, nyligen, nuper. Ådna juo, aiga jo, långe sedan, dudum. Nu cucka, så långe, tantisper. Tahm pädta, så långe, tamdiu. Man cucka, quamdiu, huru långe. Päiwig, om dagen, interdiu. Ickuo, om natten, noctu. Idietist, om mårgonen, mane. Äckiedist, om aftonen, vesperi. Idiedisweigie, crepusculum matutinum. Ackiedisweigie, tempus quando sol ad occasum vergit. Ånechatzje, til en liten stund, parumper, Tallanaga, tammagpaikiest, taddiewidtie, strax på timan, confestim. Åudel, för, antea. Aarrad, bittida, mature. Mangied, sent, sero. Jodtieledt, snart, cito. Faacka, faackistaga, wackadaga, hasteliga, hastigt, repente, subito. Hääppust, hastigt, actutum. Ij cosigen, ickenes, aldrig, nunquam. Agilmahadzjedt, ewinnerliga, æternum. Taijag peiwi, oförtöfwat, innan kort, propediem. Wiecka aiga, wieka melgad, melgad aige, för en tid sedan, pridem: Icktijeladz, ächtieles, ain, igad ilmad, aalluoc, altid, semper. Sådmies haawi, muttuomijn, undertiden, aliquando, interdum. Nubpe haafwe, en annan gång, alias.

Wijmag, sittag, omsider, tandem. Muttuo-mijn, undertiden, aliquando. Taaswuåt, åter-igen, rursus. Laittakedta, hecllidtkedta, utan ända, altid, perpetuo. Tawia, ofta, sæpe. Hwuorjedt, hwuorjai, harwi, sällan, raro. Thast ändan, hädan efter, framdeles, posthac.

Nota. Voces keäzie, & keäzjuos, *alias finem significantes, descriptioni temporis inserviunt, semperque in ore sunt. E. g.* Thamkeäzjest, ifrån den tiden, *ab illo tempore.* Keuzjuos tham wackuo, *totam hanc septimanam*, keäzjuos tham peiwie, denne långa dagen igenom, *totum hunc diem*, Tijbe madz keäzjen, sedan förledit åhr.

§. 4. Numeri. Man taswia, huru ofta, quoties. Nu taswia, så ofta, toties. Moddi, ofta, sæpe. Acti, en gång, semel. Cuåhti, twå gångor, bis. Colmi, tre gånger, ter. Niellji, fyra gänger, quater. Wihdti, fem gånger, quinquies. Cuhttie, zjehzie, sex, siu gånger, sexies, septies.

Nota. Adverbia Numeri sæpissime per particulas, haswi, kertie, lai, *formantur; ut:* cautzje, äutzje, lägie haswe; otta, nije, tijo gånger. Zuode kerte, hundrade gånger, *centies.* Moddilai, på mångahanda sätt, *Multifariam*, äuttalai, på enahanda sätt, *uniformiter, seu unimode*, colma-lai,

på

på treggehanda sätt, *trifariam*, woest, åter igen, *iterum*. *Quæ locutiones per* lai, *illæ etiam per* laacka, *manente ferme eadem significatione*, *formantur*, *ut* ziuätte laacka, på hundrade handa sätt, *centifariam*. Jabmem lai *vel* jabmem laacka errud, han ser ut dödlik, eller som wille han dö, *morienti similis*. *Sed in hac locutione complexa, similibusque, potius adverbium similitudinis esse videtur*.

§. 5. Affirmandi. Nu paiß, ja, så, ita. Nu mißag, ja, altså, sic etiam. Nu maihtta, nuphan, idem. Tuådas, sadnasihdt, wißasiht aimies, sannerliga, wißerliga, omnino, profecto, sane. Manni ij. Hwj icke, quid ni. Cophtiba mudoin, cophtiba ijezja lai, huru elject, quomodo aliter. Ollies tuådast, i sanning, revera. Mackaaz, nembig, nempe, næ. Jobbie, friliga, scilicet. Aiwa ainas, änteliga, caicas muduot, non aliter.

§. 6. Negandi. Ij vel j, icke, non. J mallien muoduol, ingalunda, nullo modo. Ji suigie, ingalunda, nequaquam. Heetti nu, knapt så, icke så, haud ita, vix. Jbie son, ij nu, idem, ij nubpus, ij ijedzjalai, icke annorledes, non aliter. Calle ij, sannerliga icke, sane non. Ji coittieg, ingalunda, haud quaquam.

§. 7. Demonstrandi. Keh, käz, si, en, ecce.

§. 8. Optandi. Waipie, o wai, ach, attie, gifwe Gud.

§. 9. Hortandi. No nabbuo, nabpuosak, tie taal, tie nabbuo, age, agedum.

§. 10. Ordinis. Wuost, til thet första, primo. Nubbien, til thet andra, secundo. Colmadien, til thet tredie, tertio. Neljaden, til thet fierde, quarto. Tasto, ther näst sedan, deinde, postea. Wiela, där til med, præterea. Wijddasebbuodt, widare, porro. Wijmag, omsider, tum, demum. Sittag, änteligen på slutet, denique, tandem.

§. 11. Interrogandi. Manni, hwi så, cur. Man tiedti, hwarföre, quare. Ickos, månne icke, annon? Nucos, aittocos, män så, siccine? Manni ij, hwij icke, cur ni? Cuckasco, huru långt, quam longe.

§. 12. Similitudinis. Nuco, såsom, sicut. Naute, juranau, nacht, jura nucht, tie naut, taam laai, vel laacka, sic, ita, tanquam. Nucht co ickenes, velut prout.

§. 13. Qualitatis. Audasis kähtziawadtziedt, täimaladtziedt, försichteliga, prudenter. Puorist,

rist, wål, bene. Pahast, illa, male. Ziabbasidt, wackert, eleganter, pulcre. Jasuadt, rockadedt, frimodeliga, audacter. Zjuärpedt, tielpedt, oförståndigt, stulte. Låwdiedt, lajedt, siwwadedt, ziohrgadedt, besskedeliga, modeste, moderate.

Nota. *Ut ex casu primo Nominis adverbia qualitatis addendo* dt *vel* edt *deducunt; ut* puorrie, *bonus*, puårriedt *vel* puorist, *bene.* Wäudnaladz, *fortis.* Wäudnaladzjedt, *fortiter.* Arwuock, qwick, arwuokedt, qwickt; *ita ex casu 8. adverbia* ijn *vel* ijna *faciunt, ut* wiegcamiina, wieckamin & wiega, *cursim*, a wiegcam, *cursus:* *Et ex casu ultimo adjectis particulis* laacka, lagai, lai, *ut:* wastiedt, wasties laacka, wastieslai, fuult, oanständigt, *turpiter.* Jergalagai, ordenteliga, efter hwar annan.

§. 14. Quantitatis. *ut:* Cohtuladzjedt, medelmåttigt, mediocriter. Mudduegasadt, idem. Lijckas, förmycket, nimium. Ådnag, mycket, multum. Uzan, uzanaz, parum, litet. Jleednag, schiegast, förmycket, permultum. Taicasskast, taast, ruoutticasskast, medelmåttigt, lagom nog. Calle, callepuok, mabbe, nog, satis. Wijdasedt, cobdagedt, widt, ample.

§. 15. Intendendi. Aiwie, ita, sagga,

 jura,

hyvin, perwihaga, rack, aldeles, ganska, alt för, valde, nimis, plane. Aito huorist, aldeles wäl, perpulcre. Aito harwiedt, ganska sällan, nimis raro. Stuårädt, stort, nimium. Sagga rack, alt för hårdt, nimis duriter. Cauhadedt, harbmadedt, ganska mycket, intensissime. Rack-angieredt, ganska strångeligen, severissime.

§. 16. Remittendi. Uzanazai, udzzadzi, småningom, paulatim. Hiljest, astost, astonazi, sachta, lente. Masamasa, amahui, såbarsde bar, parum abest, parum abfuit, fere. Illa illa, waiwoi, heetti heetti, nåpliga, vix, ægre.

§. 17. Dubitandi. Juos, tanske, kijs tiedsa, Si, forsstan, forsan, quis novit.

§. 18. Personalia. Keina, quicum, minuna, mecum. Tuidna, tecum.

§. 19. Minuendi. Uzabunnag, aimas, åtminstone, minimum.

§. 20. Excludendi. Actu, aidnuoctes, aiwa achtu, solum, tantummodo. Erenes seorsim separatim, åuttuock, sigillatim.

§. 21. Asseverandi seu jurandi. Nu tuodai, nu tuodazjest, sanfärdeligen, verissime. Nu jubmel auut, ita me Deus adjuvet. Nu Maria.

Maria. Nu Mar, ita mihi Maria faveat.

§. 22. Eligendi vel Corrigendi. Puorrebuodt, audtebuodt, helte, potius. Warggabudt, snarare, ocyus, quin potius. Adnadt audel, mycket mer, multo magis. Earrinomaisist, ærenes, besynnerliga, speciatim.

§. 23. Congregandi. Autest, achtanaga, auttahawi; autta aikie, simul, una pariter. Jiorragi de quadrupedibus, Mädij, de avibus, gregatim. Ziamai, tackij, acervatim. Kippuoi, catervatim.

§. 24. Comparandi, ut: Artaby, magis. Utzeb, minus. Nuco, nu puorist co; ut: nu puorist achti, co nubbai, uni æque ac alteri. Autta puorist, æque bene. Achtapuock, lika godt.

§. 25. Eventus. Tappietorbmest, fortuito. Fackistaga, inopinate. Aitzakedta, ex improviso. Laappuki, in cassum, frustra, temere.

§. 26. Diversitatis. Nubbi, aliter; Ijela lai, muduol, secus.

§. 27. Comparantur quoque Adverbia; ut: Puorist, puorebudt, puorriemusadt, bene, melius, optime. Cawwieledt, cawwielebodt, caw-

wieleemosadt, callide, callidius, callidissime. Kieuradt, kieurabodt, kieuramosadt, fortiter, fortius, fortissime. Tawia, tawiabodt, tawiamusadt, sæpe, sæpius, sæpissime. Finiunt comparativa etiam in uoidta; ut: puorrebuosidta, melius. Wargabuoita, citius.

DE CONJUNCTIONE.

Conjunctionum quædam sunt:

§. 1. Copulativæ: Ja, atte, maittai, maidae &, etiam, Secke, cum; ut: Secke mon atte ton, cum ego, tum etiam tu.

§. 2. Disjunctivæ. Taha, eli, vel, ve, sive, seu, ijke, neque.

§. 3. Adversativæ. Walla, muttu, sed autem, waickie, ehckie, waickas, quamvis. Coittieg, tauga, taddi, tamen.

§. 4. Causales. Talle, nam quia, wai, ut: quo, juos ij, nisi, abma, ne

§. 5. Illativæ seu Ratiocinativæ. Tantiedt, tantiedti, ideo, taddiwarren, igitur, idcirco, Mantiedt, quamobrem.

§. 6. Approbativæ & Expletivæ. Juodazjes,

zies, quidem. Nubason, nu callie, satis equidem. Nu waarra, sic equidem. Mai, cuitie, quidem.

Nota. Non modo ken *vel* kena, *verum etiam*, ai, ges, S. *continentes latinorum copulativas quoque, etiam, &, semper ut encliticæ usurpantur, neque sejungi debent, nec possunt, quoniam particulæ inseparabiles, extra compositionem nihil significantes sunt.*

DE PRÆPOSITIONE.

§. 1. Ut ex iis quæ latinorum Adverbiis localibus in hac lingua opponuntur, quædam nominum casus esse facile demonstrari potest, ita non exigua pars eorum, quæ latinorum satisfacient Præpositionibus, ex nominum casibus, præpositionem inclusam habentibus, nisi Præpositionibus certos quoque casus assignamus, conflatur, ut åuda quod ante stat seu frons rei alicujus, framman, Ablat. åudest. Locat. åudam, framme, Penet. åudi, fram, ut mana åudi, gack fram. Nom. Palbal, juxta. Ablat. paldast. Locat. paldan. Penet. paldi. Descript. Paldalagai, bredewid, hwaraman warande. Nom. Cassa, medium. Ablat. Cassast, de medio. Locat. Cassan, in medio. Penetr. Cassi, in medium vel inter. Mangest, mangai, mangield, post, mangas, tilba-

tilbakos, a Nominativo obsoleto; Manga qui, in casu descriptivo, manga lagai, som äro i rad efter hwarannan, habet. Cuim', kum', cuoime, med, cum, casus Nominativ. Svetice Kammerat. Fennice, Cumpani, Cansollinen, casus suos quemadmodum alia nomina retinet. Sic Pignuos, pignuolen, pignuot, transversum, extra, assides, twärt af, på snee. Fennice, poicipuolin, ristihim, winahan: ut pignuodt lä rahdiest, extra viam, är på sidan, eller assides, ifrån wägen.

§. 2. Præpositionum quædam frequentius præponuntur, aliæ postponuntur, nonnullæ indifferenter præponuntur aut postponuntur.

§. 3. Præpositivi ordinis sunt: Suolied, elam, alma, wadni, præter, ilman, sine, kidta, keezuos, usque, tenus, pignuos, tories, torrast, traus, transversum.

§. 4. Postponuntur, lusa, cuicfuo, ad, wuästai, adversus, lubne, luhttie, apud, päällast, paaldast, circa, juxta, pirra, circa, pirrasin, circum circa, cassi, cassast, inter, cuim, cum, radhti, per. Ziada, idem, sed est tamen differentia, tiedti, propter, mangai, post, mield, miedta, secundum, couluo, versus, tuockien, wuäldi, penes, wuällai, sub, luhte,

a, ex, sistie, sisa, in, åudi, ante, åudtast, obviam, ala, nala, aldi, naldi, super, taijai, tenus, usque.

§. 5. Indifferenter præponuntur aut postponuntur: Coudo, adversum, tham påldi, cis, thuom påld, ultra, tasta, trans, neiga, erga, puottha, contra, ex adverso, olguolest, extra, julga, palam, lacka, prope, mangelest, pone, post, paijel, supra, wuolliel, infra.

§. 6. Particulæ Inseparabiles, Latinorum Præpositiones, certosque partium declinabilium casus exprimentes, sunt: N. in. st. en. i, etta. ut: sitthan tå/. in villa est, nipin, cum cultro, must a me, rudahttaga, sine pecunia, tobduo peiwen, likar sig til dag, laibetta, sine pane, kirckoi, in templum.

§. 7. Quæmadmodum casus aliquot, ita etiam status affixus Pronominalis, hanc orationis partem cogit mutationem, & quidem in utroque numero, subire.

Sing. Lusam, ad me, lusad, ad te, lusas.
Pl. Lusamech, ad nos, lusade, ad vos, lusasa, ad se.
Sing. Audasim, ante me, åudased, ante te, åudases, ante se.

Plur.

Plur. Audasemech, ante nos, audasedte, ante-vos, audasasa.
Sing. Audtastam, præ me, loco mei, audtastad, audtastes.
Plur. Audtasteme, audtastedte, audtastasa.
Sing. Piraam, circa me, Pirad, piras.
Plur. Piramech, pirade, pirasa.

Sic Mangiestam, pone me, bak efter mig. Paijelam, på mig, alam, idem. Naldtam, ex me, ifrån mig. Sistam, intra me. Mieldtam, mecum. Couluosim, ad me, versus me, åt mig.

§. 8. Flectuntur Præpositiones quoque comparando ut

Siste, intra. Sisteb, interior. Sistemus, intimus.
Mangield, post. Mangieb, posterior. Mangiemudz, postremus.
Hwuållen, infra. Hwuålleb, inferior. Hwuållemudz, infimus.
Lacka, prope. Lagab, propior. Lamudz, proximus.
Caska, inter. Caskab, caskamus. &c.

DE INTERJECTIONE.

§. Prout animus, ita etiam interjectiones mutantur, sequentes autem quasi lege naturæ

&

Ex usu stabilitæ sunt Woi, Noch, oi, oiwi, oh, ohoh, ai, ajai, ui, hei, hoi, hoh, huih, hah, hahah, ha, ha, he.

SYNTAXIS SIVE VOCUM STRUCTURA.

DE SYNTAXI NOMINUM.

§. 1. Duo Substantiva ejusdem rei, conveniunt in casu: Herra Jubmel, Dominus Deus. Turdnuos cauppug, urbs Tornoa, Keggam ädnuo, flumen Kengämä.

§. 2. Substantivum regit alterum substantivum diversæ rei in genetivo, ut: Conagasa mori, ira Regis, Niommela waibmuo, cor leporis, kirje tagkie, Auctor libri.

Not. 1. Genetivus semper præcedet.

§. 3. Duorum Substantivorum, prior frequentissime adjectivi circumscriptio est, abstracto pro concreto posito, ut: kieles' ålmai, vir mendacii, pro kielastallie, kielastackies, mendax, pinge jaswuo, farina hordei h. e. hordeacea. Jerbme ålmudz, homo ingenii, pro jerbmaladz, intelligens Muårra litti, vas arboris, pro arboreum, silba suårmas, annulus argenti, pro argenteus.

§. 4. Sub-

§. 4. Substantivum regens seipsum, in Genetivo Plurali, superlativam locutionem cum singulari energeja notat, ut: Taal lå talcki talcki, nunc est tempestas tempestatum, id est: summa intemperies, Taat lä ålmyi ålmydz, hic est homo hominum, i: e: hominum optimus, wierbmi wierbmi, rete retium, i: e: omnium retium optimum, wertim lådt pådnagii pådnag, oportet me esse canem canum, h: e: vilissimum omnium.

§. 5. Dantur particulæ inseparabiles insignes Lapponismos facientes, harum,

Prima Dagc, forte a tageuo, factum, opus, adjunctum: hinc Miezadagc pellis vituli, peiwedagc, splendor solis Sohlssjen; kååsadagc, tempestas calida, blidwåderlek puorradagc, bona tempestas, wackert wäder, tåalwadagc, perfrigida tempestas, kulet, colckadagc sudum, lugnan, pieggadagc, ventosa tempestas, blåst, wiertuodagc, uphåldswåder, palwadagc, cœlum nubilosum, mulit, Jauradagc, ostium stagni, utlop af ett träsk. Enuodagc origo amnis, hwarest åån hafwer sin början, lasskadagc imber, slagregn, wåättadagc, tempestas humida, wäätta, jageniadagc, råwadagc, tempestas torrida, starck torcka, arwadagc, pluvia diuturnior, långwarigt regn, Muåttadagc, starck snióifall, dum diutius ningit Zjazjadagc, pluvia, regnfall, mierc-

kadagc,

miercſadagc, nebuloſa tempeſtas töckigt, maanuo-dagc vel maanuådeebpe, ſplendor lunæ, Mån-liuſt, månſkjen, cuobdzjadagc, pellis urſi, biörn-hud, riuoduodagc, nebridis, en gammat hiorts-hud, alduodagc, pellis cervæ, hud af en hind, eller hiort-ko, rådnuodagc, pellis cervæ, quæ hoc anno fœta non fuit, hindhud, ſom i detta åhr icke warit drächtig, Stainadagc, pellis cervæ quæ unquam fœta fuit, ſådan hiorte-kos hud ſom aldrig drächtig warit, wuåttadagc, quando, tempeſtate non impediente, veſtigia apparent, då man kan hitta op fotſpåren, Aladagc vel Tawadagc, aquilo vel Bareas Nordanwäder, lula-dagc. Auſter vel nothus Sunnanwäder, Nuårt-tadagc, Eurus vel Subſolanus, Öſtanwäder, or-jadagc, Zephyrus vel favonius, wäſtanwäder, Miedadagc, ventus ſecundus, medwind.

Secunda ſkatt vel gat, ut: Sarwaſkat, corium rangiferi non dum caſtrati, wuowierſkat, triennis, cuddusſkat quadriennis rangiferi pellis Zermagcat, vituli qui unius eſt anni pellis, Wuongielgat cervæ biennis corium, wariegcat, pellis cervi vel rangiferi biennis, Jågaſkat, phocæ cutis, certi vero generis &c.

Tertia Paije, eſt particula certi temporis; ut: Jagkiepaije tempus anni, Maanopaije, tempus menſis, en Månads tid eller dag, peiwiepaije,

 tem-

tempus diei: totus dies, wacduópaije, tempus septimanæ vel tota septimana, en wekos dag, tampaije, interim, des emellan &c.

Quarta est paallie vel paalla, ut: aigiepaallie, justo tempore, i rättan tid, peiwiepaalie, die, seu tempore diei, medan thet ännu är dag, ija-paalie noctu, om nattetijden mu paalie, meo tempore, i min tid. &c.

Quinta Sasa decretum rei inferens, maxime cum affixo Pronominali occurrit, ut: wuåp-pasasam, quem mihi socerum decrevi, åth min ämnade Swärfader, wiwasasam, genero meo futuro, irgasasim, quem mihi sponsum elegi. Morsiesasim taam suårmasa adtam, quam mihi sponsam statui, illi hunc annulum do, Min tilkommande fästmö skal hafwa denne ringen.

Sexta est Particula Loge, rem multiplicans, ut: kielaloge, diversæ linguæ, kielaloga cullim, diversas audivi voces, puårreloga loppedi, varia promisit bona, han löfwade mig mångt ock myeket godt, pahaloge lå tagcar ålmiu paaran, varia incommoda in ejusmodi hominis consortio eveniunt, i följe med en sådan menniskja hafwer man warjehanda olägenhet, siuniedus jubp-mel suorrielogast, benedicat Deus undique! pääs-pim pahalogäst, ex multis emersi malis, rijkalo-

ga

ga ſám colgam, multas peragravi regiones, ál-mudzloga áidnim omnis generis homines vidi, lád delogaſt ádzum, jag ſick allehanda ſlags foglar.

§. 5. Nomen Dei Jubpmel, epitheti loco adhiberi ſolent pro divino; quo ſummum aut maximum ſignificant, ut: purch Jubmela puo-rech lách jauckam, omnia Dei bona evanuere, i. e. Divina dona, vel omne quod boni nomen meretur, purdy jubmela ålmuch/ mu tiedtich, omnes Dei homines me ſciunt: ſic Jubmela almi, Jubmela talcki, tempeſtas Dei.

De Convenientia Adjectivi cum Subſtantivo.

§. 1. Adjectivum cum Subſtantivo, eodem numero & caſu convenire intelligendum, licet, præcipue in ſingulari, adjectivum in conſtructione cum ſubſtantivo immobile maneat: Alwoladz ålmai, vir animoſus, walagas caaba vel caawa, virilis animæ fœmina, armoladz conagaſaſt, a Rege clementiſſimo zjappes zjalmech, nigri oculi. In Plurali vero: auttach pad rach una paria, pro unum par. Sagách lách zjap-padach co kiebnine kieppa, narrationes nigræ veluti fuligo aheni. Proverbium in mendaces.

Nota 1. *Adjectiva ſubſtantivis in tali conſtructione ſemper præponenda*: waackie palwietzja, *Fidelis ſervus*

vus, jerbmaladz pardne *intelligens filius. Si vero* Pronomen *separatum aut affixum intercesserit*, *nomen adjectivo præponi*, *alias vix sine insigni obscuritate*, *potest*; *ut*: *pro* Zjuorpe pardne lå tuust, *filius insipiens est tibi*, *dices*: pardnad lå zjuorpe, *filius tuus est stolidus*; luobdaac muust lå pådzuoi, *habeo rangiferum cespitatorem*, pådzuom lå luobdag, *rangifer meus est cespitator*. *Peculiaria sunt*: Pardne cuouttuo, *par filiorum*, *vel duo filii isti*, almu cuoutties manhaba, *duo homines eunt*, *vel par illud hominum ivit*.

2. Adjectivo singulari, Substantivum Plurale junctum, videtur nonnunquam partitionem seu distributionem inferre, wielgies riebanach lách ceddum, vulpes candidæ occisæ sunt: i. e. quævis vulpium, jabaladz almuch lách jabmam, potentes homines sunt mortui; i. e. quisque potentum.

3. Anomalia Communis. (4)

Ellipsis est modo adjectivi modo substantivi: Upparemus tain pirguoin, ditissima circumjacentium est: Illa scilicet fœmina, somb' that låg almai, ille is vel ipse est vir: h. e. ille solum se credit virum, divitem, honorandum, sapientem. Hic Substantivum almai est absolute positum, quali modo etiam adjectivum non semel occurrit; ut: Somb' that låg

wijßes

woijskes, ille est sapiens ipse: h. e. ille vir solus sapit.

(*b*) Pleonasmus. Primo in numeralibus; ut: loge jage ja widta jage poris, habet annos decem & habet annos quinque; dicunt etiam complexe, lå widta jage nubbelogcai vel widta nubbeloge jage, est quindecim annorum.

Secundo in continua repetitione nunc Substantivi, nunc adjectivi, aiwe aiwe majdt tagkic, caput caput quid fecisti, caawa caawa catti ijetzad, fœmina fœmina caveas tibi. Solent & casum sextum cum duodecimo connectere; jagest jagcai, de anno in annum, peiwiest peiwai, de die in diem, nialmest nialmai sardnuotallim, de ore in os locutus sum. Adjectivi geminatio videtur significationem superlativi habere; kieura, kieura lå, fortis, fortis est, h. e. fortissimus, paackas paackas, fervidum fervidum: h. e. summe fervidum.

(*c*) Quando gradum comparationis aliquem augere volunt, fit per particulas wiecka, melgad, aiwe, quæ positivis & comparativis sicut, caickai & puockai superlativis præmittuntur: Pahadt pahabbuo, malo pejor, puorredt puorrebbuo, bono melior; h. e. optima vel pessima rerum; Puårremusai puårre, optimorum bonum vel puorii puårremus, bonorum

 opti-

optimus: h. e. summe bonus; Hæc, Positivum comparativo & superlativo connecter docent.

Adjectiva distributiva huc non trahenda ut: cuouttasa, cuouttasa, duo duo, i. e. bini, colmasa colmasa mannin, terni in caterva iverunt; Nieljasa nieljasa saddi, quaternos misit.

(d) Enallage admodum frequens numeri Pluralis pro Singulari 1. in enumeratione membrorum corporis, äiwech muust pautjastich, capita in me dolent, pro caput meum dolet, Nionnech muust wardich, nasi in me stillant sanguinem, pro nionne warda, nasus stillat. 2. In sermone de liquidorum aut fructuum nominibus, ut: calle faat ålmudz adna wijdnidt, wuällaqidt tuppakidt, mielckidt, hic homo satis habet vinorum, cerevisiarum, nicocianorum, lactium, pro: catte adna mielki vel mjelckist, wijnist &c. satis habet lactis, vini, &c.

Adjectivum cum Genetivo.

§. 2. Adjectivum cum Adjectivo, quando indoles vel natura rei exprimenda, in Genetivo conjungitur: Puärremisai puorre, optimorum bonus, paha udnuolads, male volus.

§. 3. Adjectiva curæ, desiderii, memoriæ & hisce contraria genetivum substantivi adsciscunt; widne waibmiel, cupidus vini, cudne ongier, cupidus gloriæ, rahdhe muittuolads, memor viæ.

Nota 1. Frequentissime hæc per casum duodecimum exprimere solent: & tunc adjectiva Substantivis præponenda quemadmodum juxta hanc regulam postponere solent; ut: Tuåije skiuttatebm, *laboris negligens.* & skiuttatebm tuåijai, *negligens in laborem,* rahdhe muittiel, *viæ memor,* & muittiel rahdhai, *memor in viam,* mielcke waibmel & waibmel mielckai, snål på miölcken, ruda arwas, *pecuniæ liberalis* & arwas ruhdti, *liberalis in pecuniam,* pierao hanhies, *avidus cibi* & hanhis pierguoi, *avidus in cibum.*

2. Huc pertinere videntur participia in eija, & e, ie, ut: Muårra ziuåppie, præcidens arboris, h. e. qui ligna vel arbores præcidit, wedhuggare, haawetalckuodeije, sanans vulneris, chirurgus, wierbme ziuttadeije, resarciens retis, nååt lappare, siellos cohziebteije, siellus piebmuoeije, advigilans animæ, pascens animæ: h. e. custos & pastor animarum, hisce nominibus Sacerdotes honorant.

3. Hic etiam videtur locum habere, locutio

eutio Lapponum propria, monnu cuohtas vădta, nostri duas venit, mijn widas manai, nostri πῶεϊας ivit.

§. 4. Adjectivum comparative sumtum Accusativum cum litera T. aut D in fine, per co vel coh, explicandum regit: Harrazjebbuo pieggadt, ocyor vento, ziappadebbuo caranasadt, nigrior corvo, wielgadebbuo muåttagat, albior nive: i. e. co muåttag, quam nix. in Plurali dicunt nialgasebbuo mielckijdt, dulcior lactibus: h. e. co mielcke, quam lac. Quoniam D vel T a plurimis absorbetur, videntur illi per Accusativum, qui autem illas addunt literas, per casum negativum hanc regulam Proferre. Aliis Ablat. placet. Hac ratione idem efficeret, si diceres: Njuchzja Ia wielgadebbuo caranasa, caranasadt & caranasast, & wielgadebbuo co caranas, Cygnus est candidior corvo, & quam corvus.

§. 5. Adjectiva superlative sumta, vel partitionem inferentia casu locativo Pluralis, rarius Ablativo gaudent, & tunc locativus per inter, Ablativ. per: de, e, ex, reddendum; ut: Cobpa wieljain, uter fratrum, stuårrabbuo & stuårramus wieljain, major & maximus, cobba sobnuost, uter illorum; de duobus dictum; Porrasebbuo & porrasebmuos orbenijn, major

major & maxima natu sororum, wijssasemuos conagasain, sapientissimus regum, logad sold=tatin, decimus inter milites, muttiem mijst, aliquis nostrum.

§. 6. Reus & quæ huic affinia sunt, quæque contra significant, ut: innocens, liber, &c. Casum sextum, septimum & duodecimum recipiunt; ut: rij parguost, liber laborum, vijebas jabmemest, securus a morte, putties wigin, insons criminum, wigaladz coddemi, reus cædis vel in cædem, wigaladz suolawuodti, reus furti.

§. 7. Dativum adsciscunt adjectiva quæ commodum aut incommodum, quæ vero similitudinem aut affinitatem significant genetivo gaudent: Muidui lå kådnagas, aptum mihi, caudnetebme vel caudnetis tijdi, oduqelig før eder, inutilis vobis, atzjam laacka, similis patri meo, wieljam jebdasatz, par fratri meo.

§. 8. Cuckje, longus, cobdag, latus, al=lag, altus, cassag, assa, crassus Accusativo gaudent quando usurpantur; namque ex hisce natis substantivis libentius utuntur, quæ sunt, cuckuo & cuckuodagc, cobdagwuodt, cobduo, cobduodagc, latitudo, allagwuädt aluo, & al=luodagc, altitudo, cassagwuodt, casuo, cassuo=

age asuo, asuodage & asawuodt, crassitudo, iæ vero genetivum requirunt: ut alma aluo, en mans högd, aallana cuckuo, ens alns långd, juolge asuo, en fots tiockhet, vel aallana cucke, en aln lång.

§. 9. Adjectivum adsciscit Ablativum vel mediativum, causam, instrumentum, materiam, partem aut similem aliquam circumstantiam significantem: Saarrum Jubmelest, creatus a Deo, tagcum almast, factum a viro, tolgin ziaallum, scriptum penna, såbbin zjaskum, percussus baculo, raasiest tagcum, a gramine factum, silbast leickium, fusum ex argento. Partes vero corporis ut plurimum in Plurali idque in locativo, nonnunquam etiam Ablat. ut: zialmin, pieljin juolgin neurie, æger oculis, auribus, pedibus.

§. 10. Adjectiva copiæ vel inopiæ, Genetiv. Accus. vel Ablat. pro diversa constructione desiderant: rudaporaladz, dives nummorum, pietguóporaladz, dives cibi, eelluoporaladz vel eelluostporaladz, dives pecoris, wanas laadas cuoliit, cymba plena piscibus, cuoriuos rudast, inops pecunia.

§. 11. Dignus, nauzjeladz, indignus, nauzjetebme, contentus, tuhttawadz, fretus, tåija-

tåijalas, carus, tiuras, vilis, halbie, salum XII. sed captus, toppium, venalis, wuåbdieh-teebpie, calum sibi vendicant sextum & XII, Nautzatebme palckai, indignus mercede, tåija-ladz sabmoi, fretus potentia, wuåbdiehtebpie rudast, venalis pecunia.

§. 12. Adjectiva ordinis aut diversitatis Ablativ. adsciscunt: Nubpe conagasast, secundus à Rege, wuostes muust, primus a me.

De Constructione Pronominis.

§. 1. Pronomina quemadmodum & alia adjectiva absolute pro substantivis posita, genetiv. regunt; ut: Su wårjuos, ipsius arma, ijedzjam åappa, doctrina mea.

Nota. Pronomina præmitti volunt, & interrogativa aliis adduntur Pronominibus; ut: mijs mon lam, *quid ego sum?* Mackas thar tuust lack, *quid ista sunt tibi!*

§. 2. Pronomina Relative posita, numero cum antecedente Substantivo, casu vero non semper, qui verbum sequens respicit, conveniunt: Jubmel keest puoch puorech pät-tich, Deus a quo omnia bona veniunt, ålmust tiattis lå tiegadam, ab homine & hic natus est.

§. 3.

§. 3. Quoties Pronomina Possessiva Mu, Meus, Tu, Tuus, Su, Suus, libentius affixe postponuntur quam absolute, nisi per pleonasmum, quod sæpissime fit, præmittuntur, excipe, ijedzjam, mei ipsius, atziasim adtam, patri meo do, pro muun atzjai, ådnasim loppedim, matri meæ promisi, mu wieljasim jaattim, fratri meo addixi, ijedzjam pardnai, åt min egen son, ijetzjam njalmai, i min egen mun, in proprium os meum.

Nota. Pleonasmus cum idem Pronomen separatum vel affixum continuo repetitur, ut Ton ton jauckadich must, tu, tu meum perire fecisti, jubmeladzam, jubmieladzam taga nu puorist mu couduo, Deus mi, Deus mi, facias tam bene erga me.

De Constructione Verbi

NOMINATIVUS CUM VERBO.

§. 1. Nominativum admittit, verbum quodvis finitum, in eodem numero & persona: Wuodna wecketa, fortuna juvat, maanna zjeruo, infans ejulat.

§. Pronomina Mon, ego, Todn, tu, Sodn ille, discretionis aut emphaseos causa verbis addun-

adduntur, ut: Mon wiegam, ego curro, ton tagac, tu facis, son logca, ille legit, son zjabe mattalai, ille vapulavit.

§. 3. Tertia quoque persona absolute utuntur sine nominativo in iis scilicet, quæ per ellipsin, seu secundum intellectum dicuntur, ut: Zjelckich, ajunt, zjuciguoich, ferunt, sardnuo, narrat, pággota, tradit, taija, perhibet, håålla, loquitur, porru, editur, jucku, bibitur, kjerguo, tonat, arwa, pluit, muotta, ningit, zuormasta, grandinat.

§. 4. Verbum Substantivum Låm, Sum, utrinque nominativum adsciscit, Jubmel lå puårre, Deus est bonus, maanna lå niorach, infans est debilis, jabmem lå tietteles wal jabmeme poddus lå tiettemettuom, mors est certa, mortis vero hora incerta est.

§. 5. Nuncupandi, æstimandi seu reputandi, & verba significantia statum aut qualitatem rei aut personæ diversum, Nuncupativum aut factivum desiderant casum, præcedente nominativo expresso vel subintellecto, suntque: Namahtam, nabdastalam, nomino, sardnuom, dico, cotzjuom, voco, zjuormuom, clamo, adnam, habeo, merckim, designo, tåiwuom, caadtam, uschiudam, censeo, aiwiedam,

ðam, æstimo, låm, sum, ſhjaððam, fio, pååam, evado, oruom, maneo, cuesſuo, iðuuo, apparet; ãiðnam, kååhtʒjaſtam, video, tagam, facio, riegaðam, naſcor, ut: Conagas cetʒjo- juſwuo atʒjen, Rex appellatur pater, kihlieðuſ- wui merkien, in ſponſam deſponſata eſt; ſchiaðtaj Paappan, evaſit Sacerdos, Swaines aðnujuſwu jallan, famulus habetur, æſtimatur fatuus, Chriſtus tagai muun Jubpmela maanian, Chriſtus fecit me filium Dei, Caſtaga pachti låm riegaðam Abrahamå Nieiðan, per baptiſmum nata in filiam Abrahæ ſum, Iſieð lajita mu paahan, herus me ut malum vituperat, åmieð ſpimieða mu ſuollagan, mater familias me furti inſimulat, Jubmel orruo muſt atʒjen, Deus manet mihi in patrem, åimuſch taiwuoch mu puorren, homines putant, æſtimant me bonum, rieuðahðam ʒatʒje wiðniem, muto aquam in vinum, caaðtam pahan, opus nor malum, pååam puårrebuon, jag bliſwer båttre.

Hæc imitantur verba accuſandi, damnandi, abſolvendi concrete ſumta, abſtracte Ablativo adhærent, ut: cuåððujuſwui ſuollan, accuſatus eſt pro fure, han blef anklagað för en tiuf, & cuoððujuſwui ſuolawuððaſt, accuſatus eſt furti, han blef klagað an för tiuſnað.

Nota

Nota. Ubi in lingua latina subintelligi potest causa, ut furti, adulterii causa accusatus, in lingua Lapponica erit casus VI, XI, vel etiam genetivus adjecta præpositione, *ut*: Tuobmium lå skalckan, skalckawuodast & skalckawuoda tiedti. *Accusatus est nequam, nequitiæ & propter nequitiam.*

§. 6. Verbum sum, aliaque gestum aut modum significantia casum negativum vel descriptivum admittunt, ut: Låm morabetta, sum sine cura, wadzam valotta', incedo sine timore, voram laibetta' vel laibetaga, edo absque pane, waldam lobietaga, capio sine venia, låm ziockuodt, sum erectus, tagam zjuodzjodt, facio stans.

Genetivus cum Verbo.

§. 1. Verbum Sum, Låm, cum possessionem, aut officium aut ad aliquid pertinere significat, Genetivum vel Penetrativum, si vero forma aut qualitas describenda, Ablat. vel Locativ. desiderat, ut: Låm Herra åbmie, Domini sum proprius, lå puårre mieli, est in bonum animum, h. e. est ipsi gratum, lå puorre mielast, vel puårre mielan, bono est animo, han år wid godt mod,

§. 2. Verba æſtimandi, vendendi, emendi, & quæ horum ſupplent locum, caſu quarto, octavo, vel duodecimo gaudent, ut: Taallara addim, thalerum dedi, jorba taala vel obba taala ſhidam, thalerum imperialem volo. Seu, ad quæſtionem quanti, reſpondetur per caſum duodecimum, ſed ad quæſtionem qua materia, pecunia, veſtibus, vel aliis mercibus ne emiſti, & quali pretio, parvo, nimio &c. reſpondetur per caſum octavum, ut: Tiuraſeauos arwiedac, quanti æſtimas ſeu magni ne æſtimas? colma marckai, tribus marcis, arwiedi ukjebuoi, minoris æſtimavit, arwiedi ånabuoi, majoris æſtimavit, wuåbpdam tiuraſi, vendo magni, luittam loge taalari, concedo decem thaleris, åſtam colma taalarina, emo tribus thaleris, ukanina, paulo, ukjebuoina, minori, ukemoſain, minimo, ådnakina, magno, ånabuoina, nimio, ånamuſain, plurimo, påållie, dimidio, cuohtikerdaſak naddin mon åſtim tahac wuobdim, duplo merces emi vel vendidi. Verba æſtimandi unico nonnunquam vocabulo efferuntur, ånaham, multum mihi videtur, ukaham, parvi pendeo ſeu parum mihi videtur.

§. 3. Verba memoriæ & oblivionis, adjuncta præpoſitione genetivum, alias Accuſat. poſtu-

postulant, ut: Muittie Jubmela nala, alle waeldatte ålmuidt, noli hominum oblivisci.

Dativus cum Verbo.

§. 1. Quodlibet verbum admittit Dativum personæ aut rei, cui qualicunque modo aliquid acquiritur, ut: adtam allii, do ipsi, Jubmeli lågcos kijttos ja cudne, Deo sit laus & gloria. Quædam etiam per Accusativum efferuntur, jaackam tuidni, credo tibi, & jaackam tu, credo te, luoihttam tuidnij, permitto, concedo tibi, & luoihttam tuun, permitto te, cotzjuo muidni, præcipit mihi, J cotzjoi muun, præcepit me.

§. 2. Quædam verba Dativo casum nuncupativum addunt: Lå tuidnij auckien, est tibi commodo vel lucro, adtam tuidni skåånckan, do tibi dono, schiadda muidni hååppaden, datur mihi vitio vel probro, lånder mig til skam, lå allii addum paantan, datum est illi pignori, år gifwit honom til underpant.

§. 3. Lå, est, pro adnam habeo, Ablativo gaudet: Lå muust ruhdta, est mihi pecunia, pro adnam ruhda, habeo pecuniam, atzjest lå skautzja, patri est barba, pro adna skautzja, habet barbam, pardnest lå pierguo, filio est cibus, pro adna pierguo, habet cibum, bidies porruo lå tham ålmust, lentus homini isti est esus, h. e, nimis lente homo ille commedit.

Accusativus cum Verbo.

§. 1. Activa verba & quæcunque actionem significant Accusat. adsciscunt: Saarai ålmuidt, creavit homines, juckå wuållaga, bibit cerevisiam, adnuom puårre peiwe, peto bonum diem, i. e. saluto, adtam puårre peiwe, do bonum diem, h. e. valedico.

§. 2. Verba maxime intransitiva, eleganter & evidenter, Accusativo suæ originis adhærent, ut: Tobpe mon juckamosaidt juckim, ibi potus bibi, mon låm ctzamosaidt otzam, quæsivi quæstiones, wiegcamidt låm wiegcam, cursus cucurri, håållamidt låm håållam, narrationes narravi.

Nota. Hujusmodi loquendi formulæ vehementiam indicant.

§. 3. Verba benedicendi, maledicendi, serviendi, ministrandi, recordandi, apprehendendi, continendi, detinendi, retinendi, videndi, eligendi, reprobandi, spernendi, increpandi, urgendi, instandi, amandi, persequendi, accusativum amant; ut: Siuned Jubmela ja pora, benedic Deo & ede, siunied Jubmela ja wuålke, wälsigna Gud och fahr åstad: h. e. wälsigna tig och fahr.

§. 4. Pronomen interrogativum Mij quid, absolute positum, Accusativum Pluralem, vel casum nuncupativum singularis cupit, ut: Mij

Mij saagaidt tijst lå casskanedti, hwad år det för tal j hafwen eder emellan? Mij pelckoidt tist lå, vel mij tijst lå pelckuon? hwad hafwen j för tråtor, eller hwad hafwen j at tråta?

§. 5. Accusativum vel Ablativum recipiunt, verba curam aut perturbationem animi significantia, ut: Palam wijdnidt, timeo vina & palam widniest, timeo de vino, palam Herra, timeo Dominum, & palam Herrast, timeo, a, ex, de, Domino, murastam tham aasie, curo rem illam, & murastam tham aaßiest, curam de re illa gero. In locum Ablativi nostrates frequentissime Locativum substituunt, immo promiscue usurpant, ut: palla hååggastis & palla hååggainis, han år rådd för sitt lif, han år rådd om lifwet.

§. 6. Verba motum ad locum cum casu XII, sed per locum Indicantia, cum zjada, per, copulantur, ut: Manam cauppugi, proficiscor in urbem, pådam kirckuoi, venio in templum, wiegam stoppuoi, curro in domum, wadzam tola zjada, ambulo per ignem, waldam zjalme zjada, tager igenom ögat.

§. 7. Nomina temporis, Genetiv. cum Præpos. Accusat. Ablat. vel Penetrativo casu cum verbis efferuntur; ut: orruom tobpe maanuopaije, maneo ibi integrum mensem, jag blifwer dår en hel månad, wuårdtam zjetzja peiwe, expecto septem dies, jag wåntar i siu dagar,

 leijm

leijm cuohtelogc peiwe, fui dies viginti, jodam ziețad peiwe raijai, jag reser eller fortsätter min resa alt til den siunde dagen, keżuos zjeza jage, per integros septem annos, im mon lå colm, ijast åhddam, jag haswer icke soswit i tre nätter, im mon lå äutzje peiwest porram, i nio dagar haswer jag intet ätit, jura colmad jagcai mon wuårdim, ad tertium usque annum expectavi, zjeżjad jagcai låm mannamen, septimum ingredior annum, wuårdtam nubpe peiwai, in alterum diem expecto.

Nota 1. In lingua Lapponica Genet. seu Accusat. Singul. valet idem ac in linguis latina & Suecica, Accusat. Plur. ut: cepi septem pisces, jag fick siu fiskar, ådzum zjezja cuole, *non* cuolidt, *fui septem dies*, jag war siu dagar, leijm zjeza peiwe, *perperam*, zjezapeiwidt *&c. Hoc probe notandum:*

2. Quando continuatio actionis in tempore certo exprimenda, casus VI & XII connectuntur, ut: Peiwiest peiwai, de die in diem, h. e. singulis & omnibus diebus, Maannuopaiest maannuopaja, de mense in mensem, h. e. ut uno sic altero mensc. Huc forte, jockie peiwie, quotidie, jockie jagie, per singulos annos, hwart endaste åhr.

3. Huc pertinere videtur infinitivus verbi, cum afformativo in, certum temporis momentum denotante, ut: Paijanedtin, in surgere, i det man stod op. Zjuuckuodedtin, in

in dilucescere, vel diluculo, rått i dagningen, herbmuodedtin, in crepusculo, rått i skymningen, Seugniededtin, in tenebrescere, medan det hölt på och mörckas, ådtcuodedtin pädi atzjam, in vesperascere venit Pater meus, i. e. cum vesperasceret, son pädi muädtedin, venit in ningere, h. e. inter ningendum, cum ningeret, han kom, medan det hölt som bäst uppå at snioga.

VOCATIVUS.

§. 1. Vocativus verbis imperativi modi, nunc præmittitur mox postponitur, ut: Pawwal pädie tiäck, adesdum Paule, paatzie puorist Piettar, vale Petre!

ABLATIVUS CUM VERBO.

§. 1. Passivorum proprius casus est Ablativus si subintellexeris a, ex, de in. Taist syn kiittujusiwuo, tuoist sodn laittujuswu, laudatur ab his, culpatur ab illis.

Nota. Neutralia passiva Dativo gaudent, ut: Ziabmattalim tuom älmui, *vapulavi homini illi:* jag fick stryk af den menniskian, caaskattallim pädnagi, *morsus sum cani, h. e. a cane.*

§. 2. Ablativo casu efferuntur verba, quæ causam & modum actionis significant, quæ vero instrumentum, Mediativo; Sitti muorast tagcum, vas ex ligno factum, pädram reissustes reversus ab itinere, cadtza pastin, för-

 be

sorbe cocleari, sup med skieden, zjuoppa nibin, scinde cultro, skår med knifwen.

§. 3. Verba copiæ Accusat & Mediativo, inopiæ vero Accusativo vel Ablativo adhærent; Teudam zjadzin, expleo aqua, tarbaha rangastosa, pagadosa, wecke, indiget, castigatione, eruditione, auxilio, tuoruostam pursam rudast, tömer min pung af penningar, pursa lå pogcagam rudast, pungen hafwer blifwit skin af penningar.

§. 4. Verba gaudendi, lætandi, exultandi, regunt Genetivum, quando præpositio tiedti, additur, alias Ablativum, ut: Illuodam atzjam tiedti, exulto Patris mei gratia & mon illuodam wieljastam, exulto de fratre meo, aawuostuwim cuolle saalaha tiedti & aawuostufwim cuole skalahast, gavisus sum ob capturam piscium & de captura piscium.

Nota, Verba keerjudam & nildtagosam, *exultio, delector, dativis gaudent*: Pådnag kerjuda *vel* nildtagosa munji, hunden hoppar af glädie på mig, pardne nildtagosa neidii, *Puer ludit cum puella*, pilten lekar med flickan.

§. 5. Quæ prohibendi, auferendi, abstinendi, & similium habent significationem, Ablativ. adsciscunt, ut: puorgcuoi porramest, jucamest, påättemest, pådllamest, prohibuit ab esu, potu, adventu, lusu, jauckadi muust, subtraxit a me.

§. 6. ver-

§. 6. Verba quietem aut motum in loco vel de loco significantia, Ablativ. vel Locat. gaudent, ut: Son lå Turdnuosist, est Tornoæ, son lå Carjelrijcast, est in Moschovia, wadzjadzam ståbuost vel ståbuon, ambulo in hypocausto, ij son lå sijtast vel sijtan, non est domi.

§. 7. Verba motum in locum, aut cum quæstio est quo, casum XII desiderant, ut: Son manai caupugi, kirckoi, sijdi, ivit in civitatem, templum, villam.

§. 8. Oppidorum, Regionum, peculiarium locorum & negotiorum nomina, ponuntur in Genetivo cum particula zjada, cum quæstio est per qua, ut; Mannas zjada ton pådab, qua venis? Saame ädnama zjada, per Lapponiam, waiwe zjada, per laborem, mornaha zjada, per dolorem.

§. 9. Populorum nomina cum Genetivo & Præpositione, vel solo casu XII proferri possunt, ut: Son manai Suobmeladzai, Taarruei vel Tadzai lusa, ivit ad Fennos, Svecos vel Danos, manai ezid Sabmeladzai lubtte, discescit a Lapponibus, vel manai Taarruøladzaidi, carjeladzaidi, ivit ad Suecos, Carelos.

De Constructione Infinitivi.

§. 1. Quando duo verba conjunguntur absque conjunctione, alterum in Infinitivo ponitur, ut: Sordnuojuswa tugcamadzjen, dicitur fecisse, sihdta culladt, vult audire.

§. 2. Infinitivum cum Accusativo per el-

 lip-

lipsin poni ut Svecis & Latinis, ita Lapponibus usitatissimum, ut: Jaackam atzjam mannam, credo patrem meum ivisse, åidnam wieljam pådtam, video fratrem meum venisse, muittam ijedzjam cullam, memini me audivisse, taija tiettemes, dicit se scire, täiwuo pådtemies, sperat se venturum. In hisce atte, quod, subintelligitur.

Nota 1. *Nonnunquam Accusat. cum Ablat. commutant*, *ut*: Must lå mannadt, *a me est ire &* mu lå mannadt, *meum est ire*, must lå tagcadt, *a me est facere &* mulå tagcadt, *meum est facere*.

2. Nomen verbale & quidem in casu Ablativo, loco infinitivi, admodum frequens & elegans est locutio, ut Laitta zjallemest, desinit scribere, ferga porramest, desistit commedere, jaffai tagcamest, cessavit facere, kielda mannamest, prohibet abire. Quasi a scriptione, opere, itinere, &c.

3. Infinitivus quandoque resolvitur in tempus præcedentis finiti idque per conjunctionem copulativam, ut: Pådi tagatzjedt, venit factum, pådijaga tagaiaga, venit & fecit, pådi porradt, veni edere, pådi ja! pora, veni & ede.

4. Ellipsis est quoque verbi infiniti, ut: Im nackaha taina, non valeo cum hoc: scil. vivere & im palli pieggast, non possum ob ventum scil. ire, facere, &c.

5. Verbum finitum quodvis, regit suum

in

infinitivum, ad majorem certitudinem & evidentiam exprimendam: ut: pora porai, edendo commedit, jaucka jauckai, pereundo periit, tahpsa tahpsai, evanescendo evanuit, siunieda siuniedam, benedicendo benedicam.

De Gerundiis.

§. 1. Gerundiorum constructionem, ex eorum natura, quam suo loco declaratam invenis, quilibet facile videre potest. Gerundium in dum per casum nuncupativum interdum apte reddi potest, usitatiusque apud nos, cum affixo Pronominali quam nude profertur, ut: waldtam kirje logcamasam, sumo mihi librum legendum vel logcaman, taam fidnuo waldam tagcamasam, sumo hoc opus mihi faciendum, vel tagcaman, taam pierguo muidni addi porraman, hunc cibum mihi edendum, vel in escam dedit.

De Supino.

§. 1. Supinum est unicum, idque significans active, ut: Pådi poradzjedt, wiegadzjedt, tuåckuoradzjedt, veni comestum, cursum, lusum.

§. 2. Posterius latinorum Supinum, per præsens infinitivi effertur, ut: cujas kierdedt ja håsvpad sardnuodt, difficile toleratu & pudet dictu, tarbas tiedtedt, opus scitu.

De Participio.

§. 1. Participia imitantur verborum suorum

rum constructionem, tagahteije aaßie, res conficienda.

Nota. Nemo audeat pro lubitu Participium nomini aut Nomen Participio postponere, ut: Pierguo porahteije, *qui cum cibo pascit*, & porahteije pierguo, *cibus qui edi potest*, porahteije cuolle, *piscis qui edi potest*, en fisk som kan ätas, syötäwä cala, & cuolle porahteije, en som matar fisken, eller matar andra med fisk.

§. 2. Participium Futuri Kal, verbo substantivo junctum, casum primum cum decimo frequenter commutat, läm porrien sum in edentem, pro porrie edens, läm mannien sum in euntem, pro läm mannie sum jens, kiis tuun piai thasa molsuon, hwem hafwer satt tig här til ombytare? läm molsuo, jag är ombytare, & läm molsuon sum in mutantem: est locutio in hisce elliptica: pium, positus vel schiaddam factus &c. Erit ergo differentia inter jaackie credens, & jaackien in credentem, molsuo mutans & molsuon in mutantem &c.

§. 3. Participia Præterita ut sine verbo substantivo vix moventur, ita aliorum temporum a verbo substantivo pendentium periphrases constituunt.

(a) Præsentis, & tunc Participium in casum vocativum abit, ut: läm porremen, sum in edendo, vel edo, jag håller på at äta. Mij läp morastebmien, sumus in lugendo, lugentes, in luctu. Wij hålla på at sörja, tågcos pähtie es ne

ven-

venturus, lågeos mannie es ne iturus, pro managcos, iis ne, går tu?

(*b*) Præteriti: Leijm ickti rockuodalam Jubmelest, fui heri qui oravit vel oravi a Deo, Leiac tijma taacam fuisti anno præterlapso qui fecit vel fecisti.

(*g*) Imperativi: låge såstie esto parciturus, ceu parcens, låge jaackie esto credens h. e. crede.

§. 4. Latinorum duo ablativi consequentiæ per infinitivum præsens & affixum inam, accurate transferri possunt; ut: Pådedinam, me veniente, pådedinadt te veniente, pådedinies illo veniente. Mijn poradiinemech nobis edentibus tijn poradiinedeq vobis edentibus, sijn poradissnasa illis edentibus.

DE Adverbio.

§. 1. Adverbia aliis orationis partibus ad explicandas eorum circumstantias adjiciuntur, ut: aiwe nuårra admodum juvenis, ickuo paijani, surrexit noctu.

§. 2. Adverbium demonstrandi, keh, en, ecce, Accusativum adsciscit; ut: keh taidt kiedaidt ecce manus hasce.

§. 3. Maddi quanto, taddi tanto, jungitur comparativis intendendi aut explicandi gratia; ut: Maddi stuorrabbuo lik, taddi enabbuo Calgac wuålliededt ijetsiad, qvanto major es, tanto te geras submissius.

§. 4. Ednadt multo, moddedt longe, comparati-

rativis & superlativis junguntur, ut: ednadt ja moddedt puårrebuo multo & longe melior.

DE Conjunctione.

§. 1. Conjunctio similes dictiones conjungit aut orationem orationi attexit; ut: paße ja wigetis sanctus & innocens.

§. 2. Ubi, cum, simulac, simulatqve, cosa coße, co ickenes indicativo & Subjunctivo adhærent, ut coßes shidac mu pådtedt lusad, ubi voles ad te veniam, vel coße shidazic vel shidalic pådtedt, lusad, ubi voles ad te veniam vel coße shidaziic vel shidalic pådtedt ubi volueris venire.

§. 3. Ne Ale, alluo Imperativo gaudet; ale wuårdnuo ne jures, alluo påtto, ne venias, alluo jaackuo ne credas.

§. 4. Particulæ separatim vel affixe positæ, quæ latinorum, Ne, An, Num, utrum, Cur, Quare, respondent, regunt subjunctivum cum dubitantis, indicativum vero cum interrogantis sunt: ut shidacos taam wierbme, hoc rete ne vis? shidazicos taam wierbme, hoc rete ne velles, lihpzigos that puorist, tahac pahast tagcum, bene an male esset factum.

§. 5. Num interrogantis negativam responsionem innuit sicut contra, non interrogative acceptum, affirmandi vim habet; ut. Aidnimgos mon tuu, num ego te vidi? lihpzimgos mon tagcara tagcam, numne ego tale qvid commisissem, imgost modn åidnam tuun, nonne te vidi.

§. 6. Par-

§. 6. Particulæ optandi o! oho! jospa &c. conjunctivum requirunt: o! tagazjic tham utinam id faceres, jospa sodn pådali utinm veniret.

§. 7. Ut, atte, wai, significantes causam finalem conjunctivum poscunt, Eellie puorist wai peiwad cuckedosfwulin. Vive bene, ut dies tui prolongentur.

DE PRÆPOSITIONE.

§. 1. Quædam illorum, quæ ordinis præpositivi sunt, Ablativum, quædam Negativum, quædam Penetrativum poscunt; ut: Suollied atzjest, clam patre, Fadren owitterligen, wadni, alma, nuutta, Eabmagatta, sine calceo. Kidta jabpmiemi, ad mortem usque.

§. 2. In Latinorum, Lapponibus tribus inservit casibus, locativo cum quæstio est ubi, Factivo cum quæri potest ad quid factus vel mutatus? Penetrativo cum qnæstio est quo? ut: Coste Juwwan lå, ubi est Joannes? kirckuon, in templo. Manien ton låk castahusfwum, ad quid baptizatus es? Jubmela maannan, til Guds barn. Cosa ton manac, quo tendis, manam zjazjai, tendo in aquam. Cæteræ Præpositionum plerumque genetivo exceptis inseparabilibus, adhærent.

De Interjectione.

§. 1. O vel oh exclamantis & indignantis; Nominativum Accus: & vocativum admittunt. O ton håappadmettuom! vah homo impudens?

o stuo

o ſuorra hȍåppada, proh quantus eſt pudor, o pardnadʒjem, o fili mi.

§. 2. Woi, Heu væ! Accuſativo adhæret. Woi taidt aigidt, eheu conditionem horum temporum, woi warmeſtac ålmuidt, ach miſeros homines! Ego hic finio & Lectorem benevolum oro,

UT

Quæ minus recte dicta ſunt, MIHI adſcribat
ET DET VENIAM:
Quæ dextre tradita ſunt, Deo attribuat
ET DET GLORIAM.

Cui uni, omnis veri bonique principio, Patri, Filio, Spiritui Sancto, ſit laus & benedictio in æternum AMEN.

Addenda.

Quamquam omni ſtudio dies noctesque in id incubuerim, ne aliqua in hoc libello, errata typographica irreperent; fortaſſis tamen caveri non potuit, illa tamen quæ occurrere poſſunt, levia & facilia correctu erunt. Nec tamen meis, aut Typographorum erroribus, annumerari oportet; quod diſputationem illam, quæ Anno MDCCXLII Auct: Joh öhrling *Lykſela-W:-Botnienſi Upſaliæ;* De Orthographia Lapponum, *prodiit, quam nuper amici cujusdam opera nactus, meis lucubrationibus adverſari intelligo. Eorum orthographiam rationibus non deſtitui & in elocutione Lapponum fun-*

fundatam esse, qui ab Auct: tanquam Patroni literà Z. vetum inepte & improbe p: 15. taxantur. Contra Auct: G. sive unicum, sive geminatum (ubi eundem fere sonum sortitur, Auct: dicente, ac G Italorum sibilans) sive sit ante a, e, i vel u, sit vel in initio, vel medio, vel fine, loco Z. positum, est tamen incommodum & incongruum, meras tenebras inferens, totamque linguam depravans & obscurans. Fateor p: 6 me cum B: Tornaeo & M: Lund facere, nec sine ratione: nam Tornaeus, Interpretibus ab omnibus Lapmarchiis collectis tales literas merito elegisse censetur, quales ad differentiam vocum postulantur, ut libri ejus ab omnibus intelligi possent. Mart: Lund, nativum Lapponum sonum accurate exprimere studuisse, ipse intelligo. Horum castra in hac parte sequi, illis patrocinari, eo minus dubitavi, quoniam Lappos Moscovitas, Norvegos seu Danicos & Suecos, (ex quibus Tornaensium & Norvegorum ex adverso habitantium dialectus, utpote clarissima, omnibus praeferenda) cum quibus conversatus, omnes cum supra laudatis viris in literae Z enunciatione, concordare diprehendi. Eo minus scriptorum lychselensium (quod pace diligentiae eorum dixerim) vestigia sequenda credidi, quia, parum Lapporum os linguamque attendisse videntur: alias, gentis, nationis; aetatis, loci ejusdem auctores & scriptores, non tantum, quantum videmus, dissentirent. ut occasio detur, qui absque praejudiciis agere volunt, expiscendi ab illis qui hanc tenere creduntur Linguam, quorum orthographia cum Lapponum sono (Itali facessant) proxime conveniat, exempla auctoris nonnulla ex p. 16. promam, & ex una ejus, altera mea partis collocabo orthographiam.

ohr-

Öhrling.			Öhrling.		
iggi.	*ipse.*	jedz.	guoggelet.	*surgere.*	ziuodzielet.
agge.	*Pater.*	atzje.	åggelag.	*carnalis.*	ådzjaladz.
almag.	*homo.*	almatz.			

Si G in medio geminatum duplicis Z *vim habet, tunc* ågguodt, *hamo piscari, pronunciandum* ådzuodt, *quod significat accipere,* zagget, *distendere, dicendum,* satziet, *trudere,* rååge, *sovea, valebit,* råtzje *effrenis.*

Nec non status affixus, Regulam ab auctore, in fulcrum orthographiæ suæ excogitatam labefactat: ut agge, *pater, in stat. affixo,* aggam, *animus meus infestus, pro* atzjam, *pater meus. Denique; de syllabicis adjectionibus p. 22. not. 9. & diminutivis p. 41, a me tradita, Öhrlingium in foveas incidisse monstrant, ut:* callog, *frons etiam &* callotz, *frons parva,* suårmag, *& digitus,* suårmaz, *parvus digitus,* wießuog, *domus quoque,* wießuoz, *parva domus,* spirig, *bestia etiam,* spiriz, *bestiola. Quis est, qui non cernere possit, summam ex orthographia Öhrlingiana confusionem emergere, ut quo voces efferendæ sono, quid significent, ne sagacissimus quidem conjicere, ne dum intelligere possit. Sit ne lis inutilis circa hoc negotium quemadmodum Öhrlingius existimat mota, nullam ne vim* Z, *ad voces explicandas habet, eruditis judicandum relinquo vide p. 6 & 7,* z *vix,* Q, ð, y, *facile carere possumus. Quoniam tempus & locus, plura proferre prohibent, Lectorem meum Deo commendo, cujus gratia sit nobiscum, propter JEsum Christum.*

Amen.

Linguarum & typorum in libro occurrentium diversitas maculas invexit nonnullas; quare L. B. oro, in linguis notioribus, eas ipse emendare dignetur; Linguæ hujus minus notæ sphalmata solummodo indicare necessum duxi.

Pag. 2	Lin. 21	fackaodaga.	leg.	fackadaga	
15	lin. 23	Mådiest	leg.	Mådiist	
18	lin. ult.	snårbmatagate	leg.	sudrmatagatt	
23	lin. 7	juckamob	leg.	juckamos	
25	lin. 10	jubmelasasa.	leg.	jubmelasa.	
27	lin. 14	Setpikiittaga	leg.	Seippikiittaga	
30	lin. 6	åuttach	leg.	åuttach	
36	lin. 17	adzjeladz	leg.	ådzjaladz	
41	lin. 9	Wieuo	leg.	Wiešuo	
56	lin. 19	Tuu	leg.	Tuutta	
76	lin. 8	zjuoigcucom	leg.	zjuoigcuom	
76	lin. 9	zjuocgim	leg.	zjuoigim	
77	lin. 5	jaacka	leg.	jaackac	
77	lin. 9	låndeje	leg.	lådnie	
78	lin. 13	leijc	leg.	leijn.	
79	lin. 11	jaackazjem	leg.	jaackàzim	
79	lin. 12	jaackazjec	leg.	jaackazjc	
79	lin. 13	jaackazje	leg.	jaackazj	
96	lin. 1	jaackehtifzmie	leg.	jaackehtifzime	
102	lin. 1	jaacketufwuodzja	leg.	jaacketufwadzja	
114	lin. 14	Mannigeos.	leg.	Mannigeos	
132	lin. 10	Keuzjuos	leg.	Kedzjuos	
150	lin.	Catte	leg.	calle	
163	lin. 2	tist	leg.	tijst	
164	lin. 22	Maamuopaja	leg.	Maamuopajat	
174	lin. 1	håappada	leg.	håappada.	

Nota p. 23 super Cabmag stabis Calceus Casum Med. quem p. 34 desideras. Gen. Plur. & Præpos. fusim suppeditant.

